

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

VEJ nr 9375 af 28/05/2024 (Gældende)

Vejledning om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier (Delvejledning 6 af 6 til barnets lov)

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Social-, Bolig- og Ældremin., j.nr. 2023-7400

Vejledning om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier

(Delvejledning 6 af 6 til barnets lov)

Indholdsfortegnelse

Afsnit I: hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier

Kapitel 1: Hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier (§ 80 i barnets lov)

Kapitel 2: Rådgivning, vejledning, undersøgelse og behandling (§ 81 i barnets lov)

Kapitel 3: Særlige dag- og klubtilbud til børn og unge med fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne (§§ 82-84 i barnets lov)

Kapitel 4: Hjemmetræning (§ 85 i barnets lov)

Kapitel 5: Hjælp til dækning af nødvendige merudgifter (§ 86 i barnets lov)

Kapitel 6: Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste (§§ 87-88 i barnets lov)

Kapitel 7: Ledsagelse (§ 89 i barnets lov)

Kapitel 8: Hjælp og støtte efter lov om social service, der finder tilsvarende anvendelse for børn og unge (§ 90 i barnets lov)

1. Vejledningen omhandler kapitel 8 i barnets lov, jf. lovbekendtgørelse nr. 83 af 25. januar 2024, om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier. Heri fremgår kommunernes pligt til at tilbyde rådgivning, vejledning, undersøgelse og behandling af børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og deres familier, samt reglerne for særlige dag- og klubtilbud, hjemmetræning, hjælp til dækning af henholdsvis nødvendige merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste, særlige supplerende ydelser og ledsagelse.

Med vedtagelsen af barnets lov er sociallovgivningens regler målrettet børn og unge og deres familier samlet i en ny, selvstændig hovedlov, som i lighed med serviceloven skal danne rammen for alle sociale indsatser til målgruppen, uanset baggrunden for det enkelte barns eller den enkelte unges støttebehov. I forlængelse heraf erstatter denne vejledning den tidligere vejledning nr. 9007 af 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier (vejledning nr. 3 til serviceloven). Vejledningen beskriver gældende regler pr. 1. januar 2024.

Vejledningen indgår som en del af en samlet fremstilling af vejledningerne til barnets lov. Barnets lov og de tilhørende vejledninger kan findes på www.retsinformation.dk.

Til barnets lov foreligger følgende seks vejledninger:

- Vejledning om barnets lovs generelle bestemmelser (Delvejledning 1 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om sagsbehandling og kommunernes opgaver efter barnets lov (Delvejledning 2 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om støttende indsatser til børn og deres familier (Delvejledning 3 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om anbringelse (Delvejledning 4 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om ungestøtte efter barnets lov (Delvejledning 5 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse efter barnets lov (Delvejledning 6 af 6 til barnets lov).

Indledning

2. Vejledningerne opdateres løbende, men det er vigtigt at være opmærksom på, om der efter offentliggørelsen af en vejledning er sket ændringer af eksempelvis lovgivning og Ankestyrelsens praksis, eller om Ankestyrelsen har truffet nye principmeddelelser, der endnu ikke fremgår af vejledningen. Det vil fremgå af Retsinformations hjemmeside, www.retsinformation.dk, om der sket ændringer af lovgivningen, og om der er udarbejdet nye og opdaterede vejledninger. Ankestyrelsens principmeddelelser findes på www.ast.dk og på retsinformation.dk.

3. Det er også vigtigt at være opmærksom på, at vejledningerne indeholder henvisninger til Ankestyrelsens principmeddelelser, der er baseret på de tidligere gældende regler i serviceloven. Principmeddelelserne er medtaget som videreførelse af beskrivelse af praksis, men Ankestyrelsen vil løbende træffe nye principielle afgørelser om de nye bestemmelser i barnets lov og offentliggøre disse i nye principmeddelelser om barnets lov.

Derudover kan der hentes faglig inspiration til tilrettelæggelsen af arbejdet efter loven hos Social- og Boligstyrelsen. Social- og Boligstyrelsen er en udviklings-, rådgivnings- og implementeringsvirksomhed for hele det sociale serviceområde. Social- og Boligstyrelsens udgivelser, herunder håndbog om barnets lov, kompetenceudvikling m.v. findes på www.sbst.dk

Hvem yder vejledning?

4. Det er som udgangspunkt kommunerne, der yder vejledning til borgere vedrørende reglerne i barnets lov. Ankestyrelsen vejleder kommunernes medarbejdere om lovgivning under Social-, Bolig- og Ældreministeriets ressort på områder, hvor der er klageadgang til Ankestyrelsen.

Regelgrundlag

5. Denne vejledning beskriver reglerne i barnets lov, jf. lovbekendtgørelse nr. 83 af 25. januar 2024, som trådte i kraft 1. januar 2024, med de ændringer, der følger af lov nr. 1532 af 12. december 2023, lov nr. 1544 af 12. december 2023 og lov nr. 1562 af 12. december 2023

- Lov nr. 753 af 13. juni 2023 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love (følgelov til barnets lov)
- Lov nr. 754 af 13. juni 2023 om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lov om social service og forskellige andre love (handlekommuneregler).
- Bekendtgørelse nr. 1603 af 12. december 2023 om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom
- Bekendtgørelse nr. 1469 af 5. december 2023 om hjemmetræning og samarbejdet med forældre til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte efter § 82 i barnets lov
- Bekendtgørelse nr. 1468 af 5. december 2023 om betingelser for ledsageordningerne efter barnets lov og lov om social service
- Bekendtgørelse nr. 1465 af 5. december 2023 om forældrebestyrelser i særlige dagtilbud
- Bekendtgørelse nr. 1464 af 5. december 2023 om familievejlederordningen efter § 81 i barnets lov

Afsnit I

Hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier

Kapitel 1

Hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier

6. I dette kapitel gennemgås kommunens pligt til at tilbyde særlig hjælp og støtte til børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier.

7. Det fremgår af § 80, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde særlig hjælp og støtte efter dette kapitel til børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier.

8. Det fremgår af § 80, stk. 2, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at hjælp og støtte efter dette kapitel tilrettelægges med afsæt i barnets eller den unges perspektiv og i samarbejde med forældrene ud fra en konkret og individuel vurdering af det enkelte barns, den enkelte unges og den enkelte families ressourcer og behov. Hjælp og støtte skal iværksættes med henblik på at fremme barnets eller den unges læring, udvikling, trivsel og selvstændighed, men kan også iværksættes med henblik på at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten for barnet, den unge eller familien, jf. kapitel 1 og 2 i barnets lov.

9. Det fremgår af § 80, stk. 3, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at hjælp og støtte til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier efter dette kapitel tilrettelægges i sammenhæng med de øvrige tilbud og indsatser efter denne lov, lov om social service, jf. § 90, stk. 1, i denne lov eller anden relevant lovgivning.

10. Med § 80, stk. 1, i barnets lov fastslås kommunalbestyrelsens overordnede ansvar for at sikre, at børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier får den særlige hjælp og støtte, som de har behov for.

Målgruppe

11. Målgruppen for den særlige hjælp og støtte, som nævnes i § 80, stk. 1, i barnets lov, er børn og unge under 18 år og deres familier, som på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge har behov for målrettet hjælp og støtte. Det er ikke en forudsætning for at være en del af målgruppen for indsatser efter kapitel 8 i barnets lov om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier, at barnet eller den unge har en diagnose fra det sundhedsfaglige system, ligesom en diagnose ikke i sig selv vil være udslagsgivende for, at der vil kunne ydes støtte efter kapitlets bestemmelser.

Definitionsbeskrivelse af målgruppe

12. Med ”nedsat funktionsevne” forstås en nedsat kropslig eller kognitiv funktion, som har betydning i forhold til barnets eller den unges daglige tilværelse.

For en stor del af den konkrete hjælp og støtte, der vil kunne iværksættes efter barnets lov, vil det være en betingelse, at barnet eller den unge har en betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller en indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Med ”betydelig funktionsnedsættelse” forstås, at funktionsnedsættelsen har konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse. I vurderingen af, om funktionsnedsættelsen er betydelig, vil der skulle foretages en bred vurdering i forhold til barnets eller den unges samlede livssituation, herunder funktionsnedsættelsens eventuelle betydning for barnets eller den unges aktivitetsniveau, skole- og uddannelsesforhold, personlige forhold, helbredsforhold etc.

Med ”varigt nedsat funktionsevne” forstås, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe

følgerne af den nedsatte funktionsevne. Ofte vil funktionsnedsættelsen påvirke barnet eller den unge resten af livet.

13. Med ”indgribende lidelse” forstås, at lidelsen vil skulle være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse.

Ved ”kronisk lidelse” forstås sygdomstilstande og lignende, som fra det tidspunkt, hvor de opstår, normalt vil vare i flere år; i praksis vil der lægges vægt på, om lidelsen forventes at vare barnealderen ud. Kroniske lidelser vil omfatte sygdomstilstande og lignende, som fra det tidspunkt, hvor de opstår, normalt vil vare i flere år.

Ved ”langvarig lidelse” forstås at lidelsen normalt skønnes at vare et år eller mere. Det vil dog ikke være udelukket at yde støtte, hvis lidelsen forventes at vare mindre end et år. Det er ikke en forudsætning for at være en del af målgruppen for indsatser efter kapitel 8 i barnets lov om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse og deres familier, at barnet eller den unge har en diagnose fra det sundhedsfaglige system, ligesom en diagnose ikke i sig selv vil være udslagsgivende for, at der vil kunne ydes støtte efter kapitlets bestemmelser.

Rammer for hjælp og støtte

14. Kommunen skal i forbindelse med tilrettelæggelsen af særlig hjælp og støtte til børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier iagttage de generelle og grundlæggende principper for hjælp og støtte, som fastlagt i kapitel 1 og kapitel 2 i barnets lov samt de almindelige sagsbehandlingsregler i forvaltningsloven, retssikkerhedsloven og almindelige forvaltningsretlige grundsætninger. Her kan fremhæves § 3 i retssikkerhedsloven (sagsbehandlingstider og frister), § 4 i retssikkerhedsloven (borgerens medvirken), § 5 i retssikkerhedsloven (samlet vurdering af behov og støttemuligheder), § 10 i retssikkerhedsloven (pligt til at oplyse sagen), § 7 i forvaltningsloven (vejledning), kapitel 4 i forvaltningsloven (egenaccess), § 19 i forvaltningsloven (partshøring), § 21 i forvaltningsloven (ret til at afgive udtalelse), § 22 i forvaltningsloven (begrundelse), § 25 i forvaltningsloven (klagevejledning), samt officialprincippet. Yderligere oplysninger findes i vejledning nr. 9330 af 21. marts 2019 om retssikkerhed og administration på det sociale område samt i vejledning nr. 11740 af 4. december 1986 om forvaltningsloven.

Disse principper gælder også andre tilbud om hjælp og støtte efter barnets lov og skal medvirke til at sikre, at den særlige hjælp og støtte vil afspejle barnets eller den unges støttebehov, og at de tiltag, der vil blive iværksat, matcher de behov, som den enkelte har. Principperne understøtter samtidig, at hjælp og støtte efter kapitel 8 i barnets lov vil skulle tilrettelægges med afsæt i barnets eller den unges perspektiv, ressourcer og behov og i samarbejde med forældrene med henblik på at understøtte den enkeltes læring, udvikling, trivsel og selvstændighed og/eller lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten for barnet, den unge eller familien.

15. Reglerne om inddragelse af barnet eller den unge efter § 5 i barnets lov gælder også for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det følger heraf, at barnets eller den unges holdning og synspunkter skal tilvejebringes og inddrages løbende ved samtaler og anden direkte kontakt, inden der træffes beslutninger eller afgørelser efter barnets lov om barnets eller den unges forhold. Inddragelsen kan ske på andre måder end ved afholdelse af børnesamtaler med barnet eller den unge, det kan eksempelvis være vha. spørgeskema, observation eller visuelle, computerbaserede, billede- og tegnbaserede tilgange til kommunikation. Samtidig kan inddragelsen af barnet eller den unge og samtaler i højere grad tilrettelægges ud fra barnets eller den unges præmisser og holdninger.

For børn og unge med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan der være særlige kommunikative eller kognitive vanskeligheder, der bør tages højde for ved tilrettelæggelsen af samtalen, ligesom nogle børn kan have behov for tolkebistand. Endvidere bør der under samtalen være en særlig opmærksomhed på, om budskaberne fra barnet eller den unge er påvirket af manglende forståelse for implikationerne af samtalen eller af, at barnet eller den unge har ønsker, som ikke er til deres eget bedste. Denne opmærksomhed kan eksempelvis være særligt relevant i forbindelse med samtaler med psykisk sårbare børn og unge eller børn og unge med selvskadende adfærd eller psykisk funktionsnedsættelse. I sådanne situationer er det ofte særligt relevant at overveje, om forældrene med fordel kan inddrages i samtalen med henblik på at bidrage med den særlige viden, forældrene typisk vil have om barnets udfordringer.

Inddragelse kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor. Der henvises også til § 6 om retten til at lade sig bistå af andre samt § 8 om kommunens pligt til at tilrettelægge sagsbehandlingen, så barnet eller den unge har mulighed for at medvirke aktivt i sagen. For nærmere vejledning om inddragelse af barnet eller den unge henvises der til vejledning om generelle bestemmelser i barnets lov (Delvejledning 1 af 6 til barnets lov). Der henvises også til Social- og Boligstyrelsens videnstema om inddragelse af børn og unge med handicap i egen sag.

I forbindelse med tilrettelæggelsen af særlig hjælp og støtte til børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier, skal der foretages en screening efter § 18 i barnets lov. En screening skal som udgangspunkt ske på baggrund af de foreliggende oplysninger. Hvis det på baggrund af screeningen vurderes, at der er behov for at indhente yderligere oplysninger, vil der i udgangspunktet være tale om en problemstilling, der kræver yderligere afdækning af et eller flere forhold af betydning for barnet eller den unge efter reglerne i § 19 i barnets lov. Afdækningen skal alene afdække de forhold, som er relevante for at belyse barnets, den unges og evt. familiens konkrete udfordringer og støttebehov. Hvis det på baggrund af screeningen vurderes, at der er behov for en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges støttebehov, skal kommunen træffe afgørelse om en børnefaglig undersøgelse efter § 20 i barnets lov. Der henvises her til vejledning om sagsbehandling og kommunernes opgaver efter barnets lov (Delvejledning 2 af 6 til barnets lov).

Sammenhæng til øvrige tilbud og indsatser

16. Efter § 80, stk. 3, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen sikre, at hjælp og støtte efter kapitel 8 i barnets lov til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier tilrettelægges i sammenhæng med de øvrige tilbud og indsatser efter barnets lov, serviceloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, eller anden relevant lovgivning, jf. også § 14 i barnets lov, som handler om sammenhængen mellem kommunalbestyrelsens generelle forebyggende arbejde og den målrettede indsats for børn og unge med behov for særlig støtte efter barnets lov.

Forpligtelsen i § 80, stk. 3, i barnets lov har baggrund i det forhold, at en del af de børn, unge og familier, som vil kunne få særlig kompenserende støtte efter kapitel 8 i barnets lov, ligeledes vil kunne få hjælp og støtte efter andre bestemmelser i barnets lov, eller efter anden lovgivning som f.eks. serviceloven, sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 247 af 12. marts 2024, dagtilbudsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 55 af 17. januar 2024, folkeskoleloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 90 af 29. januar 2024.

Formålet med § 80, stk. 3, i barnets lov er at skabe grundlag for, at de indsatser, der vil skulle iværksættes for børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier, vil blive tænkt sammen med de eventuelle øvrige indsatser, der iværksættes for børnene, de unge og familierne.

Kapitel 2

Rådgivning, vejledning, undersøgelse og behandling

17. I dette kapitel gennemgås kommunalbestyrelsens pligt til at tilbyde gratis rådgivning, undersøgelse og behandling til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier.

18. Det fremgår af § 81, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde gratis rådgivning, undersøgelse og behandling af børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og deres familier.

19. Det fremgår af § 81, stk. 2, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde rådgivning om valg af hjælpemidler og forbrugsgoder samt instruktion i brugen heraf, jf. § 90, stk. 1, nr. 4 og 5, i barnets lov.

20. Det fremgår af § 81, stk. 3, i barnets lov, at rådgivningen efter stk. 1 og 2 kan gives særskilt eller i forbindelse med anden hjælp efter denne eller anden lovgivning. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med rådgivningen være opmærksom på, om den enkelte har behov for anden form for hjælp efter denne eller anden lovgivning, jf. § 80, stk. 3, i barnets lov.

21. Det fremgår af § 81, stk. 4, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal etablere en særlig familievejlederordning for familier med børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Vejledningen skal tilbydes inden for 3 måneder efter, at kommunalbestyrelsen har fået kendskab til, at funktionsnedsættelsen er konstateret.

22. Det fremgår af § 81, stk. 5, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om familievejlederordningen, jf. stk. 4.

23. Rådgivningen efter § 81, stk. 1, i barnets lov vil række ud over den generelle familieorienterede rådgivning til løsning af vanskeligheder i familien der følger af § 29 i barnets lov, idet der er fokus på barnets funktionsnedsættelse. Rådgivningen efter § 81, stk. 1, vil ikke kunne anvendes til at visiterer til hjælp og støtte efter §§ 30, 32, 46, 47, 82 eller 85-90. Det er fortsat reglerne om screening, afdækning og børnefaglig undersøgelse, der fremgår af bestemmelserne i kapitel 3 i barnets lov, der skal anvendes. Der vil dog ikke være noget til hinder i at modtage rådgivning efter § 81, stk. 1, samtidig med, at man visiteres til, eller modtager hjælp og støtte efter §§ 30, 32, 46, 47, 82 eller 85-90.

Formålet med rådgivning, undersøgelse og behandling efter § 81, stk. 1, er således dels at afhjælpe de udfordringer, der allerede eksisterer, og som i nogle tilfælde kan have forbigående karakter, dels at forebygge at udfordringerne vokser sig større, så der ikke senere bliver behov for at iværksætte mere omfattende hjælp og støtte.

Rådgivningen og behandlingen kan eksempelvis omfatte psykologsamtaler, familiebehandling, fysio- eller ergoterapeutisk behandling eller tilbud om mestringskurser eller lignende læringsforløb til barnet, den unge eller familien.

Endelig skal kommunen undersøge barnets eller den unges behov for støtte. Forpligtelsen til at undersøge barnets eller den unges udfordringer efter § 81, stk. 1, er et supplement til de generelle forpligtelser til at afdække forholdene, herunder reglerne om screening, afdækning og børnefaglig undersøgelse, som fremgår af bestemmelserne i kapitel 3 i barnets lov, jf. vejledning om sagsbehandling og kommunernes opgaver efter barnets lov (Delvejledning 2 af 6 til barnets lov).

Hjælpemidler og forbrugsgoder

24. Efter § 81, stk. 2, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen tilbyde rådgivning om valg af hjælpemidler og forbrugsgoder samt instruktion i brugen heraf, jf. § 90, nr. 4 og 5, i barnets lov, jf. §§ 112-113 i serviceloven.

Overlap til anden lovgivning

25. Efter § 81, stk. 3, i barnets lov, kan rådgivning efter § 81, stk. 1 og 2, gives særskilt eller i forbindelse med anden hjælp efter barnets lov eller anden lovgivning. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med rådgivningen være opmærksom på, om den enkelte har behov for anden form for hjælp efter barnets lov eller anden lovgivning.

Formålet med § 81, stk. 3, er at synliggøre, at rådgivning og vejledning til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og deres familier efter det foreslåede § 81, stk. 1 og 2, kan ydes enten selvstændigt eller i forbindelse med anden rådgivning. Endvidere synliggøres, at kommunen i forbindelse med rådgivning og vejledning efter § 81, stk. 1 og 2, skal være opmærksom på om barnet, den unge eller familien har behov for hjælp og støtte efter barnets lov eller anden lovgivning.

Andre rådgivningstilbud

26. Hjælp efter anden lovgivning kan f.eks. være rådgivning for børn og forældre i forbindelse med skolen, herunder pædagogisk psykologisk rådgivning (PRR). Der kan henvises til bekendtgørelse nr. 693 af 20. juni 2014 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand og til vejledning nr. 11056 af 24. november 2015 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Hertil kommer den rådgivning, der ydes til forældre og børn af Familieretshuset i forbindelse med etablering af samvær eller aftaler om forældremyndighed ved samlivsophævelse. Der kan i øvrigt henvises til lov om Familieretshuset, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019. Kommunerne og Familieretshuset bør informere hinanden om, hvilke rådgivningstilbud de har.

Endvidere skal kommunen efter § 122 i sundhedsloven vederlagsfrit tilbyde alle børn og unge med særlige behov en øget indsats indtil undervisningspligtens ophør, herunder øget rådgivning samt yderligere forebyggende undersøgelser ved sundhedsplejerske eller læge. Med henblik på at tilgodese børn og unge med særlige behov skal kommunen efter § 123 i sundhedsloven oprette en tværfaglig gruppe, der skal sikre, at den enkeltes udvikling, sundhed og trivsel fremmes, og at der i tilstrækkeligt omfang formidles kontakt til lægefaglig, psykologisk og anden sagkundskab.

Herudover findes der forskellige former for rådgivning i privat regi, der retter sig mod både børn og voksne. Det er vigtigt, at kommunen er opmærksom på disse tilbud.

På handicapområdet kan henvises til Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, DUKH, som yder gratis og uvildige rådgivningstilbud til borgere med handicap og deres pårørende.

Særlig familievejlederordning og familievejlederens forpligtelser

27. Efter § 81, stk. 4, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen etablere en særlig familievejlederordning for familier med børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Formålet med kommunens pligt til at etablere en familievejlederordning er at sikre, at familier med børn med betydelig og varigt nedsat funktionsevne inden for tre måneder efter, at kommunen har fået kendskab til, at funktionsnedsættelsen er konstateret, vil få et tilbud om indgående vejledning for at styrke familiens

og barnets videre udvikling og trivsel set i lyset af familiens ændrede livssituation som følge af barnets funktionsnedsættelse.

28. Familievejledningen skal medvirke til at øge familiens kendskab til muligheden for iværksættelse af sociale indsatser og kendskabet til de tilbud om offentlig hjælp på tværs af sektorerne, som barnets opvækst- og udviklingsvilkår i vidt omfang vil være betinget af.

Den særlige familievejlederordning omfatter både familier med nyfødte børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og familier, hvor funktionsnedsættelsen konstateres under barnets opvækst.

Formålet med familievejlederordningen er således at give familien et tilbud om introducerende vejledning, og familievejlederen skal kunne håndtere nogle af familiens indledende spørgsmål. Ordningen er altså en form for ”brobygning” mellem familien og kommunen i den indledende fase, efter at barnets funktionsnedsættelse er konstateret. Derimod er ordningen ikke et stående tilbud til familien i et længere forløb.

29. Familievejledningen skal tilbydes inden for tre måneder efter, at kommunen har fået kendskab til, at funktionsnedsættelsen er konstateret. Det må dog i hvert enkelt tilfælde vurderes konkret, hvornår inden for tidsfristen familievejledningen skal tilbydes. Det afgørende må her være, hvornår familien er parat til at modtage familievejledning. Der vil således ikke være noget til hinder for, at familievejledningen i nogle tilfælde tilbydes umiddelbart efter, at kommunen har fået kendskab til barnets funktionsnedsættelse. I andre tilfælde kan det derimod vurderes, at udbyttet af familievejledningen vil blive større, hvis vejledningstilbuddet gives senere inden for tre måneders-fristen.

Familievejledningen skal så vidt muligt gives ved besøg i hjemmet. Familievejledningen skal indeholde introducerende og helhedsorienteret information og vejledning om familiens rettigheder og hjælpemuligheder på tværs af sektorerne og oplyse om, hvad der findes af bl.a. vidensmiljøer og interesseorganisationer på området. Familievejledningen skal rumme et tilbud om formidling af kontakt til andre familier med børn med nedsat funktionsevne med henblik på dannelse af netværk.

Der kan efter en konkret vurdering tilbydes mere end én rådgivnings- og vejledningssamtale ud over den første samtale, hvis det skønnes nødvendigt, for at formålet med familievejledningen kan opfyldes.

30. Familievejlederen har ikke kompetence til at træffe afgørelse om hjælpen til familien. Når familievejledningen er afsluttet, skal familievejlederen formidle kontakt og viden om familien til socialforvaltningen.

Når vejledningen i regi af familievejlederordningen er afsluttet, har familierne ret til fortsat rådgivning og vejledning fra kommunen efter de øvrige regler herom i barnets lov.

Specialiseret rådgivning og vejledning er ikke omfattet af familievejlederordningen, men skal fortsat ydes af de myndigheder, herunder VISO, der besidder en særlig ekspertise på det relevante område.

Se i øvrigt bekendtgørelse nr. 1464 af 5. december 2023 om familievejlederordningen efter § 81 i barnets lov.

Kapitel 3

Særlige dag- og klubtilbud til børn og unge med fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne

31. I dette kapitel beskrives reglerne om kommunalbestyrelsens pligt til at sørge for hjælp til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte”.

Generelt om kommunens pligt til at træffe afgørelse om særlige dag- og klubtilbud og hjemmetræning

32. Det fremgår af § 82 i barnets lov, at kommunalbestyrelsen til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte, skal træffe afgørelse om hjælp, der kan tilrettelægges

- 1) om særlige dagtilbud, jf. § 83,
- 2) som særlige klubtilbud, jf. § 84,
- 3) helt eller delvis af forældrene i hjemmet som hjemmetræning, jf. § 85, eller
- 4) i forbindelse med andre tilbud efter denne lov eller efter dagtilbudsloven.

33. Sigtet med bestemmelsen er at tilgodese børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevnes behov for særlig støtte, behandling og træning, således at de får gode muligheder for udvikling og trivsel.

Udgangspunktet for hjælpen er, at den kan tilrettelægges i særlige dagtilbud, i særlige klubtilbud eller i forbindelse med andre tilbud efter barnets lov eller dagtilbudsloven. For mere om målgruppen for særlige dag- og klubtilbud henvises til henholdsvis punkt 37 og 48.

§ 82 i barnets lov giver også mulighed for, at hjælpen under visse betingelser kan udføres helt eller delvist af forældrene som hjemmetræning.

Særlige dagtilbud

34. Det fremgår af § 83, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige dagtilbud til børn, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, behandling m.v., der ikke kan dækkes gennem ophold i dagtilbud eller fritidshjem etableret efter dagtilbudsloven.

35. Det fremgår af § 83, stk. 2, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om forældrebestyrelser i særlige dagtilbud og om beregning af tilskud og egenbetaling for ophold i særlige dagtilbud.

Retsgrundlaget for oprettelse af særlige dagtilbud

36. Kommunalbestyrelsens forpligtelse efter § 83 i barnets lov er målrettet børn, der som følge af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, behandling m.v., der ikke kan dækkes i dagtilbud eller fritidshjem efter dagtilbudsloven. Særlige dagtilbud oprettes efter § 83 i barnets lov.

Målgruppen

37. Målgruppen for særlige dagtilbud er børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som har et sådant behov for støtte og behandling, at det ikke kan dækkes gennem ophold i dagtilbud eller fritidshjem etableret efter dagtilbudsloven.

Afgrænsning af målgruppen baserer sig ikke på bestemte diagnoser eller på karakteren af funktionsnedsættelsen, men på en faglig vurdering af barnets behov for et særligt støtte- og behandlingstilbud, herunder et træningstilbud.

Kommunens forpligtelse efter § 83 i barnets lov er et supplement til den kommunale forpligtelse efter § 4 i dagtilbudsloven i det omfang, dette ikke kan tilgodese barnets særlige behov for støtte, behandling m.v. som følge af en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Forpligtelsen efter § 83 i barnets lov omfatter for så vidt angår skolesøgende børn (efter skoletid) kun meget små og helt specielle grupper med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som har et sådant behov for støtte og behandling, at der skal iværksættes et særligt tilbud til barnet.

Forskellen i forpligtelsens omfang hænger sammen med, at for børn under skolealderen er det typisk dagtilbuddet, der giver barnet den særlige støtte og behandling, mens den særlige støtte og behandling for børn i skolealderen primært varetages i skoletilbuddet.

Formålet med de særlige dagtilbud

38. De særlige dagtilbud skal ud over, hvad der fremgår af formålsbestemmelsen i dagtilbudsloven for de almindelige dagtilbud til børn, give særlig støtte, behandling mv. til børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Herudover foretager de særlige dagtilbud observation af børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der opholder sig i hjemmet eller i et dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven med henblik på at kunne tilbyde relevant støtte og behandling. Endvidere foretager de særlige dagtilbud observation i relation til behovet for specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven.

Det påhviler det særlige dagtilbud at rette henvendelse til skolemyndighederne om at iværksætte eventuel specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven.

De særlige dagtilbud kan tilbyde forældre til børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne lejlighedsvis aflastning. Der kan i de særlige dagtilbud etableres aflastning, der indebærer overnatning i weekenden, hvis der er behov herfor.

De særlige dagtilbud giver vejledning til

- dagtilbud, hvor der er optaget børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne
- forældre med hjemmeboende børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der ikke er optaget i et særligt dagtilbud
- den kommunale forvaltning, der har ansvaret for børn f.eks. i forbindelse med visitation til dagtilbud af børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne

Organisering af de særlige dagtilbud

39. De særlige dagtilbud kan oprettes og drives som et selvstændigt dagtilbud eller oprettes og drives som et afgrænset tilbud i forbindelse med et dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven.

Såfremt et særligt dagtilbud drives i forbindelse med et dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven vil det pågældende barn, der er optaget i det særlige dagtilbud, være omfattet af de regler, der gælder for særlige dagtilbud. Det særlige dagtilbud og dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven skal have adskilte budgetter.

Kommunen kan herudover indgå en aftale med regionsrådet, jf. § 13 i barnets lov, med andre kommuner eller med selvejende særlige dagtilbud om oprettelse og drift af et særligt dagtilbud i form af f.eks. vuggestuer, børnehaver, aldersintegrerede institutioner og fritidshjem, jf. § 12 i barnets lov.

For at kunne give børn optaget i et særligt dagtilbud den nødvendige støtte og behandling skal det særlige dagtilbud kunne trække på særlig ekstern ekspertise.

Udgifter til transport af børn til og fra særlige dagtilbud afholdes i nogle tilfælde af det særlige dagtilbud.

De særlige dagtilbud afholder ligeledes i nogle tilfælde udgiften til forældrenes transport i forbindelse med behandlingsmøder.

Udredning og visitation

40. Målgruppen af børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har ofte sammensatte behov, der kræver en indsats fra flere forskellige fagpersoner.

En stor del af børnene vil være kendt i sundhedsvæsenet, da de ofte vil være udredt, have fået stillet diagnoser og være blevet behandlet. Det specialiserede sundhedsvæsen vil derfor i mange tilfælde være en relevant samarbejdspartner i forbindelse med oplysningen af de enkelte sager.

Kommunen skal på baggrund af faglige undersøgelser, f.eks. i form af en afdækning eller en børnefaglig undersøgelse af barnets ressourcer og behov kortlægge barnets funktionsevne og udarbejde forslag til den særlige støtte og behandling. Da der ofte vil være tale om børn med komplekse funktionsnedsættelser, vil kommunerne kunne gøre brug af specialrådgivning fra den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation på det sociale område og på specialundervisningsområdet (VISO) i forhold til supplerende udredning af barnet i de tilfælde, hvor der er tale om de få mest sjældent forekommende specielle og komplicerede enkeltsager, hvor den fornødne ekspertise ikke kan forventes at være til stede i den enkelte kommune eller i regionens tilbud samt eventuelt i arbejdet med at opstille målbare mål for barnet.

Optagelse

41. Henvendelse til kommunen om optagelse i et særligt dagtilbud kan komme dels fra forældrene, dels fra de instanser, der i deres arbejde kommer i berøring med barnet, f.eks. sundhedsplejersker, dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven, praktiserende læger og hospitaler.

Afgørelse om optagelse i et særligt dagtilbud skal bygges på en vurdering af barnets individuelle behandlingsbehov samt muligheder for personlig udvikling. Afgørelse om optagelse skal ske i nært samarbejde med forældrene og f.eks. specialafdelinger inden for behandlingssystemet samt andre med ekspertise vedrørende den pågældende type af nedsat funktionsevne.

Ved den konkrete anvisning af plads til barnet bør der i vid udstrækning tages hensyn til forældrenes ønske om dagtilbud og til den geografiske beliggenhed.

Forældresamarbejde og inddragelse af børn og unge

42. Kommunen skal inddrage forældrene i udredningsprocessen, således at de får mulighed for at være aktive deltagere i processen. Forældrenes viden om egne ressourcer og barnets færdigheder skal indgå i udredningen, og forældrene skal have mulighed for at få indsigt i barnets behov, og i hvilke behandlings- og udviklingsmuligheder der findes for barnet.

Barnet skal ligeledes inddrages i udredningsforløbet, jf. også § 5 i barnets lov. Barnets holdning og synspunkter skal tilvejebringes og inddrages løbende ved samtaler og anden direkte kontakt, inden der træffes beslutninger eller afgørelser efter loven om barnets forhold.

Meget tidligt i udredningsprocessen er det en god idé at afstemme forventningerne til det kommende samarbejde og at drøfte forældrenes og barnets ønsker til inddragelse og involvering. Her kan forældre og barnet også få orientering om kravet om, at deres barn, så vidt muligt, skal inddrages i processen.

43. Det fremgår af § 83, stk. 2, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte regler om forældrebestyrelser i særlige dagtilbud. Disse regler fremgår af bekendtgørelse nr. 1465 af 5. december 2023 om forældrebestyrelser i særlige dagtilbud.

Forældrebestyrelsen skal som minimum have indflydelse på:

- Principperne for det særlige dagtilbuds arbejde.
- Principperne for anvendelse af en budgetramme.
- Indstillingsret til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet i forbindelse med ansættelse af personale.

Forældrebestyrelsen skal ved fastlæggelsen af principper for det særlige dagtilbuds arbejde respektere såvel kommunens henholdsvis regionsrådets overordnede retningslinjer som dagtilbuddets målsætning, herunder f.eks. at dagtilbuddet er indrettet med henblik på at modtage børn med bestemte funktionsnedsættelser.

Børnene i de særlige dagtilbud har samme pædagogiske behov som andre børn. Derudover har børnene behov for særlig støtte og behandling, som er begrundet i deres nedsatte funktionsevne.

De pædagogiske principper må udformes med respekt for det særlige støttende og behandlingsmæssige sigte, som det enkelte særlige dagtilbud skal varetage.

Forældrebestyrelsen har ikke indflydelse på den pædagogiske eller behandlingsmæssige indsats, der angår det enkelte barn.

Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, hvis der er tale om et regionalt drevet tilbud efter § 13 i barnets lov, kan tillægge forældrebestyrelserne i de særlige dagtilbud yderligere kompetence.

Kommunalbestyrelsen kan ikke overlade opgaver med at udføre driftsorienteret tilsyn efter § 157 i barnets lov, kompetence til at træffe afgørelse om optagelse i det særlige dagtilbud samt at fastsætte forældrebetalingen til en forældrebestyrelse.

Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet kan ikke overlade beføjelser, der følger af kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bevillings- og arbejdsgiverkompetence til en forældrebestyrelse.

Ud over den formelle forældreindflydelse er det af hensyn til behandlingen af det enkelte barn vigtigt med et meget tæt forældresamarbejde omkring behandlingsforløbet, hvor forældrene inddrages i tilrettelæggelsen af behandlingen. Forældrene vil ofte også have behov for en særlig støtte fra dagtilbuddet og for kontakt med andre forældre.

Der bør derfor sikres mulighed for en tæt og løbende gensidig orientering og samarbejde forældre og dagtilbud imellem om det enkelte barns udvikling og trivsel samt om behandlingsindsatsen.

Frakendelse af plads i et særligt dagtilbud

44. Efter § 11 i barnets lov skal kommunalbestyrelsens afgørelse om frakendelse af en plads i et særligt dagtilbud meddeles med et varsel på mindst 14 uger fra borgerens modtagelse af afgørelsen. Borgeren antages at have modtaget afgørelsen, når afgørelsen er kommet frem til borgeren enten i borgerens digitale postkasse eller ved almindeligt brev.

Særlige klubtilbud

45. Det fremgår af § 84, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige klubtilbud til større børn og unge, der på grund af betydelig og varigt

nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, behandling m.v., der ikke kan dækkes gennem deltagelse i et af de tilbud, der er nævnt i §§ 65 og 66 i dagtilbudsloven.

46. Det fremgår af § 84, stk. 2, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om beregning af tilskud og egenbetaling for ophold i de særlige klubtilbud.

Forpligtelsens omfang

47. Kommunens pligt til at sørge for klubtilbud til skolesøgende børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne er et supplement til den generelle forpligtelse, som kommunen har over for disse børn og unge.

48. I praksis omfatter den kommunale forpligtelse efter § 84 i barnets lov alene de forholdsvis få større børn og unge, der har et så særligt behov for støtte og behandling, at det ikke kan forventes imødekommet i de kommunale ordninger, herunder i klubtilbud mv. efter dagtilbudsloven. Forpligtelsen efter § 84 i barnets lov omfatter således kun meget små og helt specielle målgrupper.

Lovgivningen fastsætter ingen aldersgrænse for optagelse i særlige klubtilbud. Der er således intet til hinder for, at unge over 18 år kan forblive i klubtilbuddet, hvis dette skønnes hensigtsmæssigt. Kommunens forpligtelse efter § 84 i barnets lov omfatter dog alene aldersgruppen under 18 år.

Organiseringen af de særlige klubtilbud

49. De særlige klubtilbud til større børn og unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne kan oprettes og drives som selvstændige tilbud eller i forbindelse med et klubtilbud etableret efter §§ 65 og 66 i dagtilbudsloven.

Kommunen kan herudover indgå aftale med regionsrådet om oprettelse og drift af et særligt klubtilbud, jf. § 13 i barnets lov. Kommunen skal sørge for, at der er de nødvendige tilbud og kan i den forbindelse også købe pladser på særlige klubtilbud af andre kommuner eller private særlige klubtilbud, jf. § 12 i barnets lov.

Udredning og visitation

50. Målgruppen af børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har ofte sammensatte behov, der kræver en indsats fra flere forskellige fagpersoner. Kommunen skal derfor sikre en så grundig, forsvarlig vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges behov for hjælp, støtte og behandling, der er nødvendig for at oplyse sagen i tilstrækkeligt omfang. Der henvises her til vejledning om sagsbehandling og kommunernes opgaver efter barnets lov (Delvejledning 2 af 6 til barnets lov).

En stor del af børnene eller de unge vil være kendt i sundhedsvæsenet, da de ofte vil være udredt, have fået stillet diagnoser og være blevet behandlet - typisk på en pædiatrisk afdeling. Det specialiserede sundhedsvæsen vil derfor i mange tilfælde være en relevant samarbejdspartner i forbindelse med oplysningen af de enkelte sager.

Kommunen skal på baggrund af faglige undersøgelser, f.eks. i form af en afdækning eller en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges ressourcer og behov kortlægge barnets eller den unges funktions- evne og udarbejde forslag til den særlige støtte og behandling. Da der ofte vil være tale om børn og unge med komplekse funktionsnedsættelser, kan kommunerne gøre brug af specialrådgivning fra den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation på det sociale område og på specialundervisningsområdet (VISO) i forhold til supplerende udredning af barnet eller den unge i de tilfælde, hvor der er tale om de få mest sjældent forekommende specielle og komplicerede enkeltsager, hvor den fornødne ekspertise ikke

kan forventes at være til stede i den enkelte kommune eller i regionens tilbud samt eventuelt i arbejdet med at opstille målbare mål for barnet eller den unge.

I forbindelse med visitation til særligt klubtilbud eller andre tilbud efter barnets lov eller dagtilbudsloven gælder der ikke et krav om, at der forinden visitation skal være udarbejdet en børnefaglig undersøgelse efter § 20 i barnets lov.

Optagelse

51. Henvendelse om optagelse i et særligt klubtilbud kan ske dels fra forældrene, dels fra de instanser der i deres arbejde kommer i berøring med barnet eller den unge.

En faglig undersøgelse, f.eks. i form af en afdækning eller en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges særlige behov for støtte og behandling mv. er en forudsætning for afgørelsen om optagelse i et særligt klubtilbud. Optagelse i et særligt klubtilbud må derfor bygge på en vurdering af barnets eller den unges individuelle behandlingsbehov samt muligheder for personlig udvikling. Afgørelse om optagelse skal ske i nært samarbejde med barnet/den unge, forældrene og f.eks. specialafdelinger inden for behandlingssystemet samt andre med ekspertise vedrørende den pågældende funktionsnedsættelse.

Forældresamarbejde og inddragelse af børn og unge

52. Kommunen skal inddrage forældrene i udredningsprocessen, således at de får mulighed for at være aktive deltagere i processen. Forældrenes viden om egne ressourcer og barnets eller den unges færdigheder skal indgå i udredningen, og forældrene skal have mulighed for at få indsigt i barnets eller den unges behov, og i hvilke behandlings- og udviklingsmuligheder der findes for barnet eller den unge.

Barnet eller den unge skal ligeledes inddrages i udredningsforløbet, jf. § 5 i barnets lov. Barnets holdning og synspunkter skal tilvejebringes og inddrages løbende ved samtaler og anden direkte kontakt, inden der træffes beslutninger eller afgørelser efter loven om barnets forhold.

Meget tidligt i udredningsprocessen er det en god idé at afstemme forventningerne til det kommende samarbejde og at drøfte forældrenes og barnets ønsker til inddragelse og involvering. Her kan forældre også få orientering om kravet om, at deres barn, så vidt muligt, skal inddrages i processen.

Frakendelse af plads i et særligt klubtilbud

53. Efter § 11 i barnets lov skal kommunalbestyrelsens afgørelse om frakendelse af en plads i et særligt klubtilbud meddeles med et varsel på mindst 14 uger fra borgerens modtagelse af afgørelsen. Borgeren antages at have modtaget afgørelsen, når afgørelsen er kommet frem til borgeren enten i borgerens digitale postkasse eller ved almindeligt brev.

Kapitel 4

Hjemmetræning

54. I dette kapitel beskrives reglerne for, at forældre til børn eller unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for særlig støtte, helt eller delvis udfører hjemmetræning i hjemmet.

55. Det fremgår af § 85, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen efter anmodning fra forældremyndighedsindehaveren godkender, at forældrene helt eller delvis udfører hjemmetræning i hjemmet, jf. § 82, stk. 1, nr. 3, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Hjemmetræningen fremmer barnets eller den unges tarv og trivsel og imødekommer barnets eller den unges behov.
- 2) Forældrene er i stand til at udføre opgaverne.
- 3) Hjemmetræningen sker efter dokumenterbare træningsmetoder.

56. Det fremgår af § 85, stk. 2, i barnets lov, at sundhedsfaglige træningselementer, som enten er fastlagt som sygehusbehandling eller på anden vis har karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling, ikke kan godkendes som en del af hjemmetræningen.

57. Det fremgår af § 85, stk. 3, i barnets lov, at godkendelse efter stk. 1 skal ske på baggrund af en børnefaglig undersøgelse, jf. §§ 20 og 22 i barnets lov. Hvis træningsmetoden indeholder fysiske sundhedsfaglige elementer i et ikke uvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen sikre, at afgørelsen om godkendelse af træningsmetoden sker med inddragelse af relevante sundhedsfaglige kompetencer.

58. Det fremgår af § 85, stk. 4, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen fører løbende tilsyn med hjemmetræningen over for barnet eller den unge, herunder at indsatsen tilgodeser barnets eller den unges fysiske, psykiske og sociale behov. Hvis træningsmetoden indeholder fysiske sundhedsfaglige elementer i et ikke uvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen sikre, at tilsynet med træningsmetoden sker med inddragelse af relevante sundhedsfaglige kompetencer.

59. Det fremgår af § 85, stk. 5, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter §§ 87 og 88 til forældre, der forsørger og træner et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet, jf. stk. 1. Der kan ikke ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste som følge af hjemmeundervisning af børn efter kapitel 8 i lov om friskoler og private grundskoler m.v., uanset om undervisningen foregår i kombination med hjemmetræning efter stk. 1. Kommunalbestyrelsen skal, hvis den tillægger omfanget af hjemmeundervisningen betydning i forbindelse med en afgørelse om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, foretage en konkret vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen med afsæt i barnets eller den unges alder og funktionsevne.

60. Det fremgår af § 85, stk. 6, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal sørge for træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v., når forældrene træner et barn eller en ung i hjemmet, jf. stk. 1. Kommunalbestyrelsens udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v. til det enkelte barn eller den enkelte unge må ikke overstige 706.600 kr. årligt (2024-niveau).

61. Det fremgår af § 85, stk. 7, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om hjemmetræning, herunder regler om dokumenterbare metoder, godkendelse af hjemmetræning, inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer, tilsyn med indsatsen, hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, brug af sundhedsfaglige træningselementer og træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v., herunder rammer for udbetaling af støtte hertil.

Generelt om hjemmetræning

62. Hvis forældrene ikke ønsker at modtage det kommunale tilbud om særligt dagtilbud efter § 82, nr. 1, i barnets lov eller forældrene selv ønsker at gennemføre en del af den nødvendige hjælp og støtte i hjemmet, kan kommunalbestyrelsen godkende, at forældre til børn og unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne træner deres barn helt eller delvist i hjemmet. Betingelserne for godkendelse er beskrevet i punkt 64-69.

Hvis barnet er i målgruppen for § 82 i barnets lov, skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med drøftelsen med forældrene om barnets behov for hjælp og støtte informere og vejlede om muligheden for at

hjemmetræne efter § 85 i barnets lov, jf. kommunernes generelle vejledningsforpligtelse i § 5 i retssikkerhedsloven.

63. Kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt forældrenes ønske om at hjemmetræne deres barn kan imødekommes, skal ske i dialog med forældrene og med inddragelse af barnet, jf. barnets ret til inddragelse efter § 5 i barnets lov. Dialogen skal tage afsæt i en samlet vurdering af barnets eller den unges behov samt familiens ressourcer og skal både omhandle det samlede ønske om at hjemmetræne og den konkrete hjemmetræningsmetode, forældrene ønsker at anvende. Forud for afgørelsen om godkendelse skal kommunen og forældrene således sammen drøfte, hvordan træningen bedst kan tilrettelægges, så den tilgodeser barnets behov.

At forældrene hjemmetræner delvist betyder, at tilbuddet til barnet er en kombination af et offentligt tilbud, f.eks. en deltidsplads i et særligt dag- eller klubtilbud, kombineret med træning i hjemmet. Det er muligt at kombinere hjemmetræning med skoletilbud, herunder specialskoletilbud, eller med andre offentlige tilbud om hjælp og støtte. Hjemmetræning kan dog ikke træde i stedet for offentlige tilbud, som ikke har hjemmel i § 82 i barnets lov, eller i stedet for den undervisning, alle børn i den skolepligtige alder skal have.

Formuleringen 'hjemmetræning i hjemmet' skal forstås sådan, at der vil være mulighed for, at dele af træningen kan foregå uden for hjemmets fire vægge, f.eks. i det offentlige rum.

Træningen kan foregå efter konventionelle metoder, dvs. metoder som almindeligvis anvendes i tilbud efter § 82 i barnets lov, såsom fysio- og ergoterapeutiske metoder, eller efter alternative metoder, dvs. metoder der traditionelt ikke indgår i disse tilbud.

Se i øvrigt bekendtgørelse nr. 1469 af 5. december 2023 om hjemmetræning og samarbejdet med forældre til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne har behov for hjælp og støtte efter § 82 i barnets lov.

Betingelser for godkendelse af hjemmetræning

64. Godkendelse af forældres træning i hjemmet er betinget af, at barnet eller den unge opfylder betingelserne for at modtage et offentligt tilbud efter § 82 i barnets lov, samt at kommunalbestyrelsen har gennemført en børnefaglig undersøgelse efter §§ 20 og 22, jf. § 85, stk. 3, og på baggrund heraf har foretaget en samlet vurdering af barnets eller den unges konkrete fysiske, psykiske og sociale behov i lyset af barnets alder og udviklingstrin.

Ankestyrelsens principmeddelelse 115-12 slår dog fast, at det ikke er en betingelse for godkendelse af hjemmetræning, at der er givet et bestemt kommunalt tilbud efter § 82 i barnets lov. Det er tilstrækkeligt, at betingelserne for at anvise et sådant tilbud er opfyldt. Afgørelsen betyder, at forældrene til et barn, som opfylder betingelserne for bevilling af hjemmetræning, kan vælge at hjemmetræne barnet, uanset om barnet eller den unge konkret er visiteret til f.eks. et kommunalt dagtilbud eller en SFO, eller barnet endnu ikke er visiteret til et konkret tilbud.

65. Det er en betingelse for, at den ønskede hjemmetræningsordning kan godkendes, at kommunen vurderer, at træningen kan imødekomme barnets eller den unges behov og tilgodeser barnets tarv og trivsel. Kommunens vurdering heraf skal tage afsæt i en dialog med forældrene om den børnefaglige undersøgelse og i forældrenes beskrivelse af den ønskede træningsmetode. Det er samtidig vigtigt at sikre inddragelse af barnet i sagen, jf. § 5 i barnets lov.

66. Det er desuden en betingelse, at forældrene skal være i stand til at varetage opgaven. Kommunen skal derfor, med afsæt i den børnefaglige undersøgelse, foretage en vurdering af familiens samlede situation,

forældrenes personlige ressourcer og forudsætninger i øvrigt i forhold til at kunne påtage sig de opgaver og det ansvar, som hjemmetræningen kræver af dem.

Den børnefaglige undersøgelse skal tilpasses sagens karakter og kompleksitet, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger. Såfremt kommunen allerede er i besiddelse af aktuelle og relevante oplysninger om den konkrete sag, skal disse inddrages i sagsbehandlingen. Der henvises her til vejledning om sagsbehandling og kommunens opgaver efter barnets lov (Delvejledning 2 af 6 til barnets lov).

67. Det er endelig en betingelse, at hjemmetræningens metoder er dokumenterbare. Betingelsen om, at træningsmetoden skal være dokumenterbar, betyder, at kommunen skal vurdere, om metoden indeholder nogle målbare indikatorer, som kommunen kan bruge til at følge op på effekten af hjemmetræningen og den anvendte metode på barnets eller den unges udvikling og trivsel. En indikation kan være et udvalgt tegn på barnets eller den unges udvikling, f.eks. om barnet eller den unge kan spise med ske, anvende et bestemt legeredskab, kommunikere med sin omverden m.v.

Kommunen må ikke stille krav om, at effekten af hjemmetræningen skal være af en vis størrelse, eller at den ønskede metode skal være evidensbaseret, ligesom kommunen ikke må afslå forældres ansøgning om hjemmetræning efter en bestemt metode, medmindre dette sker på baggrund af en konkret og individuel vurdering af, at træning efter den pågældende metode ikke vil opfylde kravene i § 85, stk. 1, nr. 1-3, i barnets lov.

Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse 70-14, at det ikke er en betingelse for godkendelse af hjemmetræning, at der er videnskabelig dokumentation for effekten af træningsmetoden. Der er heller ikke krav om, at effekten af hjemmetræningen skal være af en vis størrelse. Effekten af hjemmetræningen må dog ikke være mindre, end hvis barnet havde fået hjælpen i et særligt tilbud efter barnets lov, idet hjemmetræningen i så fald ikke imødekommer barnets behov. Det fremgår ligeledes af principmeddelelsen, at kommunen ikke kan give afslag på godkendelse af hjemmetræning med den begrundelse, at der er givet et tilbud, der dækker barnets eller den unges behov.

68. Ud over de generelle krav for godkendelse, som er beskrevet ovenfor, gælder der særlige krav for inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med godkendelse af hjemmetræningsordninger, hvis træningsmetoden indeholder fysiske sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang. Kravet om inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer er beskrevet nærmere i punkt 70-71.

69. Hvis forældrene og barnet eller den unge opfylder de nævnte betingelser, skal kommunen godkende, at forældrene hjemmetræner barnet eller den unge.

Kommunen kan ikke give afslag på støtte til hjemmetræning med den begrundelse, at kommunen generelt ikke ønsker at støtte hjemmetræning. Kommunen kan, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 70-14, heller ikke give afslag på hjemmetræning alene med henvisning til, at der anvendes en bestemt metode. Kommunen skal altid foretage en konkret vurdering af, om hjemmetræning, herunder de enkelte elementer i træningen, kan godkendes med afsæt i det enkeltes barns eller den enkeltes unges behov.

Dog følger det af § 85, stk. 2, i barnets lov, at træningselementer af sundhedsfaglig karakter, som enten er fastlagt som sygehusbehandling eller på anden vis har karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling, ikke kan godkendes som en del af en hjemmetræningsordning. Det omhandler f.eks., men ikke alene, anvendelse af carbogengas, genindånding i refleksposer og trykkammerbehandling (uanset tryksætning), jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 70-14.

Da specialiserede, sundhedsfaglige træningselementer af denne karakter ikke kan godkendes som del af hjemmetræningen, vil kommunen kunne afslå at godkende ordningen, så længe sådanne elementer indgår i den samlede beskrivelse af den hjemmetræning, som forældrene ønsker at gennemføre.

Forældre har, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 70-14, ret til på ny at få godkendelse af hjemmetræning fra det tidspunkt, hvor familien ikke længere anvender ovennævnte elementer som led i hjemmetræningen, hvis betingelserne for godkendelse er opfyldt.

Betingelserne for godkendelsen af en anmodning om hjemmetræning skal samlet set sikre, at kommunen træffer afgørelse om støtte til hjemmetræning på grundlag af en saglig vurdering af, om den konkrete hjemmetræning imødekommer barnets eller den unges behov og familiens samlede trivsel.

Inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med godkendelse og tilsyn

70. Kommunen skal inddrage relevante sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med godkendelse af og tilsyn med træningsmetoder, som indeholder fysiske, sundhedsfaglige træningselementer i et ikke-uvæsentligt omfang, jf. § 85, stk. 3 og 4 i barnets lov.

Kommunen skal i den enkelte hjemmetræningssag vurdere, om de træningsmetoder, som forældre ønsker at anvende eller anvender, indeholder fysiske sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang. Forældrene har som nævnt ret til frit at vælge, om de ønsker at træne efter konventionelle eller alternative metoder, men kommunen skal foretage ovennævnte vurdering, uanset hvilken træningsmetode der er valgt. Der findes ikke en udtømmende liste over, hvilke konventionelle eller alternative metoder eller kombinationer af metoder der kan anvendes som hjemmetræning, men forældrenes valg af metode vil skulle afspejle barnets eller den unges behov.

Som udgangspunkt vil børn og unge med omfattende funktionsnedsættelse, som både har fysiske, motoriske og kognitive udfordringer, typisk blive trænet efter metoder, som både har fysiske træningselementer og elementer af kognitiv træning. Da træning af disse børn eller unge som regel vil indeholde fysiske sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang, vil hjemmetræningsordninger for denne målgruppe typisk blive omfattet af kravet om inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer i den kommunale sagsbehandling, både i forbindelse med godkendelse af og tilsyn med hjemmetræning.

Som eksempler på fysiske sundhedsfaglige elementer kan nævnes træning af bevægelsesfunktioner, træning af respirationsfunktioner, træning af muskeludholdenhed og muskelstyrke (f.eks. bøj og stræk af lemmer eller krybe-/kravleøvelser) eller træning til smidiggørelse af bindevæv og sener (f.eks. gentagne sving og trampolinhop). Denne liste er dog ikke udtømmende, og det vil være op til kommunen konkret at vurdere, om der er tale om træningselementer, som har fysisk, sundhedsfaglig karakter.

Ud over barnets eller den unges funktionsniveau vil et udgangspunkt for denne vurdering kunne være, om der er tale om typer af træning/træningselementer, som i andre sammenhænge end hjemmetræning ville være varetaget af autoriserede sundhedspersoner, eksempelvis fysio- eller ergoterapeuter. Det vil ligeledes være relevant for kommunen at overveje, om den træning, som barnet eller den unge ville have fået tilbudt i et særligt dag- eller klubtilbud efter §§ 83-84 i barnets lov, ville have været udført helt eller delvist af sundhedsfagligt personale.

Hvis træningsmetoden indeholder fysiske sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang, skal kommunen sikre, at afgørelsen om godkendelse af eller tilsyn med træningsmetoden sker med inddragelse af relevante sundhedsfaglige kompetencer, så afgørelsen om godkendelsen kan træffes, eller tilsynet kan ske på baggrund af en samlet social- og sundhedsfaglig vurdering af, hvorvidt den foreslåede behandlings- og træningsindsats er til gavn for barnet eller den unge.

Omvendt vil børn eller unge med udviklings- eller opmærksomhedsforstyrrelser og andre ikke-fysiske funktionsnedsættelser typisk blive trænet efter metoder, som fokuserer på træning af kognitive og sociale færdigheder, sprog mv.

Såfremt dette er tilfældet, vil hjemmetræningsordninger for disse børn eller unge ikke blive omfattet af kravet om inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer i sagsbehandlingen, medmindre der i disse træningsmetoder vurderes også at indgå fysiske sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang.

Om de sundhedsfaglige kompetencer

71. Hvis der er tale om træningsmetoder, hvor der indgår fysiske sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang, skal kommunen i hver enkelt hjemmetræningssag udpege en eller flere sundhedsfaglige personer, som vil skulle bidrage med en vurdering af de fysiske sundhedsfaglige elementer i træningen. Inddragelsen skal blandt andet ske med henblik på at sikre, at der ikke anvendes træningselementer, som sundhedsfagligt vurderes at være enten kontraindicerede til det enkelte barn eller den enkelte unge, eller som kan anses for at være potentielt farlige for barnet eller den unge.

Inddragelsen af relevante sundhedsfaglige kompetencer skal således medvirke til at sikre, at kommunens afgørelser om godkendelse af en hjemmetræningsordning træffes ud fra en samlet social- og sundhedsfaglig vurdering af, hvorvidt den ønskede træningsmetode er til gavn for barnet eller den unge.

Sundhedspersoner, som er udpeget af kommunen, kan også bidrage med sundhedsfaglige vurderinger af konkrete, sundhedsfaglige træningselementer eller træningsredskaber og indgå i dialog med forældrene og sagsbehandleren om, hvordan træningen bedst kan tilrettelægges, så den tilgodeser barnets eller den unges behov. Dialogen kan blandt andet handle om omfanget af fysiske træningselementer, som f.eks. krybe-/kravleøvelser, træning i varmtvandsbassin og lignende.

Herudover vil sundhedspersonerne kunne rådgive den kommunale sagsbehandler om, hvorvidt der er behov for at inddrage anden specialiseret ekspertise, f.eks. relevant speciallægeviden, i vurderingen af om specifikke træningselementer kan godkendes som en del af hjemmetræningen, hvis der f.eks. er tale om meget omfattende, højintensive eller komplekse træningsmetoder eller træningselementer. Dette vil eksempelvis kunne være relevant i forhold til de børn og unge, der på grund af meget komplekse funktionsnedsættelser allerede er kendt i sundhedssystemet, og som sideløbende med den kommunale indsats eller hjemmetræningen følges i sundhedsvæsenet. I forhold til disse børn og unge vil kommunen ofte kunne inddrage erklæringer eller anden rådgivning fra den eller de speciallæger, som i forvejen følger barnet eller den unge i sygehusvæsenet.

Kommunens inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer vil variere fra sag til sag, men det vil eksempelvis kunne være relevant at inddrage en eller flere sundhedspersoner som eksempelvis en ergo- eller fysioterapeut.

Tilsyn med hjemmetræning

72. Kommunen skal to gange årligt føre tilsyn med barnets eller den unges udvikling, tarv og trivsel, når barnet eller den unge trænes i hjemmet. Tilsynet skal ske med inddragelse af forældrene og barnet og med afsæt i barnets behov. I tilsynet skal der også indgå en vurdering af familiens trivsel som helhed, dvs. også eventuelle søskendes trivsel. I forbindelse med tilsynet skal barnet eller den unge observeres og eventuelt testes med udgangspunkt i en tids- og faseplan for evaluering af indsatsen og en plan for måling og dokumentation af virkningen af indsatsen for barnets eller den unges konkrete fysiske, psykiske og sociale behov i lyset af barnets alder og udviklingstrin. Rammerne for tilsynet fastlægges af kommunen i forbindelse med godkendelse af hjemmetræning i dialog med forældrene.

Dokumentationen af, om barnet eller den unge når de mål, som kommunen i dialog med forældrene har fastlagt, kræver en vurdering af barnets eller den unges situation, herunder barnets eller den unges udviklings- og funktionsniveau både før og efter træningsforløbet. Arbejdet med dokumentation af hjemmetræningen og vurdering af dens effekt er primært rettet mod barnets eller den unges udvikling set i forhold til de mål, kommunen har opstillet i dialog med forældrene.

Målene for udviklingen skal derfor afspejle det enkelte barns eller unges udviklingspotentiale, udfordringer og begrænsninger. Kommunen skal være særlig opmærksom på, om træningen samlet set skønnes at være til gavn for barnet eller den unge under hensyntagen til barnets eller den unges støttebehov, alder og udvikling. Opfølgningen på målene skal derudover tage afsæt i en forudsætning om, at effekten af hjemmetræningen ikke må være mindre, end hvis barnet eller den unge havde fået træningen i et særligt dag- eller klubtilbud efter barnets lov.

I Social- og Boligstyrelsens håndbog om hjemmetræning er der givet eksempler på organisering af tilsynet og på en tids- og faseplan for dokumentation af hjemmetræning. Håndbogen indeholder også en skabelon, som kommunerne i samarbejde med forældrene kan anvende i forbindelse med de lovpligtige tilsynsbesøg.

73. På baggrund af tilsynet udfærdiger kommunen en tilsynsrapport, hvori der skal indgå en begrundet indstilling om, hvorvidt hjemmetræningen skal fortsætte, omlægges eller eventuelt ophøre. Rapporten sendes til høring hos familien.

I forbindelse med vurderingen af, hvorvidt hjemmetræningen skal fortsætte, omlægges eller eventuelt ophøre, skal kommunen have overvejet barnets og familiens samlede situation på ny, blandt andet med afsæt i barnets eller den unges livssituation. Det vil i den forbindelse eksempelvis have betydning, om barnet har nået den undervisningspligtige alder og dermed skal modtage undervisning, men dette vil som udgangspunkt ikke indebære, at kommunen skal igangsætte en helt ny ansøgnings- og godkendelsesproces. Hvis kommunens vurdering medfører omlægninger eller ophør af den godkendte hjemmetræning vil kommunen dog skulle træffe en ny afgørelse herom, og kommunen skal i den forbindelse sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst.

Det er dog op til kommunen i den enkelte sag at vurdere, i hvilket omfang der er behov for at indhente supplerende oplysninger eller foretage andre sagsbehandlingsskridt i forbindelse med en sådan fornyet afgørelse. Kommunen skal i videst muligt omfang genbruge de oplysninger om barnet, som allerede er indhentet i forbindelse med den oprindelige godkendelse eller de årlige tilsynsbesøg.

Et barn eller en ung i den undervisningspligtige alder, som hjemmetrænes, vil altid skulle undervises enten i en skole eller i hjemmet og vil skulle bruge tid og ressourcer på at modtage undervisning. Dette vil i nogle tilfælde kunne betyde, at kommunen vil skulle vurdere et eventuelt behov for at reducere omfanget af hjemmetræningen. Dette vil formodentligt ikke mindst være relevant i de sager, hvor barnet i førskolealderen har været hjemmetrænet på fuld tid.

Kommunens vurdering vil således skulle tage højde for, hvad der må vurderes at udgøre et realistisk omfang af hjemmetræning, når barnet eller den unge samtidig modtager undervisning. Dette vil også kunne have betydning for udmålingen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til de forældre, der hjemmetræner og evt. hjemmeunderviser deres børn, jf. punkt 76.

Kommunen beslutter, hvilke faggrupper der skal deltage på tilsynsbesøgene. Som beskrevet ovenfor, skal kommunen inddrage relevante sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med tilsyn med træningsmetoder, som indeholder fysiske, sundhedsfaglige træningselementer i et ikke-uvæsentligt omfang.

Kommunen kan vælge at gennemføre yderligere besøg for at følge op på hjemmetræningen, hvis kommunen vurderer, at der er behov herfor ud over de to årlige, lovpligtige besøg. Sådanne besøg bør ske i samarbejde med forældrene, og behøver ikke at leve op til kravene for de lovpligtige tilsynsbesøg, som er beskrevet ovenfor.

Økonomisk støtte til hjemmetræning

74. Når kommunen har godkendt, at forældre træner deres barn i hjemmet, har forældrene ret til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter reglerne i §§ 87-88 i barnets lov. Forældrene har desuden ret til hjælp til nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v., der er forbundet med hjemmetræningen.

Rammerne for tilkendelse af økonomisk støtte til hjemmetræning beskrives nærmere i punkt 75-79.

Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste ved hjemmetræning

75. Kommunalbestyrelsen skal, jf. § 85, stk. 5, i barnets lov, yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste og supplerende ydelse ved ledighed efter §§ 87 og 88 til forældre, der i hjemmet forsørger og træner et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Det betyder, at forældre, der hjemmetræner deres børn vil kunne få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste svarende til det antal timer, de bruger på den af kommunen godkendte hjemmetræning af barnet eller den unge. Dette forudsætter dog, at betingelserne for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, herunder betingelsen om, at den godkendte hjemmetræning har medført et indtægtstab, er opfyldt.

Kommunen skal i sager, hvor forældrene er godkendt til at hjemmetræne deres børn, altid vurdere, om der kan ydes tabt arbejdsfortjeneste ud over de timer, der hjemmetrænes.

Kommunen skal sikre, at tildelingen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste altid sker ud fra en helhedsvurdering af barnets eller den unges og familiens samlede behov for hjemmetræning, pasning mv., med afsæt i § 85, stk. 5, samt de generelle regler om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i §§ 87 og 88. Dette gælder også i familier, som både hjemmetræner deres barn efter barnets lov og hjemmeunderviser deres barn efter reglerne i friskoleloven.

For en uddybende beskrivelse af rammerne for tilkendelse af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter §§ 87 og 88 i barnets lov henvises til vejledningens kapitel 6.

Hjemmeundervisning og hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste

76. Barnets lov indeholder ikke hjemmel til, at hjemmetræning kan træde i stedet for andre offentlige tilbud eller kan træde i stedet for den undervisning, som alle børn skal have som følge af undervisningspligten i Danmark. Det betyder, at et barn eller en ung i den undervisningspligtige alder, som hjemmetrænes, er omfattet af undervisningspligten og vil skulle undervises enten i en folkeskole eller fri grundskole m.fl. eller modtage undervisning i hjemmet, jf. § 33, stk. 1, i folkeskoleloven.

Efter § 34, stk. 1, i folkeskoleloven indtræder undervisningspligten den 1. august i det kalenderår, hvor barnet fylder seks år, og ophører den 31. juli ved afslutningen af undervisningen på 9. klassetrin. Undervisningspligten ophører dog senest den 31. juli i det kalenderår, hvor barnet fylder 17 år eller har afsluttet en uddannelse, der er ligestillet med grundskolen, herunder undervisning i en anmeldt fri grundskole og hjemmeundervisning.

Som det fremgår af § 85, stk. 5, 2. pkt., i barnets lov, kan der ikke ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste som følge af hjemmeundervisning af børn efter reglerne i lov om friskoler og private grund-

skoler mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 161 af 21. februar 2024. Dette gælder også selvom undervisningen foregår i kombination med hjemmetræning, jf. Højesterets dom af 19. august 2014 og Ankestyrelsens principmeddelelse 95-17.

Reglerne om hjemmeundervisning fremgår af kapitel 8 i friskoleloven. Friskoleloven fastlægger rammerne for hjemmeundervisning, men angiver eksempelvis ikke, hvor mange timer hjemmeundervisningen skal omfatte. Det fremgår dog af friskoleloven, at kommunen skal føre tilsyn med, at hjemmeundervisning står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Omfanget af hjemmeundervisningen kan dog have betydning for udmålingen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for forældre, som både hjemmetræner og hjemmeunderviser deres børn.

Det fremgår derfor af § 85, stk. 5, 3. pkt., i barnets lov, at kommunen skal foretage en konkret vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen, hvis omfanget af hjemmeundervisningen tillægges betydning for afgørelsen om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Det fremgår ligeledes, at denne vurdering skal tage afsæt i barnets eller den unges alder og funktionsevne.

Kommunens konkrete vurdering ved udmålingen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste vil kunne tage afsæt i Børne- og Undervisningsministeriets almindelige regler for undervisningstiden i folkeskolen, herunder reglerne om enkeltmandsundervisning, ligesom det vil kunne indgå som del af grundlaget for vurderingen, hvor mange timer barnet alternativt skulle have været undervist i skolen – det såkaldte normtimetal. I vejledning nr. 11056 af 24. november 2015 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand fremgår det, at det ugentlige undervisningstimetal for enkeltmandsundervisning bør omfatte mindst 8-10 ugentlige undervisningstimer i børnehaveklassen og på 1.-3. klassetrin, mindst 12-14 ugentlige undervisningstimer på 4.-6. klassetrin og 14-16 ugentlige undervisningstimer på 7.-9. klassetrin. De angivne timer tager udgangspunkt i, at der i tidsrummet gives undervisning til én enkelt elev.

De generelle rammer for fastsættelse af undervisningstiden kan dog alene tjene som afsæt for den konkrete vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen. Kommunen kan altså ikke per automatik anvende normtimetallet, når omfanget af hjemmeundervisningen skal fastlægges, eller henvise til fastlæggelse af timetallet i andre sager – heller ikke hvis timetallet i disse sager er reduceret med henvisning til ovennævnte overvejelser.

Kommunens konkrete vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen i henhold til § 85, stk. 5, 3. pkt., i barnets lov må heller ikke udelukkende tage afsæt i barnets kronologiske alder, men skal tage højde for det enkelte barns eller den unges funktionsevne og udviklingstrin. Hvis barnets eller den unges udviklingsniveau er betydeligt lavere end den kronologiske alder, skal dette afspejles i fastsættelsen af omfanget af hjemmeundervisningen.

Det timetal, som kommunen vurderer, skal afsættes til hjemmeundervisningen i forbindelse med afgørelsen om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal således afspejle et realistisk omfang af hjemmeundervisningen for det pågældende barn eller den pågældende unge.

Den konkrete og individuelle vurdering af hjemmeundervisningens omfang skal indgå som en del af grundlaget for afgørelser om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i de sager, hvor det er relevant. Men det betyder ikke, at kommunen automatisk kan reducere den tabte arbejdsfortjeneste med det antal timer, der skønnes at skulle bruges på at hjemmeundervise barnet eller den unge.

Det skal også indgå i kommunens vurdering af, om omfanget af hjemmeundervisningen har betydning for afgørelsen om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, om det er den samme forælder, der står

for hjemmetræningen og for hjemmeundervisningen. Hvis barnet eller den unge både hjemmeundervises og hjemmetrænes på fuld tid, vurderes det dog at være en forudsætning for, at der fortsat kan ydes tabt arbejdsfortjeneste på fuld tid, at det ikke er den samme forælder, der både hjemmetræner og hjemmeunderviser barnet eller den unge.

Hvis kommunen ønsker at ændre på en tidligere afgørelse om tabt arbejdsfortjeneste, eksempelvis fordi hjemmetræningsordningen er omlagt i forbindelse med, at barnet har nået skolealderen, skal kommunen foretage en ny, samlet vurdering af behovet for støtte efter § 85, stk. 5, og § 87 i barnets lov, jf. punkt 72-73.

Kommunen skal også være opmærksom på, at omfanget af hjemmeundervisningen ikke altid vil have betydning for udmålingen af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hvis en hjemmetræningsordning fortsætter uændret, eksempelvis så kommunen stadig godkender hjemmetræning på fuld tid, som supplement til (hjemme)undervisning af barnet eller den unge, vil det som udgangspunkt betyde, at omfanget af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste også fortsætter uændret. Dette forudsætter, at betingelserne for at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i øvrigt er opfyldt, herunder betingelsen om at den godkendte hjemmetræningsordning medfører et indtægtstab for den forælder, der hjemmetræner barnet eller den unge.

Det vil også være muligt for kommunen at træffe afgørelse om uændret hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, herunder eventuelt dækning på fuld tid, i situationer, hvor hjemmetræningsordningen justeres ned fra fuld tid til færre timer, eksempelvis fordi barnet når den undervisningspligtige alder. Dette vil forudsætte, at kommunen ud fra en konkret vurdering når frem til, at forældrene fortsat er berettiget til støtte i form af dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter § 87, jf. § 85, stk. 5, i barnets lov i uændret omfang uafhængigt af opfyldelsen af undervisningspligten. Også i disse tilfælde er det en forudsætning, at betingelserne for at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er opfyldt, herunder betingelsen om, at den godkendte hjemmetræning og pleje af barnet eller den unge har medført et indtægtstab for den forælder, der søger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hjælp til dækning af udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv.

77. Dækning af udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv. kan både omfatte enkeltstående og løbende ydelser. Der kan eksempelvis efter en konkret vurdering gives hjælp til træningsredskaber i form af sliske, trampolin eller hoppebolde og til supervision af forældrene fra fagligt relevante personer, hvis dette er nødvendigt for, at forældrene kan gennemføre træningen. Det er afgørende, at udgifterne efter en konkret og individuel skønsæssig vurdering er nødvendige for, at forældrene kan gennemføre træningen. Der kan ikke kræves særskilte mål for det enkelte træningsredskab. I vurderingen af, om et konkret træningsredskab er nødvendigt, bør kommunen tage afsæt i en helhedsvurdering af, om det ønskede redskab mv. er nødvendigt for at understøtte forældrene i at anvende den godkendte træningsmetode og dermed nødvendig for, at de overordnede mål for træningen kan opnås.

Intet træningsredskab er derfor på forhånd udelukket, dog med undtagelse af træningselementer af sundhedsfaglig karakter, som enten er fastlagt som sygehusbehandling eller på anden vis har karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling. Disse kan, jf. § 85, stk. 2, i barnets lov ikke godkendes som en del af en hjemmetræningsordning. Det omhandler f.eks., men ikke alene, anvendelse af carbogengas, genindånding i refleksposer og trykkammerbehandling (uanset tryksætning).

I nogle træningsprogrammer indgår, at barnet skal have et særligt kosttilskud og tilskud af mineraler og vitaminer. Hjælp til udgifter til kosttilskud m.m., der er en del af træningsprogrammet, og som efter en

konkret og individuel skønsmæssig vurdering er nødvendigt for, at forældrene kan gennemføre træningen, kan bevilges, såfremt det efter en lægelig vurdering er forsvarligt i forhold til barnets tilstand.

Der kan kun gives støtte til kurser, der er af relevans for træningen, hvis de afholdes her i landet. Der kan således ikke gives støtte til udgifter til kurser m.m. i udlandet, jf. bekendtgørelse nr. 441 af 3. maj 2024 om ydelser efter lov om social service og barnets lov under midlertidige ophold i udlandet.

Hvis det er nødvendigt for, at den godkendte hjemmetræning kan gennemføres, skal kommunen give støtte til at finansiere løn til hjælpere, der medvirker ved træningen. Det er, jf. § 85, stk. 1, i barnets lov, som udgangspunkt forældrene, der skal udføre træningen. Hjælpernes funktion er altså at medvirke ved træningen.

Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse 9-17, at der som udgangspunkt kun kan ydes støtte til hjælpere i det omfang, øvelserne kræver medvirken af to personer samtidig, og kun den ene af forældrene hjemmetræner barnet. Der kan ikke ydes støtte til, at en hjælper selvstændigt udfører dele af træningen, mens forældrene udfører andre opgaver. Hjælperen kan dog afløse forældrene i forbindelse med meget kortvarige afbrydelser. Visse dele af træningen kan desuden overlades til hjælperne, hvis det er en forudsætning for, at øvelsen kan tjene sit formål, at forældrene ikke er tilstede. Det kan f.eks. være, hvis barnet skal have træning i at interagere med andre end forældrene.

I forhold til hjælperes deltagelse i kurser betyder det, at der kan ydes hjælp hertil, hvis hjælperens deltagelse er nødvendig. Det kan for eksempel være, hvis en øvelse kræver to personers deltagelse, og det kun er den ene forælder, der har mulighed for at deltage i kurset. Da det er forældrene, der er godkendt til at hjemmetræne, og da godkendelsen er sket ud fra familiens samlede situation og forældrenes personlige ressourcer, forventes det, at begge forældre deltager i kurset, hvis de har mulighed for det, og hvis det er nødvendigt. En forælder kan dog være forhindret for eksempel på grund af arbejde eller på grund af pasning af familiens andre børn.

Den praktiske udbetaling af løn til privatantagede hjælpere, som medvirker ved træningen, kan eventuelt administreres af kommunen efter aftale med familien.

78. Hjælp til nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere, supervision af forældrene fra fagligt relevante personer mv. bevilges på grundlag af dokumenterede udgifter. Dokumentation kan foregå enten i forbindelse med ansøgningen eller efter afholdelse af udgiften – se dog punkt 79 vedrørende muligheden for at indgå frivillige aftaler om udbetaling af et fast beløb til dækning af forventede udgifter.

Udgifter, der er forbundet med træningen, må ikke overstige et beløb på 706.600 kr. (2024-niveau) årligt til det enkelte barn eller den enkelte unge. Det betyder, at der ikke kan bevilges hjælp til de udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., som inden for en sammenhængende periode på 12 måneder overstiger dette beløb.

Kommunen kan ikke vælge at yde hjælp til nødvendige træningsredskaber som udlån, da støtten skal ydes som et kontant beløb til forældrene på grundlag af deres dokumenterede udgifter, jf. § 6, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 1469 af 5. december 2023 om hjemmetræning og samarbejdet med forældre til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte efter § 82 i barnets lov.

Nødvendige træningsudgifter, der overstiger beløbet på 706.600 kr. (2024-niveau) årligt, kan ikke bevilges som merudgifter efter § 86 i barnets lov. Rammebeløbet reguleres en gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lovbekendtgørelse nr. 237 af 27. februar 2020 om en satsreguleringsprocent, og offentliggøres på ministeriets hjemmeside.

Frivillige aftaler om udbetaling af fast beløb

79. Kommunen og forældrene kan indgå aftale om, at der udbetales et fast beløb til dækning af forudsigelige udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv.

Det er frivilligt for både kommunen og forældrene, om parterne ønsker at indgå sådanne aftaler. Det betyder, at begge parter skal være enige om at indgå aftale om udbetaling af et fast, skønsmæssigt udmålt beløb til dækning af udgifter til træningsredskaber, kurser, løn til hjælpere mv. Hvis parterne ikke kan blive enige, bruges de gældende regler i § 6, stk. 3, i bekendtgørelse om hjemmetræning og samarbejdet med forældre til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte efter § 82 i barnets lov.

I de sager, hvor forældrene og kommunen vælger at indgå en aftale, vil beløbet enten kunnet blive udbetalt månedligt, halvårligt eller årligt. Beløbet vil skulle fastsættes på baggrund af et skøn over de forventede udgifter, og aftalen skal træde i stedet for den udbetaling af støtte til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., som bevilges på grundlag af dokumenterede udgifter, jf. § 6, stk. 3, i bekendtgørelsen.

Den frivillige aftale kan også omhandle opfølgning på situationer, hvor det aftalte beløb viser sig at afvige fra de reelle udgifter, herunder aftale om tilbagebetaling af evt. uforbrugte midler eller udbetaling af støtte ud over det aftalte beløb.

Det vil blandt andet kunne fremgå af aftalen, at kommunen kan anmode forældrene om at tilbagebetale de uforbrugte midler, hvis de reelle udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv. er lavere end det forudbetalte beløb.

Det vil ligeledes kunne fremgå af aftalen, at forældrene kan indgive en ansøgning til kommunen efter § 6 i bekendtgørelsen, hvis familien får behov for f.eks. træningsredskaber eller hjælpere, som forudsætter støtte ud over det aftalte beløb.

Kapitel 5

Hjælp til dækning af nødvendige merudgifter

80. I dette kapitel beskrives kommunens pligt til at yde dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet af et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

81. Det fremgår af § 86, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet af et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er en betingelse, at merudgifterne er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne eller den indgribende kroniske eller langvarige lidelse og ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i denne lov eller anden lovgivning.

82. Det fremgår af § 86, stk. 2, i barnets lov, at udmålingen af ydelsen sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn eller den enkelte unge, herunder merudgifter til individuel befordring og fritidsaktiviteter.

83. Det fremgår af § 86, stk. 3, i barnets lov, at dækning af de nødvendige merudgifter kan ydes, når de skønnede merudgifter udgør mindst 5.519 kr. pr. år (2024-niveau). Ydelsen fastsættes ud fra de skønnede merudgifter pr. måned og afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100.

84. Det fremgår af § 86, stk. 4, i barnets lov, at hjælpen efter stk. 1 er betinget af, at kommunalbestyrelsens anvisninger med hensyn til pasning m.v. følges.

85. Det fremgår af § 86, stk. 5, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke udgifter der kan ydes hjælp til efter stk. 1 og betingelserne herfor.

Formålet med ydelsen

86. Formålet med merudgiftsydelsen efter § 86 i barnets lov er at sikre, at forsørgere af børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse får kompensation for de udgifter, der følger af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller den indgribende kroniske eller langvarige lidelse. Bestemmelsen skal dermed tilgodese, at børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kroniske eller langvarige lidelser har nogle særlige behov, som kan give merudgifter ved forsørgelsen. Bestemmelsen giver således hjemmel til at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet eller den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse. Beløbet til dækning af merudgifter er uafhængigt af forsørgerens indtægt og er ikke skattepligtigt. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, som familien normalt ville have afholdt.

Kommunen yder som udgangspunkt dækning af merudgifter som et kontant beløb til familien, og ydelsen bliver tildelt ud fra størrelsen på de sandsynliggjorte merudgifter som følge af barnets funktionsnedsættelse. Gennem denne ydelsesform får familien, der modtager dækning af merudgifter, mulighed for selv at tilrettelægge, hvorledes den bevilgede ydelse skal anvendes, så behovet bedst muligt kan dækkes.

Kommunen og familien kan aftale, at visse ydelser skal afregnes direkte af kommunen med leverandøren i stedet for, at familien skal have udbetalt hjælpen som et kontant beløb, hvorefter familien så skal afregne med leverandøren, f.eks. i forbindelse med taxakørsel eller medicinudgifter.

Den kontante del af ydelsen udbetales i månedlige rater. Beløb, som afregnes direkte af kommunen med en leverandør, modregnes i det månedlige tilskud.

Hjælp til dækning af merudgifter er subsidiær til anden hjælp efter serviceloven eller anden lovgivning. Det betyder, at det er en forudsætning for hjælp i form af merudgiftsydelse efter barnets lov, at udgifterne ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i barnets lov, serviceloven eller efter anden lovgivning, jf. § 86, stk. 1, 2. pkt., i barnets lov. Se punkt 101-102 for mere om ordningens subsidiære karakter.

Betingelser for støtte

87. Merudgiften skal være en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne. Det vil sige, at de udgifter, der kan dækkes, er udgifter ved forsørgelsen af barnet eller den unge med funktionsnedsættelse i hjemmet. Der lægges herved vægt på, at familien skal afholde udgifter på linje med, hvad andre lignende familier med et barn eller en ung uden handicap har.

Målgruppe

88. Målgruppen for merudgiftsydelse efter § 86 i barnets lov omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Udgangspunktet for vurderingen af, om barnet eller den unge opfylder betingelserne for merudgiftsydelse, er en konkret og individuel helhedsorienteret vurdering af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og det deraf afledte hjælpebehov.

En risiko for, at barnet eller den unge rammes af en lidelse, er ikke tilstrækkeligt til at modtage støtte efter § 86. Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse 23-17, at den generelle risiko for, at for tidligt fødte børn kan få udviklingsmæssige senfølger, ikke er tilstrækkelig til, at forældrene har ret til dækning

af merudgifter eller tabt arbejdsfortjeneste. Det følger af samme principmeddelelse, at spædbørn, der er disponeret for allergi, men hvor allergien ikke er brudt ud, heller ikke er omfattet af målgruppen.

Målgruppen omfatter heller ikke den brede gruppe af børn og unge med kortvarige eller mindre indgribende lidelser som f.eks. visse former for allergi. For en nærmere beskrivelse af definitionsbeskrivelse af målgruppe henvises til punkt 12-13. I specielle tilfælde, hvor alle behandlingsmuligheder er udtømte, barnet eller den unge er i skolealderen, og der er udsigt til, at lidelsen er kronisk, kan der dog efter en konkret vurdering ydes hjælp efter § 86.

Det fremgår af Ankestyrelsens principmeddelelse 92-12, at det er den samlede nedsættelse af funktions- evnen, der skal lægges til grund ved vurderingen af, om et barn eller en ung er omfattet af målgruppen for merudgiftsydelse. Et barn med flere lidelser behøver ikke være omfattet af målgruppen for hver enkel lidelse for, at merudgifter ved forsørgelsen af barnet eller den unge i hjemmet kan dækkes.

89. Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse 55-11, at når en kommune skal vurdere, om et barn eller en ung hører inden for målgruppen for merudgiftsydelsen til børn, skal vurderingen foretages med udgangspunkt i barnets funktionsniveau med medicin, hvis barnet eller den unge er under medicinsk behandling. Barnets funktionsevne skal dog vurderes uden medicin, hvis ophøret med medicin vil være akut livstruende eller medføre umiddelbar risiko for varig eller væsentlig funktionsnedsættelse. Jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 84-19 forstås med akut livstruende, at tilstanden er så alvorlig, at der er risiko for, at den pågældende dør i løbet af timer til dage. Med umiddelbar risiko forstås situationer, hvor det kan sandsynliggøres, at den væsentlige og varige nedsættelse af funktionsevnen indtræder kort tid efter ophør af den konkrete behandling, typisk i løbet af dage til uger, eventuelt måneder.

Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse 43-22, at hvis der er udsigt til, at medicinsk behandling og/eller støttetiltag kan afhjælpe følgerne af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse inden for kortere tid, vil forældrene ikke være omfattet af den personkreds, der har ret til dækning af merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste. "Inden for kortere tid" kan variere fra sag til sag afhængig af følgerne af det enkelte barns funktionsnedsættelse samt den forventede effekt af den medicinske behandling og/eller støttetiltag.

Særligt for grænsearbejdere

90. Ankestyrelsen har i principmeddelelse 42-14 afgjort, at hjælp til dækning af merudgiftsydelser ikke var omfattet af reglerne om eksportabilitet i forordning 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger. Ydelsen kunne derfor ikke gives til en person, der boede i Sverige med sin hustru og barn, men arbejdede i Danmark (grænsegænger). Dette skyldes, at dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse i EU-retlig forstand er en naturalydelse ved sygdom, og derfor ikke er eksportabel.

Forsørgelse i hjemmet

91. At barnet forsørges i hjemmet betyder, at barnet eller den unge skal bo hos forældrene eller andre pårørende. Dette skal ses i modsætning til, at barnet eller den unge ved medvirken af sociale myndigheder har ophold uden for hjemmet. Et barn, der er indlagt på sygehus, er på aflastning eller støtteophold eller midlertidigt - som et led i almindelig skolegang - går på kost- eller efterskole, har ophold i eget hjem.

Hvis barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet er der ikke tale om forsørgelse i hjemmet. Udgifter, som ellers ville være merudgifter ved forsørgelsen efter § 86, ydes som en del af vederlag eller omkostninger i forbindelse med plejeforholdet. Afholdelse af udgifter for børn og unge i børne- og ungehjem er omtalt i punkt 134.

Sandsynliggjorte merudgifter

92. Modtageren af merudgiftsydelsen skal ikke søge kommunen om hjælp for hver enkelt merudgift. Merudgiftsydelsen udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn. Sigtet med ydelsen er at give familien mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst kan dækkes.

At merudgifterne skal være *sandsynliggjorte* betyder, at kommunen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgifterne. Der skal således laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet eller den unge efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Er der tale om et barn eller en ung, der på grund af nedsat funktionsevne slider meget på tøj og sko, laves der et overslag over, hvad merudgiften til dette vil være på årsbasis. Udgifter, som forældrene kan dokumentere, skal også indgå i det merudgiftsbeløb, der udmåles.

Merudgifterne vedrører såvel løbende udgifter som enkeltudgifter. Udgifter, der afholdes inden for 1 år (12 på hinanden løbende måneder), sammenlægges.

Eksempler på merudgifter er nævnt i punkt 104-134.

Der udleveres en kopi til forældrene af den oversigt, der udfærdiges som grundlag for udmålingen af merudgiftsydelsen. Det vil medføre en større gennemskuelse for forældrene med hensyn til, hvilke beløb der ydes, og det vil gøre senere reguleringer af ydelsen lettere.

Særligt om rådgivningsindsatsen

93. Hvis familien ikke kan sandsynliggøre merudgifter af en størrelsesorden, der overskrider minimumsgrænsen, jf. beløbsgrænsen i § 86, stk. 3, som beskrevet i punkt 94, og derfor ikke kan få hjælp til dækning af merudgifter efter § 86 i barnets lov, bør kommunen være opmærksom på familiens behov for rådgivning og vejledning samt anden form for støtte efter andre bestemmelser i loven. Se kapitel 2 for nærmere beskrivelse af kommunens vejledningsforpligtelse.

Muligheden for hjælp efter bestemmelserne om hjælpemidler eller boligindretning, jf. § 90, nr. 4 og 8, i barnets lov, jf. §§ 112 og 116 i serviceloven, bør også overvejes.

Udmåling og minimumsgrænse

94. For at modtage merudgiftsydelse skal der efter § 86, stk. 3, i barnets lov foreligge sandsynliggjorte merudgifter på minimum 5.519 kr. pr. år (2024-niveau) svarende til 460 kr. månedligt (minimumsgrænsen). Selvom merudgifterne udgør under 460 kr. i enkelte måneder, vil der kunne udbetales tilskud, hvis kommunen skønner, at de samlede udgifter i løbet af et år vil overstige 5.519 kr.

Minimumsgrænsen reguleres én gang om året den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. § 204 i barnets lov. Beløbet offentliggøres hvert år på ministeriets hjemmeside på www.sm.dk inden regulerings-tidspunktet den 1. januar.

95. Hvis en familie har flere børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser, er det de samlede merudgifter for disse børn, der lægges til grund ved beregningen.

Ved vurderingen af, om familiens årlige, sandsynliggjorte merudgifter har en størrelsesorden, der overskrider det fastsatte grænsebeløb, vil der skulle tages afsæt i de samlede sandsynliggjorte månedlige merudgifter for familien, afrundet til nærmeste 100 kr.

96. Udmålingen af merudgiftsydelsen skal ske på grundlag af det konkrete behov for det enkelte barn eller den enkelte unge. Dækning af merudgifter skal ske ud fra et overslag over sandsynliggjorte merud-

gifter, og administrationen af ordningen forudsættes derfor at blive tilrettelagt efter generelle principper og uden dokumentationskrav for hver enkelt udgift.

Eksempel på beregning:

Mikkels forældre har på grund af Mikkels funktionsnedsættelse sandsynliggjorte merudgifter på 745 kr. pr. måned svarende til 8.940 kr. pr. år. De skønnede merudgifter overstiger dermed minimumsgrænsen på 5.519 kr. pr. år (2024-niveau) svarende til 460 kr. pr. måned, og Mikkels forældre er derfor berettiget til merudgiftsydelse, forudsat at Mikkel er omfattet af målgruppen. Ydelsen fastsættes ved, at de skønnede merudgifter pr. måned afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100, og Mikkels forældre vil derfor få udbetalt 700 kr. om måneden.

Dækning af enkeltstående merudgifter

97. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift hos en familie, som allerede får udbetalt merudgiftsydelse efter § 86 i barnets lov, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb, uanset størrelsen på den enkeltstående merudgift, jf. § 5, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1603 af 12. december om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom.

Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift hos en familie, som er omfattet af målgruppen, og som ikke allerede får udbetalt merudgiftsydelse efter § 86 i barnets lov, fordi familien ikke har nogen løbende sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling. Det er en betingelse, at der er tale om en enkeltstående merudgift, som mindst svarer til det årlige minimumsbeløb, jf. § 5, stk. 3, i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom.

Den enkeltstående merudgift skal i disse tilfælde dækkes på det tidspunkt, hvor den opstår, og familien skal dermed ikke afvente en eventuel omberegning efter § 6 i bekendtgørelsen.

Som eksempel på enkeltstående merudgifter kan nævnes udgifter i forbindelse med en flytning eller uforudsete udgifter til kurser. Ved tilbagevendende udgifter skal udgiften indregnes i de forventede udgifter, jf. ovenstående punkt 96.

98. Ved uventede og høje udgifter, som forventes at være blivende, bør kommunen træffe en ny afgørelse hurtigst muligt. Ydelsesmodtageren kan dog, jf. § 6, stk. 2, i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom, ikke kræve at få tilskuddet fastsat på ny, før der er forløbet 1 år regnet fra den seneste fastsættelse. Jf. § 6, stk. 3, i bekendtgørelsen kan kommunen til enhver tid vælge at omberegne ydelsen tidligere end 1 år fra sidste omberegning, herunder i tilfælde, hvor udgifterne viser sig at være lavere end forventet. Kommunen kan dog ikke kræve for meget udbetalt merudgiftsydelse tilbage. Opfølgningen bør normalt fastsættes til senest et år efter det tidspunkt, hvor udmålingen af hjælpen senest blev revideret.

Udbetalingstidspunkt

99. Udbetaling af merudgiftsydelse sker fra ansøgningstidspunktet, hvis borgeren på dette tidspunkt opfyldte betingelserne.

Privat sygeforsikring

100. Der kan ikke ydes hjælp efter § 86 i barnets lov til den del af merudgifterne, som i forvejen dækkes af Sygeforsikringen Danmark eller andre private sygeforsikringer/-ordninger. Dette er begrundet

i kompensationsprincippet, hvorefter familien skal kompenseres for de merudgifter, de har som følge af barnets funktionsnedsættelse. Der skal således være tale om en reel merudgift for familien.

Ordningens subsidiære karakter

101. Det er en betingelse for at kunne modtage hjælp i form af merudgiftsydelse, at merudgifterne ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i barnets lov eller anden lovgivning.

Det betyder, at hvis en families sandsynliggjorte merudgifter kan dækkes efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning eller anden lovgivning inden for f.eks. sundheds- og uddannelsesområdet, skal disse bestemmelser anvendes, førend det vurderes, om familien kan få dækket merudgifterne efter § 86 i barnets lov.

102. Reglerne om merudgiftsydelse efter § 86 i barnets lov kan dog i visse tilfælde anvendes forud for § 35 i barnets lov om økonomisk støtte i forbindelse med iværksættelse af støttende indsatser. Det fremgår af Ankestyrelsens principmeddelelse 85-12, at forældrenes ret til dækning af merudgifter ikke kunne begrænses ved, at der også kunne iværksættes støtteforanstaltninger efter de daværende regler i serviceloven herom. I den konkrete sag skulle transportudgifter i forbindelse med, at et barn skulle i aflastning dækkes efter reglerne om merudgifter.

Handlekommune

103. Det er barnets handlekommune, der skal behandle ansøgningen om merudgifter. Det har f.eks. betydning i sager, hvor forældrene ikke bor i samme kommune. Ankestyrelsen har i principmeddelelse C-15-03 truffet afgørelse om, at hjælp til dækning af nødvendige merudgifter er en ydelse, der er relateret til barnet. Det er derfor barnets handlekommune, der skal behandle ansøgninger om hjælp til merudgifter også i de tilfælde, hvor den af forældrene, der søger om hjælp, har en anden handlekommune end barnet.

Eksempler på merudgifter

104. I det følgende opregnes der eksempler på merudgifter som følge af betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge.

Det skal fremhæves, at der ikke er tale om en udtømmende opregning. Der kan ofte være tale om komplicerede situationer, som opstår i familierne på grund af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller lidelse. Det er derfor ikke muligt at opregne alle de merudgifter, en sådan familie kan komme ud for.

Kost og diætpræparater

105. Til børn og unge under 18 år kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til diætkost. Det forudsættes, at kommunen sørger for, at behovet er tilstrækkelig dokumenteret, f.eks. ved lægeerklæring.

Det fremgår af Ankestyrelsens principmeddelelse 10-14, at kost til børn og unge med diabetes kan dækkes som merudgifter. Merudgiften beregnes ved at sammenligne den anbefalede diabeteskost med den danske gennemsnitskost. Størrelsen af denne udgift afhænger som udgangspunkt af energibehov og køn, samt om diabeteskost skal beregnes med eller uden specialvarer.

Til spædbørn, der ikke kan tåle mælk, kan der f.eks. ydes hjælp til merudgifter til erstatningspræparater. Bemærk, at der efter § 4 i bekendtgørelse nr. 1491 af 14. december 2006 om tilskud til ernæringspræparater ydes regionalt tilskud på 60 pct. til visse ernæringspræparater godkendt af Lægemiddelstyrelsen. Tilskud er betinget af, at ernæringspræparaterne er ordineret af lægen på en "grøn recept" i forbindelse med sygdom eller alvorlig svækkelse. Præparater godkendt til regionalt tilskud fremgår af

lister, som ligger på Lægemiddelstyrelsens hjemmeside. I disse tilfælde vil de resterende udgifter til ernæringspræparatet kunne dækkes som en nødvendig merudgift.

Når der i forbindelse med observations- og undersøgelsesformål og gentagne undersøgelser, og som en direkte følge af den nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse ordineres særlige diætpræparater, som barnet eller den unge skal indtage i hjemmet over en kortere eller længere periode, kan der ydes hjælp til dækningen af udgiften til disse præparater.

Udgifterne til særlige diætpræparater, som fremstilles på sygehuset, og som pågældende skal indtage som led i en sygehusbehandling, afholdes af sygehusvæsenet. Efter § 5, stk. 1, i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom udleveres særlige diætpræparater til børn med de livsvarige sygdomme phenylketonuri (Føllings sygdom) og Alcaptonori af Region Hovedstaden (Kennedy Centret), som opkræver betaling herfor fra de øvrige regioner.

Sagkyndig bistand

106. Ved bedømmelsen af dokumentationsgrundlaget for behovet for f.eks. diæt, kan det oftest være nødvendigt at inddrage sagkyndig bistand fra specialafdelinger under sygehusvæsenet, hvis kommunen ikke selv råder over den lægelige ekspertise.

Er der tvivl om, hvad udgiften til f.eks. diætkosten er, kan det anbefales at tage kontakt med den pågældende specialafdeling, som ofte har beregninger over udgiften. Ligeledes foreligger der ofte beregninger fra Forbrugerstyrelsen eller fra brugerorganisationer, patientforeninger og lignende. I hvert enkelt tilfælde skal der ved fastlæggelsen af den konkrete ydelse dog foretages et skøn over behovet. Der kan også henvises til Ankestyrelsens principmeddelelse 10-14, hvor det fremgår, at merudgiften til diabeteskost skal beregnes ved at sammenligne den anbefalede diabeteskost med den danske gennemsnitskost, herunder ift. energibehov og køn.

Medicin

107. Der kan også ydes hjælp til egenbetalingen af tilskudsberettiget medicin, som er nødvendig på grund af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller en indgribende kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge.

Hjælp til egenbetalingen kan ydes for medicin, som er ordineret med et generelt tilskud efter § 144, stk. 1-3, i sundhedsloven, eller med enkelttilskud efter § 145 i sundhedsloven. Enkelttilskud ansøges af barnets eller den unges læge hos Lægemiddelstyrelsen.

Lægemiddelstyrelsen kan bevilge 100 pct. tilskud til lægeordnede lægmidler til personer, der er døende, når en læge har fastslået, at prognosen er kort levetid, og at hospitalsbehandling med henblik på helbredelse må anses for udsigtsløs, jf. § 148 i sundhedsloven

Den til enhver tid gældende maksimale egenbetaling for tilskudsberettiget medicin kan findes på Lægemiddelstyrelsens hjemmeside på <https://laegemiddelstyrelsen.dk/da/tilskud/beregn-dit-tilskud/tilskud-sgraenser>.

Der kan endvidere ydes hjælp til nødvendig, lægeordineret medicin, der ikke dækkes efter sundhedslovens regler. Det er en betingelse, at den tilskudsberettigede medicin er ordineret som følge af funktionsnedsættelsen eller en kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge.

Fritidsaktiviteter

108. Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med barnets eller den unges deltagelse i fritidsaktiviteter, hvis betingelserne for dækning af merudgifter i øvrigt er opfyldt, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 8-19. Det fremgår bl.a. af principmeddelelsen, at merudgifter til fritidsaktiviteter kun kan dækkes, hvis mulighederne for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænsede, som følge af borgerens nedsatte funktionsevne.

Briller

109. Der kan normalt ikke ydes hjælp til betaling af briller, da der normalt ikke vil være tale om en merudgift sammenlignet med udgiften til briller til børn med et almindeligt behov for synskorrektion. Hvis der som følge af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge under 18 år er særlige merudgifter til briller, som ikke kan ydes efter sundhedslovgivningen eller bestemmelserne i § 90, nr. 4, i barnets lov, jf. § 112 i serviceloven om hjælpemidler, kan merudgifterne dækkes efter § 86 i barnets lov.

Det kan f.eks. dreje sig om et hyperaktivt barn, som ofte kommer til at ødelægge sine briller, eller at barnet eller den unge lider af en alvorlig øjensygdom, f.eks. grøn stær, der bevirker, at synet ændres, så styrken i brilleglassene skal skiftes hyppigt.

Ladcykler, el- og specialcykler og almindelige cykler

110. Ankestyrelsen har i principmeddelelse 20-23 fastslået, at der ikke kan bevilges dækning af merudgifter til en almindelig cykel, som er sædvanlig at have for børn uden en funktionsnedsættelse eller lidelse på samme alder og i samme livssituation.

Det skyldes, at der alene kompenseres for udgifter, som familien har som følge af barnets funktionsnedsættelse, og som overstiger de udgifter, som andre familier med børn uden en funktionsnedsættelse eller lidelse på samme alder og i samme livssituation har. En almindelig cykel vurderes at være sædvanlig at have for børn uden en funktionsnedsættelse eller lidelse på samme alder og i samme livssituation - hvorfor disse ikke kan bevilges dækket som en merudgift.

For så vidt angår ladcykler med og uden el fremgår det af ovennævnte principmeddelelse, at disse i dag anses som almindeligt udbredte – og derfor må betragtes som sædvanligt indbo på linje med traditionelle tohjulede cykler.

Det fremgår desuden af principmeddelelsen, at el- og specialcykler betragtes som forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo, på linje med traditionelle tohjulede cykler. Specialcykler kan f.eks. være trehjulede cykler, side-by-side cykler eller tandemcykler.

Ved afslag på at bevilge ladcykler, el- eller specialcykel efter reglerne om hjælpemidler og forbrugsgoder, skal kommunen vurdere, om ladcyklen kan bevilges dækket som en merudgift.

Sygehusophold

111. Hvis et barn eller en ung indlægges på sygehus på grund af den nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse, kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til overnatning for forældrene på sygehusets gæstehjem e.l., hvis sygehuset ikke yder gratis sengeplads og stiller forplejning til rådighed. Det er en betingelse, at det er nødvendigt, at en eller begge forældre er til stede, f.eks. så de hurtigt kan tilkaldes eller for at opnå den mest hensigtsmæssige behandlingsstrategi.

Der kan ligeledes ydes hjælp til dækning af merudgifter til f.eks. kost- og befordringsudgifter for forældrene, når barnet eller den unge er indlagt, hvis det er nødvendigt, at de er til stede.

Jf. punkt 101-102 om ordningens subsidære karakter er det dog en betingelse for at kunne modtage hjælp i form af merudgiftsydelse, at merudgifterne ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i barnets lov eller anden lovgivning, f.eks. sundhedsloven.

Endvidere kan der ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste som beskrevet i kapitel 6.

Befordring

112. Det er muligt at yde hjælp til dækning af merudgifter til befordring.

Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget støtte der kan ydes til befordring. Dette beror på en konkret vurdering af f.eks. afstanden fra barnets hjem til behandlingssted, uddannelsessted, fritidsaktiviteter, venners hjem, mulighederne for almindelig fritidsaktivitet osv. Det skal understreges, at merudgifter til befordring gælder for de udgifter, der ligger udover, hvad børn uden et handicap på samme alder og i samme livssituation har.

Hjælp til dækning af merudgifter til befordring efter § 86 i barnets lov er subsidær i forhold til befodringsyndelser efter anden lovgivning og andre bestemmelser i barnets lov, jf. også punkt 114-116.

Merudgifter til befordring kan forekomme, hvis barnet eller den unge har et øget transportbehov på grund af den nedsatte funktionsevne, f.eks. til hospitalskontrol og fysioterapibehandling.

En anden situation kan være, at familiens udgifter til transport er højere end andre familiers udgifter på grund af barnets nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse. Dette kan være tilfældet, hvis barnet eller den unge ikke er i stand til at gå, cykle eller tage offentlige transportmidler, men er henvist til at blive transporteret i bil eller taxa. En nedsat evne til at orientere sig, f.eks. på grund af synshandicap, vil også kunne danne grundlag for merudgifter til taxakørsel.

Der kan også ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring som f.eks. til og fra behandling og fritid (familiebesøg, fritidsinteresser etc.), herunder situationer hvor en forælder skal ledsage sit barn til dagtilbud, behandling eller fritidstilbud. Der kan også opstå befodringsudgifter f.eks. til taxakørsel i forbindelse med reparation af handicapbil, eller i ventetiden indtil bevilling af støtte til køb af bil efter § 90, nr. 7, i barnets lov, jf. § 114 i serviceloven, foreligger.

Hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til befordring kan ydes uanset befodringsform, dvs. både offentlige transportmidler, bil mv. Dette gælder også uanset om en bil, som barnet eller den unge bliver befodret i, er ejet af barnets forældre, lånt, lejet eller anskaffet med støtte efter § 90, nr. 7, i barnets lov, jf. § 114 i serviceloven.

Der kan henvises til Ankestyrelsens principmeddelelse 70-17, hvor det bl.a. fremgår, at når kommunen skal vurdere, om borgeren har merudgifter til drift af bil, skal kommunen først tage stilling til, om borgeren ville have haft bil, hvis borgerens eller borgerens barn ikke havde en funktionsnedsættelse. Af principmeddelelsen fremgår der derudover vejledning til beregningen dertil.

Når barnet eller den unge er berettiget til hjælp til befordring i bil, kan hjælp til dækning af merudgifter normalt udregnes på baggrund af statens regler for godtgørelse for brug af egen bil efter laveste takst. Den gældende takst kan findes på: <https://skat.dk/erhverv/ansatte-og-loen/koerselsgodtgoerelse/koerselsgodtgoerelse-skattepligtig-og-skattefri>.

Beregning af merudgifterne til befordring skal som ved beregning af merudgifter i øvrigt ske på baggrund af et overslag over familiens sandsynliggjorte merudgifter, herunder en vurdering af, hvilke udgifter andre familier på samme alder og i samme livssituation ville have haft.

113. Hjælp til anskaffelse af bil til befordring af et barn eller ung med nedsat funktionsevne kan ikke ydes efter § 86 i barnets lov. Der kan eventuelt ydes støtte til anskaffelse af en bil efter § 90, nr. 7, i barnets lov, jf. § 114 i serviceloven. Reglerne herom findes i bekendtgørelse nr. 1480 af 5. december 2023 om støtte til køb af bil efter lov om social service, hvori der udtømmende er gjort op med mulighederne for støtte til anskaffelse af bil til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Der kan således heller ikke efter § 86 i barnets lov ydes hjælp til betaling af afdrag på en bil.

Befordringsregler i andre bestemmelser i serviceloven og anden lovgivning

114. Hjælp til dækning af merudgifter til befordring efter § 86 i barnets lov er subsidær, det vil sige, at det er en betingelse for ydelsen, at den ikke kan dækkes af befordringsydelse efter anden lovgivning og andre bestemmelser i barnets lov, herunder eventuelt støtte der kan ydes efter § 90, nr. 9, i barnets lov, jf. § 117 i serviceloven. Støtte efter § 90, nr. 9, i barnets lov er til børn og unge, der på grund af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for befordring med individuelle befordringsmidler.

Der kan også henvises til Børne- og Undervisningsministeriets regler om befordringsgodtgørelse til undervisningssøgende, jf. § 26 i folkeskoleloven.

Befordring til dagtilbud

115. I visse tilfælde kan forældrenes merudgifter til befordring af børn med nedsat funktionsevne mv. til dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven afholdes efter § 86 i barnets lov, hvis udgiften ikke dækkes efter de i punkt 114 nævnte regler. Betingelsen om, at merudgifterne skal være en konsekvens af den nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller den indgribende kroniske eller langvarige lidelse, og at der kun dækkes de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet eller den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse vil stadig gælde.

Befordring til behandling

116. Der kan ydes hjælp til betaling til barnets eller den unges såvel som til ledsagerens befordringsudgifter, som er nødvendige ved ledsagelse af et barn eller en ung til behandling som følge af den nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse. Det sker dog kun i det omfang, at udgifterne ikke dækkes efter de i punkt 114 nævnte regler eller efter anden lovgivning, f.eks. sundhedsloven.

Normalt vil det være tilstrækkeligt, at der kun er en ledsager, f.eks. enten faren eller moren. Der kan imidlertid være situationer, hvor det er nødvendigt eller hensigtsmæssigt, at begge forældre ledsager barnet eller den unge, f.eks. fordi det er nødvendigt under selve befordringen, eller fordi begge forældre skal orienteres samtidigt ved en undersøgelse/behandling.

Der kan endvidere under barnets eller den unges ophold på sygehus e.l. ydes hjælp til betaling af forældrenes merudgifter til befordring til besøg hos barnet eller den unge, i det omfang besøgene er nødvendige af hensyn til barnet eller den unge.

Befordring i fritiden

117. Hvis et barn eller en ung på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse ikke er i stand til at benytte offentlige transportmidler, kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring i fritiden. Selvom barnet eller den unge kan benytte offentlige transportmidler, kan der også være tale om merudgifter, hvis fritidstilbud i nærområdet f.eks. ikke kan benyttes. Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget der kan ydes, idet der må tages hensyn til

hjemmets afstand til fritidstilbud, kammeraters hjem, mulighederne for almindelig fritidsbeskæftigelse, leg i nærheden osv.

Dækning af merudgifter til kørsel til skole

118. Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse 25-19, at det følger af princippet om sektoransvar, at den offentlige sektor, der udbyder en ydelse eller en service, også er ansvarlig for, at den pågældende ydelse er tilgængelig for mennesker med nedsat funktionsevne. Sektoransvarsprincippet er udgangspunktet for afgrænsningen af, i hvilket regi et opgaveområde hører hjemme.

Det betyder, at det er undervisningssektorens ansvar at sørge for, at børn kan komme til og fra skole. Det er derfor ikke et ansvar for den sociale sektor at dække merudgifter, hvis forældrene har udgifter til at følge barnet eller den unge til og fra skole.

Hjælp til transport af elever til og fra skole, herunder elever med nedsat funktionsevne, er reguleret i folkeskolelovens regler. Der kan derfor ikke bevilges merudgifter til transport til og fra skole efter barnets lov.

Det er alene transport mellem skole og bopælsadressen, der kan gives hjælp til efter folkeskolelovens regler. Der kan ikke gives hjælp til transport mellem skole og en samværsforælders adresse efter folkeskolelovens regler. Folkeskoleloven gør udtømmende op med muligheden for hjælp til transport til og fra skole, hvilket vil sige, at folkeskoleloven udtrykkeligt angiver, hvornår der skal gives hjælp til transport.

Transport til og fra en heldagsskole, hvor fritidslignende aktiviteter er en integreret del af det samlede undervisningstilbud, er også transport til og fra skole.

Dækning af merudgifter til skolefritidsordning

119. Der kan ydes hjælp efter barnets lov til transport til og fra skolefritidsordning, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 25-19. Hjælp til transport til og fra skolefritidsordning er reguleret i bekendtgørelse nr. 688 af 20. juni 2014 om befordring af elever i folkeskolen. Det fremgår af bekendtgørelsen, at hjælpen kun kan gives efter befordringsbekendtgørelsen, hvis transporten kan ske uden etablering af en særskilt transportordning, det vil sige uden merudgift for undervisningssektoren. Muligheden for at få hjælp til dækning af udgifter til transport efter bestemmelsen om dækning af nødvendige merudgifter er subsidier i forhold til muligheden for at få hjælp efter reglerne i anden lovgivning. Det betyder, at det først skal afklares, om der er mulighed for at dække transportudgiften efter befordringsbekendtgørelsens regler.

Handicaprettede kurser til forældre og andre pårørende

120. Der kan ydes hjælp til forældres og eventuelt andre pårørendes merudgifter som følge af nødvendig deltagelse i kurser, som går ud på at sætte de pågældende i stand til at have barnet eller den unge hjemme, passe og pleje, opdrage og kommunikere med barnet eller den unge.

Det kan dreje sig om kurser, der giver familien indsigt i de forskellige funktionsnedsættelser eller lidelser, i hvilken virkning det har på barnet eller den unge, og hvordan familien kan mestre de udfordringer, der kan opstå mv. Der kan f.eks. være tale om kurser vedrørende børn og unge, der lider af cystisk fibrose, muskelsvind, er blinde, spastiske, døve eller udviklingshæmmede.

Et eksempel er deltagelse i et kursus i totalkommunikation (tegnsprogsundervisning mv.) for pårørende til personer med betydelig og varigt nedsat hørelse.

121. Der kan ydes hjælp til merudgifter til kurser i totalkommunikation (tegnsprogsundervisning mv.) til andre end medlemmer af husstanden, hvis samværet med et barn eller en ung med høretab har en sådan

karakter, at udgiften kan betragtes som nødvendig for barnets eller den unges fortsatte udvikling. Dette gælder f.eks. som udgangspunkt bedsteforældre, der må forventes ofte at kommunikere med og have besøg af barnet eller den unge.

De udgifter, der kan være tale om, er f.eks. rejseudgifter, merudgifter ved måltider og ophold, kursusafgift, kursusmaterialer og pasning af børn, som ikke skal med på kurset.

Sådanne merudgifter kan også omfatte hel eller delvis hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter § 87 i barnets lov for forsørgerne, når der ikke er mulighed for at deltage i kurser uden for arbejdstiden. Dette gælder såvel enlige som ægtepar.

For at begge forældre kan passe, pleje, opdrage og kommunikere med barnet eller den unge, er det vigtigt, at de begge deltager i kurser af ovennævnte art. Sådanne kurser giver kompetence til begge forældre og vil ofte være en forudsætning for, at de begge kan bevare den nære kontakt med barnet eller den unge.

Jf. punkt 101-102 om ordningens subsidiaire karakter er det dog en betingelse for at kunne modtage hjælp i form af merudgiftsydelse, at merudgifterne ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i barnets lov eller anden lovgivning.

Beklædning

122. Der kan ydes hjælp til tøj, som skal udformes på en særlig måde, eller til ekstra beklædning eller sko, som er nødvendig på grund af ekstraordinært slid.

Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse C-8-04, at særlige beklædningsgenstande, som f.eks. regnslag til kørestol, kørepose, hagesmæk og beskyttelsesbukser til svært inkontinente børn og unge ydes efter reglerne om hjælpemidler mv. efter § 90, nr. 4, i barnets lov jf. § 112 i serviceloven.

Der ydes støtte efter § 86 i barnets lov til beklædningsgenstande til børn og unge, som på grund af sygdom, ulykke e.l. er blevet varigt invalideret, og som følge heraf er nødt til at få udskiftet hele deres garderobe.

Fodtøj

123. Hvis det er nødvendigt med ortopædisk fodtøj, herunder fodtøj der tilgodeser en foddeformitet, ydes hjælpen efter bekendtgørelse nr. 1466 af 5. december 2023 om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven. Der kan dog også være tale om ekstraordinært slid på ortopædisk fodtøj. Egenbetalingen til ekstra ortopædiske sko skal i givet fald dækkes som en merudgift.

Vask og vaskemaskine

124. Hvis barnets nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse medfører merudgifter til vask, kan der ydes hjælp såvel til selve vaskeudgiften som til anskaffelse af vaskemaskine forudsat, at en sådan må anses for at være nødvendig for at imødekomme et ekstraordinært stort behov.

Til børn, der ikke kan holde sig tørre i sengen om natten (enuresis nocturna), ydes der normalt ikke hjælp efter § 86 i barnets lov, som beskrevet i punkt 87-89 om betingelser for støtte og målgruppe.

Personlig hygiejne

125. Der kan ydes hjælp til betaling af særlige cremer og olier, som anvendes ved barnets personlige hygiejne, hvis der kan sandsynliggøres eller dokumenteres en merudgift i forhold til, hvad andre børns hygiejne kræver, f.eks. i forbindelse med alvorligt belastende allergi eller hudlidelser.

Ferie

126. Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til ferie, som familier i almindelighed holder.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse 28-13 truffet afgørelse om, at et barn eller en ung under 18 år, der har ret til merudgiftsydelse, kan få dækket ekstra udgifter i form af handicaptillæg til en ferielejr samt udgifter til hjælper på ferielejren.

Der kan ydes hjælp til de udgifter, der ligger ud over den egenbetaling, som forældre med børn uden handicap sædvanligvis betaler for deres børns ophold i en ferielejr.

Det er almindeligt for børn og unge at være på ferie, og ferie på en uge ligger indenfor, hvad børn og unge sædvanligvis holder af ferie.

Der kan også ydes tilskud til dækning af ekstra omkostninger, der er forbundet med midlertidige ophold i udlandet efter bekendtgørelse om ydelser efter lov om social service og barnets lov under midlertidige ophold i udlandet. Bekendtgørelsen angiver udtømmende, hvilke ydelser der bevares. Ankestyrelsen har i principmeddelelse C-40-03 truffet afgørelse om, at der ved ferie i udlandet kan gives hjælp til dækning af ekstra omkostninger i form af nødvendige merudgifter, som f.eks. udgifter til liftbus til transport mellem lufthavn og hotel. Efter bekendtgørelse om ydelser efter serviceloven og barnets lov under midlertidige ophold i udlandet er det et krav, at der er tale om særlige tilfælde, hvor det er særligt påkrævet eller en afgørende forudsætning for gennemførelse af rejsen, at kommunen yder tilskud til ekstra omkostninger forbundet med den kortvarige ferie i udlandet. En rejse på 14 dage i udlandet kan i almindeligvis betegnes som et kortvarigt ophold, hvorimod tre uger ikke kan betegnes som et kortvarigt ophold. Der henvises til Ankestyrelsens principmeddelelser 80-16 og 96-16 om nærmere vejledning herom.

Bolig og boligskift

127. Der kan ydes støtte til forhøjede udgifter som følge af boligændringer i form af til- og ombygning af familiens bolig eller ved flytning til en større bolig som følge af et barns fysiske eller psykiske funktionsnedsættelse eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse. Det kan dreje sig om merudgifter til forhøjet lejeværdi af egen bolig, forhøjelse af ejendomsforsikring og større forbrug af el og varme, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse C-18-00.

Det fremgår endvidere af Ankestyrelsens principmeddelelse 25-22, at når en borger er nødt til at flytte fra sin bolig til en dyrere bolig på grund af en nedsat funktionsevne, skal der ved beregningen af merudgifter til husleje tages udgangspunkt i, hvad andre personer uden funktionsnedsættelse på samme alder og i samme livssituation har af udgifter til husleje. Beregningen af merudgifterne til husleje skal ikke tage udgangspunkt i de huslejudgifter, som borgeren havde, før borgeren blev nødt til at flytte som følge af sin funktionsnedsættelse. Alder, beskæftigelse, uddannelse og lokalt prisniveau er elementer, der skal inddrages. Kommunen skal tage udgangspunkt i det lokale prisniveau det sted, hvor borgeren boede, før borgeren fik behov for at flytte som følge af sin nedsatte funktionsevne. Kommunen skal sammenholde dette med de udgifter, som borgeren nu har til husleje på grund af sin nedsatte funktionsevne.

Der kan desuden dækkes merudgifter ved en flytning, som er betinget af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge, i forhold til salgsomkostninger, f.eks. ejendomsmæglersalær ved salg af hidtidig bolig, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse C-3-02.

Der kan desuden gives hjælp til dobbelt boligudgift i forbindelse med flytning til en handicapegnet bolig, f.eks. fordi familiens tidligere bolig ikke er blevet solgt på det tidspunkt, hvor indflytning i den

handicapegnede bolig finder sted. Der kan desuden efter en konkret vurdering fastsættes en tidsfrist for betaling af dobbelte boligudgifter jf. Ankestyrelsens principmeddelelse C-11-05.

I forbindelse med en flytning kan et evt. salgsprovenu ved salg af tidligere ejerbolig ikke modregnes i den bevilgede støtte, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 0-108-94.

Det skal bemærkes, at kommunen jf. § 90, nr. 8, i barnets lov, jf. § 116 i serviceloven, skal yde hjælp til indretning af bolig til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når indretning er nødvendigt for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende. For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 10328 af 19. december 2017 om hjælp til boligindretning og boligskit.

Forsikringer

128. Udgifter til nødvendige forsikringer eller nødvendige forhøjede forsikringspræmier, som er en følge af barnets eller den unges fysiske eller psykiske funktionsnedsættelse eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse, kan dækkes som en merudgift.

Det gælder f.eks. udgifter til dyrere forsikringer på kassebiler, dyrere husforsikring på grund af et større antal kvadratmeter, dyrere fritids- og ulykkesforsikringer for at opnå samme dækning som andre etc. Det fremgår dog af Ankestyrelsens principmeddelelse 103-10, at en ulykkesforsikring, der dækkede sukkersygefølger efter ulykkestilfælde, ikke kunne dækkes efter regler om merudgifter, da den ikke kunne anses for en nødvendig merudgift.

Aflastning, afløsning og støtteophold

129. Forældre til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse kan i varierende omfang have behov for aflastning eller afløsning. En tilstrækkelig aflastning eller afløsning vil kunne medvirke til, at barnet eller den unge kan blive boende i hjemmet. Forældre kan ligeledes have behov for aflastning eller afløsning for at kunne give omsorg til søskende, der også har behov for deres forældre, og give sig tid til samvær med dem.

Der kan gives aflastning, afløsning eller støtteophold:

- I dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven.
- I særlige dagtilbud etableret efter § 83 i barnets lov.
- Efter reglerne om personlig og praktisk hjælp og afløsning og aflastning efter § 90, nr. 1 og 2, i barnets lov, jf. § 83 og § 84, stk. 1, i serviceloven.
- Ved timeaflastning ved privat antaget hjælp betalt eller ved timeaflastning formidlet gennem en kommunal aflastningsordning og betalt efter § 86 i barnets lov, som støtteophold på anbringelsessteder for børn og unge, jf. § 45 i barnets lov.

Som udgangspunkt skal anvendelse af en af aflastningsordningerne nævnt ovenfor gå forud for anvendelsen af § 86 til aflastningsformål, jf. bestemmelsens subsidiære karakter. Der henvises til Ankestyrelsens principmeddelelse 85-13, hvoraf det fremgår, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis én af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet.

Der kan også henvises til Ankestyrelsens principmeddelelse 85-12, som fastslog, at transportudgifter i forbindelse med, at et barn skulle i aflastning efter den daværende § 52 i serviceloven, skulle dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter. Det blev lagt til grund, at barnet var omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse, og at kørsel i forbindelse med aflastning var en relevant merudgift i forhold til barnet.

Til sidst kan der henvises til Ankestyrelsens principmeddelelse 25-23, hvor det fremgår, at forældres udgifter, der er opstået som følge af, at forældrene er bevilget afløsning og aflastning til deres barn, kan dækkes efter reglerne om merudgifter. Der skal i hvert enkelt tilfælde foretages en vurdering af, hvorvidt betingelserne for dækning af merudgifter er opfyldt.

Aflastning ud over dagtilbud

130. Det forhold, at et barn er i dagtilbud, betyder ikke nødvendigvis, at forældrene dermed har fået tilstrækkelig mulighed for aflastning. Når det f.eks. drejer sig om børn, som kræver vedvarende pleje, omsorg eller overvågning på grund af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse, er det ofte nødvendigt, at forældrene har mulighed for aflastning ud over dagtilbuddet. Det kan gælde for forældre til børn, som f.eks. ikke eller kun i ringe omfang kan bevæge sig og børn, som er særligt pleje- eller opmærksomhedskrævende.

Aflastning i særlige dagtilbud

131. De særlige dagtilbud kan tilbyde forældre til børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse lejlighedsvis aflastning. Der kan i de særlige dagtilbud etableres aflastning, der indebærer overnatning i weekenden, hvis der er behov herfor.

Afløsning eller aflastning efter § 90 i barnets lov, jf. § 84 i serviceloven

132. Efter § 90, nr. 2, i barnets lov skal kommunen tilbyde afløsning eller aflastning til forældre eller andre nære pårørende, der passer et barn eller en ung med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. § 84, stk. 1, i serviceloven.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter lov om social service.

Støtteophold efter § 32 i barnets lov

133. Endelig kan der etableres støtteophold efter § 32, stk. 1, nr. 7, i barnets lov. Støtteophold er et døgnophold, som tager udgangspunkt i barnets eller den unges behov og ikke f.eks. forældres eller plejeforældres behov for aflastning. Formålet med bestemmelsen er at give barnet eller den unge mulighed for at komme væk hjemmefra i en kortere periode, når barnet eller den unge har behov for det.

Efter bestemmelsen er det et krav, at støtteopholdet skal finde sted på et børne- og ungehjem eller i en plejefamilie.

Støtteophold efter denne bestemmelse forudsætter en forudgående afdækning eller børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges forhold efter §§ 19 eller 20 i barnets lov, ligesom det vil skulle vurderes, om der er behov for at udarbejde en barnets plan efter § 91 eller en ungeplan efter § 108.

Dækning af merudgifter til aflastning efter § 86 i barnets lov

134. Hvis en af de øvrige regler om støtteophold eller aflastningsordninger i barnets lov ikke er tilstrækkelig i det konkrete tilfælde, kan der ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til ansættelse af en hjælper til aflastning efter § 86 i barnets lov. Der ydes kun hjælp til dækning af merudgifter efter § 86 til aflastning i eget hjem.

Kommunen bør være opmærksom på, at forældre ikke har mulighed for at indhente straffeattest eller børneattest på privat ansat hjælp, hvorfor kommunen evt. kan tilbyde at gøre dette.

Når der ydes hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med privat antaget hjælp, bør kommunen rådgive forældrene om det ansvar, der følger med at være arbejdsgiver. Forældre bør ligeledes gøres opmærksom på, at der normalt ikke kan ansættes personer, som er under 18 år.

Kombination af regler

135. Familier, der har behov for dækning af merudgifter efter § 86 i barnets lov, kan have udfordringer, som kræver mere indgående social- eller sundhedsmæssig støtte. Det kan derfor være nødvendigt at give andre former for hjælp ved siden af hjælpen efter § 86. Der kan henvises til § 5 i retssikkerhedsloven, hvorefter kommunen skal behandle ansøgninger om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning.

Opfølgning

136. Det følger af § 156, stk. 2, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen har pligt til løbende at følge de enkelte sager for at sikre, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp.

Kommunen bør ved den praktiske tilrettelæggelse af opfølgningen være opmærksom på at vejlede den enkelte familie om muligheden for ændret udmåling, hvis der sker ændringer i merudgifterne.

Der skal ske en opfølgning på, om den udmålte ydelse dækker de konkrete behov, og om familien stadig opfylder betingelserne for hjælp.

I starten af et forløb kan det være vanskeligt at have overblik over alle merudgifter, som har tilknytning til barnets varigt nedsatte funktionsevne. Det bør derfor overvejes at foretage en opsamling efter en kortere periode, f.eks. efter to-tre måneder, fra første gang, ydelsen udmåles.

Familien bør ved opfølgningen kunne sandsynliggøre de væsentligste udgifter, som familien har haft, siden ydelsen blev fastsat. Det vil gøre det nemmere at få fastsat en rimelig merudgiftsydelse, specielt når familien får ydelsen første gang.

Udbetalingen af den ydelse, som borgeren hidtil har modtaget, vil skulle fortsætte, indtil der er truffet en ny afgørelse om enten nedsættelse eller standsning. Der bør, så vidt det er muligt, være et passende varsel, så borgeren får mulighed for at indrette sig på den nye situation, hvis ydelsen nedsættes væsentligt eller helt standses, f.eks. som følge af akut anbringelse eller dødsfald.

Hvis der akut indtræffer væsentlige ændringer i familiens situation og behov, kan kommunen træffe afgørelse for et kortere tidsrum, bl.a. for at kunne dække større enkeltudgifter på det tidspunkt, hvor merudgiften opstår. Udgifter, der er en følge af almindelige prisstigninger, anses ikke for at være en væsentlig ændring i modtagerens situation. Derimod vil udgifter, der pludseligt er opstået som følge af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne, kunne bevirke, at ydelsens størrelse tages op til fornyet overvejelse.

Omberegning

137. Hvis der sker ændringer i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for fastsættelsen af det udbetalte tilskud, skal kommunen træffe afgørelse om, at ændre tilskuddet i overensstemmelse hermed, jf. § 6, stk. 1, i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom.

§ 6 i bekendtgørelsen omfatter ændringer i såvel opadgående som nedadgående retning. Kommunen kan derfor f.eks. ændre en bevilling i opadgående retning, selv om borgeren ikke har anmodet om det

– f.eks. hvis der opstår nye hjælpebehov, eller hvis der er sket stigninger i de merudgifter, der indgår i den oprindelige bevilling. Det er muligt for kommunen at omberegne tidligere end et år fra sidste omberegning, jf. § 6, stk. 3, i bekendtgørelsen. Kommunen skal derfor være opmærksom på løbende at følge op på modtagerens situation, jf. også § 9 i barnets lov.

Det fremgår af § 6, stk. 2, i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom, at uanset stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter kan familien ikke kræve at få tilskuddet fastsat på ny, før der er forløbet et år regnet fra den seneste fastsættelse. Ændret fastsættelse af det udbetalte tilskud skal ved sådanne stigninger ske med tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor stigningen i de sandsynliggjorte merudgifter fandt sted. Det er kun stigninger siden seneste fastsættelse, der skal medtages.

Efter bestemmelsen har familien et egentligt retskrav på omberegning, når der mindst er forløbet et år fra seneste fastsættelse af tilskuddet, hvis der efterfølgende er sket stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for den tidligere beregning. Dermed kommer familien højst til at bære ekstra merudgifter et år, hvorefter der skal ydes hjælp med tilbagevirkende kraft, jf. § 6, stk. 2, i bekendtgørelsen. Det vil dog kun ske i de tilfælde, hvor kommunen ikke selv har ændret i løbet af året, f.eks. ved nye hjælpebehov eller i stigninger i de merudgifter, der indgår i den oprindelige bevilling, som beskrevet i punkt 136.

I forlængelse heraf bemærkes, at hvis kommunen vurderer, at en families løbende merudgifter, der ikke dækkes, f.eks. er meget betydelige eller vil stille familien i en økonomisk vanskelig situation, vil det være god forvaltningsskik at foretage omberegning tidligere end et år fra sidste omberegning.

Ved ændringer kan familien rette henvendelse til kommunen, når merudgiften opstår eller afvente et-års-periodens udløb. Mindskes familiens merudgifter, er det kommunen, der bærer risikoen, indtil den træffer en ny afgørelse med en ny beregning. Ved ændringer i nedadgående retning kan kommunen ikke kræve for meget udbetalt merudgiftsydelse tilbage med tilbagevirkende kraft. Denne udgift påhviler kommunen.

Omberegning efter § 6 i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom skal ske ved en afgørelse.

Reglen om omberegning berører ikke muligheden for at modtage hjælp til en enkeltstående merudgift ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af den løbende ydelse. Om enkeltstående merudgifter henvises til punkt 97-98.

Ophør

138. Retten til merudgiftsydelse efter § 86 i barnets lov ophører, når barnet eller den unge fylder 18 år eller ikke længere opfylder betingelserne for ydelsen, jf. punkt 87.

Når den unge fylder 16 år, skal kommunen påbegynde forberedelsen af overgangen til voksenlivet, jf. §§ 122-123 i barnets lov. Kommunen skal inden den unge fylder 18 år foretage en samlet vurdering af den unges støttebehov, herunder et eventuelt behov for merudgifter efter § 100 i serviceloven. Det bemærkes dog, at der alene kan ydes hjælp efter § 100, hvis betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt. For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 10280 af 14. december 2017 om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Kommunalbestyrelsens anvisninger

139. Hjælpen efter § 86 i barnets lov er betinget af, at kommunens anvisninger med hensyn til pasning mv. følges. Bestemmelsen giver kommunens mulighed for at komme med anvisninger med hensyn til barnets pasning.

Afgrænsning over for anden lovgivning og andre bestemmelser

Behandling og behandlingsredskaber

140. Der gives ikke støtte til behandling som en merudgift. Sansemotorisk træning regnes i denne sammenhæng for behandling. Hjælp til behandling kan ydes efter § 32, stk. 1, nr. 8, § 81, stk. 1, og § 82 i barnets lov. Endvidere kan der tilbydes hjælp til vedligeholdelsestræning efter § 90, nr. 3, i barnets lov, jf. § 86, stk. 2, i serviceloven.

Efter sundhedslovgivningen er behandling ved alment praktiserende læge eller tilbud om vederlagsfri fysioterapi efter lægehenviisning – som for alle andre aldersgrupper – gratis for børn og unge. Hertil kommer også tandbehandling, som er gratis for børn og unge indtil det fyldte 18. år. Hjælp til dækning af egenbetalingsandelen af udgifter til f.eks. almindelig lægehenvist fysioterapi, fodterapi eller anden lignende behandling i henhold til sundhedslovgivningen kan ydes efter § 82 i lovebekendtgørelse nr. 1031 af 22. juni 2023 om aktiv socialpolitik, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Udgiften til egenbetalingsandelen af tilskudsberettiget medicin dækkes dog efter § 86 i barnets lov, som beskrevet i punkt 107.

Udgifter til behandlingsredskaber, herunder respirator, kanyler mv., afholdes af sundhedsvæsenet i henhold til sundhedslovens regler herom.

Undervisning

141. Efter § 19, stk. 1, i folkeskoleloven skal de nødvendige undervisningsmidler stilles vederlagsfrit til rådighed for eleverne. Dette gælder dog ikke instrumenter og udstyr, som anvendes ved undervisning i fritiden efter § 3, stk. 6, og som hjemtages af eleverne til eget brug.

Efter bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand omfatter den specialpædagogiske bistand særlige undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler, som er nødvendige i forbindelse med undervisningen af eleven.

Hjælpemidler

142. Hjælp til dækning af udgifter til hjælpemidler ydes efter § 90, nr. 4, i barnets lov, jf. § 112 i serviceloven.

Støtte til hjælpemidler, der alene anvendes til fritid eller leg, f.eks. til et barn, som ikke har andre legemuligheder, vil dog kunne ydes efter § 86 i barnets lov under forudsætning af, at betingelserne for støtte efter § 90, nr. 4, i barnets lov, jf. § 112 i serviceloven, ikke er opfyldt.

Boligsift

143. Hjælp til dækning af udgifter til boligsift og boligindretning ydes efter § 90, nr. 8, i barnets lov, jf. § 116 i serviceloven.

Ved flytning til en ny lejebolig eller fra en ejerbolig til en lejebolig skal evt. merudgifter ved flytningen og højere husleje i den nye bolig mv. vurderes efter reglerne i § 86 i barnets lov om merudgifter.

Ved flytning fra ejerbolig til ejerbolig eller fra lejebolig til ejerbolig skal udgifter forbundet med selve anskaffelsen vurderes efter § 90, nr. 8, i barnets lov, jf. § 116, stk. 4, i serviceloven.

I det omfang, der er tale om merudgifter i forbindelse med fraflytning af tidligere bolig, skal disse vurderes efter bestemmelsen i § 86 i barnets lov.

144. Som boligindretning efter § 90, nr. 8, i barnets lov, jf. § 116 i serviceloven, anses mur- og nagelfaste genstande. Hvis det derimod drejer sig om møbler, gulvbelægning mv., som ikke er en integreret del af gulvet, eller forskelligt tilbehør til boligindretning, kan § 86 i barnets lov evt. bringes i anvendelse.

Respirationshjælp o.l.

145. Når et barn eller en ung på grund af stærkt nedsat funktionsevne, som medfører behov for respirationshjælp eller dermed ligestillede behov for hjælp, har behov for overvågning hele eller dele af døgnet på grund af det apparatur, der anvendes, afholdes udgiften til overvågning (aflønning af respirationshjælpere m.v.) af sygehusvæsenet. Det vil sige, at der er tale om en regional opgave. Behandling i hjemmet skal dog være lægeordineret i forbindelse med en sygehusbehandling.

Kommunen afholder udgiften til anden form for overvågning og pleje mv. I disse tilfælde anbefales det, at der tilstræbes en enstrengt opgaveløsning, således at kommune og region kombinerer respirationshjælp med f.eks. personlig hjælp og pleje samt aflastning efter § 90, nr. 1 og 2, i barnets lov, jf. §§ 83 og 84 i serviceloven, og hjemmesygepleje, jf. §§ 138 og 139 i sundhedsloven.

Hvis et barn eller en ung med en hastigt fremadskridende sygdom og dennes familie anmoder om det, kan hjælp til personlig hjælp og pleje også bevilges efter § 90, nr. 10, i barnets lov, jf. § 117 a i serviceloven. Der kan her henvises til vejledning om hjælp og støtte til borgere med en hastigt fremadskridende sygdom.

Hjælp efter regler i sundhedslovgivning, bestemmelser i serviceloven om personlig hjælp og pleje, aflastning mv. går således forud for anvendelse af den generelle regel i § 86 i barnets lov om dækning af nødvendige merudgifter.

146. Hvis en person kan klare både respirationsopgaver, som dækkes af sygehusvæsenet, og den øvrige pasning og pleje af barnet/den unge, som dækkes af kommunen, anbefales det, at regionen og kommunen indgår aftale om at dele udgiften mellem regionsrådet og kommunen for disse timer. Reglerne om fælles hjælperordninger til personer med kronisk respirationsinsufficiens er fastsat i Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 987 af 24. august 2015 om fælles hjælperordninger til personer med kronisk respirationsinsufficiens og vejledning nr. 10338 af 24. august 2015 om fælles hjælperordninger til personer med kronisk respirationsinsufficiens.

Døgnophold

147. Er barnet eller den unge anbragt på et børne- og ungehjem, skal alle udgifter normalt afholdes af børne- og ungehjemmet. I forbindelse med besøg i hjemmet bør udgifter, som ellers skulle have været afholdt efter § 86 i barnets lov, således normalt afholdes af børne- og ungehjemmet.

Der er mulighed for at yde økonomisk støtte efter § 35, stk. 4, nr. 5, i barnets lov til at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn under en anbringelse uden for hjemmet. Det er en forudsætning, at der er klar sammenhæng mellem udgiften og formålet med at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn. Eksempelvis kan bestemmelsen anvendes til at yde hjælp til specielle udgifter, der er nødvendige for, at barnet eller den unge kan besøge forældrene i hjemmet, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse O-76-98, hvor Ankestyrelsen fandt, at der kunne ydes hjælp til udgifter til hegn og til entrebilletter i forbindelse med, at et barn med autisme besøgte hjemmet.

Der kan ydes hjælp til boligindretning i hjemmet efter § 90, nr. 8, i barnets lov, jf. § 116 i serviceloven, selvom barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet. Boligindretning kan ydes, hvis barnet eller den unge har så hyppigt ophold i hjemmet, at boligændringerne må anses som påkrævet under hensyn til den nedsatte funktionsevne eller lidelse.

Kapitel 6

Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste

148. I dette kapitel beskrives reglerne om kommunens pligt til at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, hvis det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne, at barnet eller den unge passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer barnet eller den unge.

149. Det fremgår af § 87, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Ydelsen er betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne, at barnet eller den unge passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer barnet eller den unge.

150. Det fremgår af § 87, stk. 2, i barnets lov, at kravet i stk. 1 om, at barnet eller den unge skal være forsørget i hjemmet, gælder dog ikke børn og unge, som er anbragt uden for hjemmet efter §§ 46 eller 47, i forbindelse med barnets eller den unges hospitalsbesøg. Det er en betingelse, at moderens eller faderens tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af barnets eller den unges funktionsnedsættelse, og at tilstedeværelsen er det mest hensigtsmæssige for barnet eller den unge.

151. Det fremgår af § 87, stk. 3, i barnets lov, at ydelsen efter stk. 1 fastsættes på baggrund af forælderen tidligere bruttoindtægt, dog højst med et beløb på 35.247 kr. om måneden (2024-niveau). Maksimumsbeløbet reduceres i forhold til den andel, de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den samlede arbejdstid. Bidrag til pensionsordning udgør 10 pct. af bruttoydelser, dog højst et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag. Kommunen indbetaler efter reglerne i lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension ATP-bidrag af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Ydelsesmodtageren skal betale en tredjedel af ATP-bidraget, og kommunen skal betale to tredjedele af bidraget.

152. Det fremgår af § 87, stk. 4, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om beregning og regulering af tabt arbejdsfortjeneste efter stk. 3, herunder om beregning og indbetaling af bidrag til pensionsordning, og efter forhandling med beskæftigelsesministeren og efter indstilling fra Arbejdsmarkedets Tillægspension regler om betaling, indberetning og tilbagebetaling af ATP-bidrag.

Generelt om tabt arbejdsfortjeneste

153. Sigtet med bestemmelsen er at tilgodese de børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, der som følge af funktionsnedsættelsen eller lidelsen har nogle særlige behov, som gør det nødvendigt at passe barnet eller den unge i hjemmet, og hvor det er mest hensigtsmæssigt, at det er forældrene, der passer barnet.

Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en løbende ydelse, der udmåles på baggrund af den tidligere bruttoindtægt. Dog gælder der et loft over ydelsen på 35.247 kr. om måneden (2024-niveau).

Formål

154. Formålet med bestemmelsen om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er, at personer, der forsørger et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse kan få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, som opstår, når det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne eller lidelsen, at barnet eller den unge passes i hjemmet.

Formålet er endvidere at medvirke til:

- At børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse, såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette.
- At familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske eller langvarige lidelse.
- At hindre at barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Målgruppe

155. Målgruppen for tabt arbejdsfortjeneste er familier med børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er en forudsætning for at være berettiget til ydelsen efter § 87 i barnets lov, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, at barnet eller den unge passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det.

Hensynet til søskende kan også indgå i vurderingen af målgruppen i situationer, hvor behovet for forældrenes omsorg ikke kan tilgodeses på grund af ekstra opgaver i forhold til barnet eller den unge med funktionsnedsættelsen eller den indgribende kroniske eller langvarige lidelse, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 95-17.

Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse 43-22, at hvis der er udsigt til, at medicinsk behandling og/eller støttetiltag kan afhjælpe følgerne af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse inden for kortere tid, vil forældrene ikke være omfattet af den personkreds, der har ret til dækning af merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste. Det er ikke muligt præcist at angive en tidsmæssig afgrænsning af, hvad der forstås ved ”inden for kortere tid”. Det afhænger af de konkrete omstændigheder i sagen.

Betingelser for at modtage hjælpen

156. Det er en betingelse, at barnet eller den unge forsørges i hjemmet. At barnet eller den unge forsørges i hjemmet betyder, at barnet eller den unge skal bo hos forældrene eller andre pårørende. Dette skal ses i modsætning til, at barnet eller den unge ved medvirken fra de sociale myndigheder er anbragt uden for hjemmet. Der henvises til punkt 163-166 vedr. muligheden for tabt arbejdsfortjeneste, når barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet.

Det er også en betingelse, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne eller lidelsen hos barnet eller den unge, at barnet eller den unge passes i hjemmet. Der henvises her til eksemplerne ovenfor i afsnittet om målgruppen.

Endelig er det en betingelse, at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer barnet eller den unge. Heri ligger en vurdering af, om barnet eller den unge vil kunne passes af andre i tidsrummet mellem, at barnet eller den unge kommer fra dagtilbud eller skole, og forældrene kommer fra arbejde.

Personkredsen omfatter begge forældre, selv om de ikke bor sammen, og den ene part ikke har del i forældremyndigheden. Det betyder, at den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, også kan få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Der er også mulighed for, at stedforældre kan få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når de deltager i barnets forsørgelse, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse C-1-01.

Nedsættelse af beskæftigelse og tab af indtægt

157. Det er en forudsætning for dækning af tabt arbejdsfortjeneste, at den pågældende forælder helt eller delvis har måttet ophøre med sin beskæftigelse for at passe barnet eller den unge. Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste kan ske både i forbindelse med et løbende fravær fra arbejdet og i forbindelse med fravær på enkelt dage.

Ankestyrelsens principmeddelelse 69-16 slår fast, at der ikke kompenseres for fravær og dermed indtægtstab, som modsvarer det fravær, som også forældre til børn uden nedsat funktionsevne på samme alder må påregne. Fraværet skal have et betydeligt omfang. Der henvises til punkt 160-162 om omfang.

Af Ankestyrelsens principmeddelelse 79-11 fremgår det, at en ret til tabt arbejdsfortjeneste omfattede alle kontroller og behandlinger, der var iværksat på grund af den kroniske/langvarige lidelse. Kommunen kunne således ikke foretage fradrag for de tre første kontroller eller ambulante behandlinger. Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen havde truffet afgørelse om, at der var tale om et barn med betydelig og varigt nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, og at familien således var omfattet af reglerne om tabt arbejdsfortjeneste.

Det er ligeledes en forudsætning for at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, at pågældende har et indtægtstab ved at passe barnet. Indtægtstab kan være både som lønmodtager og som selvstændig erhvervsdrivende. Der vil dog kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selv om borgeren på ansøgningstidspunktet endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet og dermed ikke har et indtægtstab, som beskrevet i punkt 171 om fastsættelse af den tidligere bruttoindtægt.

Endvidere er Ankestyrelsens principmeddelelse 91-11 relevant. I denne sag var en udenlandsk kvinde, som var familiesammenført og gift med en herboende dansk mand, ikke berettiget til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, idet hun ikke led et indtægtstab i forbindelse med pasning af datteren i hjemmet, men derimod et indtægtstab i forbindelse med indrejsen og opholdet i Danmark. Kvinden havde ikke haft en indtægt, inden hun søgte om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, og det var ikke godtgjort, at hun havde indgået en aftale om ansættelse. Endvidere havde ægtefællen ifølge udlændingelovgivningen pligt til at forsørge kvinden.

For hvilke tidsrum kan hjælpen ydes

158. Det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste fra nogle timer om dagen eller om ugen til dækning af en fuldtidsindtægt. Det afgørende er, hvor længe det er nødvendigt, at barnet eller den unge bliver passet i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er en af forældrene, der passer det.

Der kan godt ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i en kortere periode, idet det er varigheden af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, som er afgørende for at opnå denne ydelse og ikke varigheden af hjælpen.

Der kan f.eks. være behov for, at en af forældrene modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for en kortere periode, f.eks. fordi barnet eller den unge ikke må omgås andre i en periode af hensyn til smittefare. Det samme gælder, hvis en af forældrene skal oplæres i tilberedning af diætkost.

159. Forældrene kan dele dækningen af den tabte arbejdsfortjeneste. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor de begge har mulighed for at tage deltidssorlov fra deres arbejde.

I Ankestyrelsens principmeddelelse 15-09 har Ankestyrelsen dog afgjort, at en far kunne ydes tabt arbejdsfortjeneste svarende til hans normale arbejdstid, selvom den var mere end 37 timer om ugen. Hensigten med servicelovens bestemmelse om tabt arbejdsfortjeneste var, at der skulle ydes fuld kompensation for tabt arbejdsfortjeneste og udgangspunktet for udmålingen var, at familien skulle have det samme beløb til rådighed at leve for som tidligere. Det var dokumenteret, at faderens arbejdstider siden ansættelsen fast havde ligget væsentligt over de normale 37 timer om ugen. I forhold til beregning af ydelsen i forhold til ydelsesloftet på 35.247 kr. (2024-niveau), når der bevilges tabt arbejdsfortjeneste i mere end 37 timer om ugen, henvises der til punkt 169 om beregning af hjælpen.

Omfang

160. Der kompenseres for fravær og dermed den tabte arbejdsfortjeneste, der følger af barnets eller den unges handicap. Der kompenseres ikke for det fravær og deraf følgende tabt arbejdsfortjeneste, som modsvares det fravær, som forældre til børn uden nedsat funktionsevne på samme alder må påregne. Fraværet skal have et betydeligt omfang. Et fravær svarende til sammenlagt to til tre arbejdsdage om året anses normalt ikke for at være et fravær i betydeligt omfang. Kommunen skal ifølge principmeddelelse 69-16 undersøge, om ansøgeren har mulighed for en fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden, så det ikke er nødvendigt for ansøgeren at være fraværende fra arbejdet med lønreduktion. Kommunen skal dog altid foretage en helhedsvurdering af behovet for hjælp til dækning tabt arbejdsfortjeneste, da der kan være behov for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til andre formål end pasning af barnet, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 95-17. Det betyder, at der henset til en rimelighedsbetragtning er grænser for i hvilket omfang, kommunen kan pålægge en forælder at arbejde på andre tidspunkter end forældrenes sædvanlige arbejdstid for herved at undgå et indtægtstab. Kommunen skal sikre, herunder med hensyntagen til pasningsbehovet, at forælderen stadig har mulighed for at få den fornødne søvn, være sammen med forælderen øvrige børn og herudover varetage andre dagligdags aktiviteter.

161. Det fremgår endvidere af Ankestyrelsens principmeddelelse 95-17, at det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selvom barnet eller den unge er i dagtilbud eller skole eller på anden måde passes, plejes og trænes uden for hjemmet nogle timer om dagen eller om ugen. Det kan f.eks. være, fordi barnet eller den unge bliver hurtigt træt og derfor ikke kan være i dagtilbud eller skole en hel dag, eller hvor det må vurderes fra dag til dag, om barnet eller den unge kan være i dagtilbud eller skole på grund af sin funktionsnedsættelse.

Der kan også ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selv om barnet eller den unge er i dagtilbud eller skole en hel dag, f.eks. hvis der er et stort pasnings- og plejebestod, når barnet eller den unge er hjemme, eller hvis forælderen er nødt til at være omkring barnet eller den unge hele tiden, når det er hjemme, således at det er umuligt at få lavet selv de mest almindelige huslige gøremål.

162. Hvis man allerede fra begyndelsen af et sygehusophold er klar over, at der i direkte forlængelse af opholdet kræves pasning af barnet eller den unge i hjemmet, kan der ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste allerede fra indlæggelsestidspunktet, hvis det af behandlingsmæssige grunde er nødvendigt, at én eller begge forældre er til stede på sygehuset. Det samme gælder, hvis barnet eller den unge skal passes hjemme i en periode inden sygehusopholdet.

Der kan ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i indlæggelsesperioden, hvis det er nødvendigt, at forældrene er til stede på sygehuset, fordi funktionsnedsættelsen eller lidelsen er så alvorlig, at det kræver forældrenes tilstedeværelse.

Der kan i visse tilfælde ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre samtidigt. Det kan f.eks. ske, hvis barnet eller den unge skal indlægges på sygehus og opereres, og det er nødvendigt, at begge forældre er til stede på grund af operationens alvor. Det kan også gælde, hvis begge forældre skal have information om, hvordan barnet eller den unge skal behandles efter udskrivelsen fra sygehus. Dette gælder også, hvis forældrene ikke bor sammen, men begge forældre tager sig af barnet.

Der kan også ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når forældre skal have fri fra arbejde for at kunne ledsage et barn eller en ung med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse til ambulant behandling. Også her vil der kunne tænkes tilfælde, hvor begge forældres tilstedeværelse kan være påkrævet, f.eks. hvis der skal gives information om iværksættelse af ny behandling, eller hvis der skal træffes afgørelse om den fremtidige behandling.

Tabt arbejdsfortjeneste til forældre, hvis indlagte børn eller unge er anbragt uden for hjemmet

163. I § 87, stk. 2, i barnets lov fraviges kravet om, at barnet eller den unge skal være forsørget i hjemmet som betingelse for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med anbragte børns hospitalsbesøg, når en af forældrenes tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af barnet eller den unges funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, og tilstedeværelsen er det mest hensigtsmæssige for barnet eller den unge. Hermed sikres det, at forældre til børn med funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, der er anbragt uden for hjemmet efter §§ 46 eller 47 i barnets lov, får mulighed for at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste ved barnet eller den unges hospitalsbesøg. Det er en betingelse, at barnet eller den unge har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Der stilles dermed samme betingelser i forhold til barnets eller den unges funktionsnedsættelse eller lidelse, som der gør til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i de tilfælde, hvor barnet eller den unge forsørges i hjemmet.

Det bemærkes, at det er uden betydning for retten til hjælp, om forældrene har modtaget tabt arbejdsfortjeneste, mens barnet eller den unge var forsørget i hjemmet. Det afgørende vil være, at barnet eller den unge har en funktionsnedsættelse eller lidelse som beskrevet ovenfor, og at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet efter §§ 46 eller 47 i barnets lov.

164. Retten til tabt arbejdsfortjeneste til forældre, hvis børn er anbragt uden for hjemmet, er betinget af, at en af forældrenes tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af funktionsnedsættelsen eller lidelsen, og at tilstedeværelsen er det mest hensigtsmæssige for barnet. Forældrenes ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste gælder ved hospitalsbesøg, herunder indlæggelser, ambulante besøg eller kontrolbesøg.

165. Ved vurderingen af, hvorvidt en af forældrenes tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af funktionsnedsættelsen eller lidelse, ud over barnets behov for forældreomsorg i en uvant situation, kan der blandt andet lægges vægt på årsagen til hospitalsbesøget, samt på om barnet eller den unge har kommunikationsvanskeligheder som følge af sin funktionsnedsættelse eller lidelse eller let bliver utryk.

166. Der kan være tilfælde, f.eks. hvis forældrene har alkoholproblemer, misbrugsproblemer, eller hvis forholdet til barnet eller den unge er problematisk, hvor forældrenes tilstedeværelse på hospitalet ikke vurderes at være det mest hensigtsmæssige for barnet eller den unge. Det er derfor en betingelse for ret til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, at en af forældrenes tilstedeværelse på hospitalet vurderes som det mest hensigtsmæssige for barnet eller den unge.

Rådgivningen i forbindelse med afgørelse om hjælp efter § 87 i barnets lov

167. Når en forælder søger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, bør rådgivning og vejledning ske ud fra en helhedsvurdering for at skabe så normale rammer som muligt for barnet eller den unge og familiens tilværelse.

I denne sammenhæng bør kommunen bl.a. vejlede om, hvad det kan betyde for familiens økonomi, herunder i forhold til indtægtsnedgang som en konsekvens af ydelsesloftet, i arbejdsmæssig henseende mv., og hvilke alternativer der eksisterer. Det sidste er også vigtigt, hvis en borger, der ansøger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, ikke opfylder betingelserne for at modtage denne hjælp.

Det fremgår af Ankestyrelsens principmeddelelse 77-17, at hvis en forælder opfylder betingelserne for at få hjælp til forsørgelse efter flere bestemmelser, har modtageren valgfrihed mellem ydelserne. Det vil dog være dobbeltforsørgelse, hvis forælderen modtager både hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste og en anden offentlig ydelse, der skal dække samme forsørgelsesbehov, medmindre der er fastsat særlige bestemmelser, der giver mulighed for at modtage begge ydelser. Kommunen skal vejlede om mulighederne for at vælge mellem de to ydelser. Kommunen skal også vejlede om, hvilken betydning valget har for retten til at modtage den anden ydelse, herunder om ydelsen bortfalder eller nedsættes.

De arbejdsmæssige konsekvenser kan f.eks. bestå i tab eller forældelse af faglige kvalifikationer, problemer i forhold til advancement, efteruddannelse og jobskifte, konsekvenser for efterløn, sygedagpenge og pension.

Forældre, der skal tage stilling til, om de vil overgå til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, vil ofte føle, at dette vil være den umiddelbare løsning med baggrund i deres barns pasningsbehov, men kan have svært ved at tage stilling til de mere langsigtede konsekvenser af at modtage denne hjælp.

Det vil være væsentligt at drøfte forældrenes mulighed for eventuelt at dele den tabte arbejdsfortjeneste, således at begge forældre kan bevare deres tilknytning til arbejdsmarkedet.

For nogle familier vil alternativet til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste være praktisk hjælp i hjemmet ydet efter § 90, nr. 1, i barnets lov, jf. § 83 i serviceloven, således at de bliver frigjort fra de huslige og praktiske gøremål og kan koncentrere sig om barnet eller den unge, når de er hjemme. Nogle forældre har et stort ønske om at kunne bevare deres arbejde, og ingen bør tvinges til at opgive deres arbejde, såfremt hjælpen kan ydes på anden måde.

For andre kan praktisk støtte i hjemmet være et vigtigt supplement til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Dette kan f.eks. gælde, hvor et barn eller en ung kræver konstant overvågning, så det er umuligt at nå andre gøremål.

Der kan også tilbydes anden form for aflastning eller afløsning i hjemmet, som beskrevet i punkt 129-132, støtteophold efter § 32 i barnets lov eller ledsagelse af barnet eller den unge efter § 89 i barnets lov.

Der er også mulighed for, at en forælder kan modtage støtte til pasning af nærtstående med handicap eller langvarig sygdom efter § 90, nr. 11, i barnets lov, jf. § 118 i serviceloven. Se punkt 233 for mere herom.

Forhold til a-kasse

168. Der bør ydes en særlig vejledning i samråd med borgerens arbejdsløshedskasse om det efterfølgende forhold til arbejdsløshedsdagpenge. Der henvises til punkt 187-190 om sammenhæng med andre bestemmelser.

Beregning af hjælpen - ydelsesloft

169. I § 87, stk. 3, i barnets lov og i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom, er der fastsat nærmere regler om beregning og regulering af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en bruttoydelse, hvoraf der betales A-skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag. For mere om reglerne om ATP-bidrag henvises til bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom.

Ydelsen fastsættes på baggrund af forælderen tidligere bruttoindtægt. Der kan dog højst ydes et beløb på 35.247 kr. om måneden (2024-niveau) (svarende til 422.964 kr. om året) for modtagere, der får udbetalt tabt arbejdsfortjeneste for hele deres hidtidige arbejdstid. Dette betegnes ydelsesloftet.

Hvis borgerens bruttoindtægt uanset det timetal, hvori borgeren arbejdede forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste, er lavere end ydelsesloftet, påvirkes udmålingen af ydelsen ikke af ydelsesloftet. I disse tilfælde skal den tabte arbejdsfortjeneste fastsættes ud fra den tidligere bruttoindtægt uden hensyntagen til ydelsesloftet.

F.eks. vil en borger, der forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste havde en bruttoindtægt på 30.000 kr. om måneden, ikke blive påvirket af ydelsesloftet, mens en borger, der havde en bruttoindtægt på 45.000 kr. om måneden, vil blive påvirket. Dette vil gælde uanset det timetal, hvori de to borgere arbejdede.

Hvis borgeren på baggrund af sin hidtidige bruttoindtægt bliver omfattet af ydelsesloftet på 35.247 kr. om måneden (2024-niveau), og borgeren er visiteret til et lavere antal timer end den hidtidige arbejdstid, reduceres ydelsesloftet i forhold til den andel, som de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den hidtidige arbejdstid. Hvis en borger f.eks. forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste har haft en bruttoindtægt på 45.000 kr. om måneden, og borgeren visiteres til tabt arbejdsfortjeneste på halv tid i forhold til det oprindelige timetal, vil ydelsesloftet være på 17.624 kr. om måneden, altså halvdelen af ydelsesloftet.

Overgangsordning

170. Ydelsesloftet gælder alene for ansøgninger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, der er indgivet efter den 1. januar 2011. Ansøgninger indgivet inden dette tidspunkt skal i forhold til udmåling af ydelsen behandles efter de hidtil gældende regler. Det vil sige, at ydelsen skal udmåles på baggrund af den tidligere bruttoindtægt uanset dennes størrelse og uden hensyntagen til ydelsesloftet. Dette gælder også i de tilfælde, hvor ansøgningen er indgivet i 2010, men afgørelse først træffes i 2011, og i de tilfælde, hvor timetallet på en løbende bevilling ændres opad eller nedad efter 1. januar 2011.

Endvidere gælder der en særlig overgangsordning, hvorefter borgere, der har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i 2010, skal have fastsat ydelsen uden hensyntagen til ydelsesloftet. Det vil sige, at ydelsen skal fastsættes ud fra den tidligere bruttoindtægt uanset dennes størrelse. Denne overgangsordning gælder uanset omfanget af den hjælp, der er udbetalt i 2010 – det være sig udbetaling af hjælp på enkeltdage eller løbende udbetaling af hjælp hen gennem året – og uanset, at ansøgningstidspunktet ligger efter den 1. januar 2011. Det er en forudsætning, at betingelserne for at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i øvrigt er opfyldt.

Det bemærkes, at ydelsesloftet heller ikke vil gælde, hvis et forældrepar efter den 1. januar 2011 vælger at dele den tabte arbejdsfortjeneste imellem sig eller at lade ydelsen overgå fra den ene forælder til den anden. Derimod vil ydelsesloftet skulle anvendes i den situation, hvor et forældrepar i løbet af 2010 har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i forhold til et barn, men efter den 1. januar 2011 får endnu et barn,

som der skal ydes tabt arbejdsfortjeneste i forhold til. Her vil beregningen af ydelsen i forhold til barnet eller den unge født efter den 1. januar 2011 skulle foretages på baggrund af ydelsesloftet.

Fastsættelse af den tidligere bruttoindtægt

171. Hvis borgeren, der skal have udmålt tabt arbejdsfortjeneste, er lønmodtager, fastsættes den tidligere bruttoindtægt ud fra den seneste lønindtægt, som pågældende har haft inden modtagelsen af tabt arbejdsfortjeneste. Det bemærkes herved, at borgerens eget bidrag til pension ikke indgår som en del af bruttolønnen, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 4-18.

Tillæg, som er et integreret led i lønnen, indgår også i beregningsgrundlaget, hvis de normalt kommer til udbetaling.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse O-48-99 truffet afgørelse om, at provision skulle indgå ved beregning af tabt arbejdsfortjeneste i et tilfælde, hvor det fulgte af moderens ansættelseskontrakt, at hendes løn bestod dels af en fast løn, dels af provision, der var afhængig af salgsresultatet.

Det, der lægges til grund ved beregningen af den tidligere bruttoindtægt, er således den seneste lønindtægt, og ikke arbejdsløshedsdagpenge, syge- eller barselsdagpenge eller kontanthjælp, som ydelsesmodtageren har haft, inden han eller hun modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Når ydelsesmodtageren endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, må den indtægt, som han eller hun ville have kunnet opnå, tages som udgangspunkt ved fastsættelsen af bruttoindtægten.

Er der for en lønmodtager problemer med at fastsætte den tidligere løn, fordi pågældende f.eks. har gået arbejdsløs i lang tid eller det er usikkert, hvilken indtægt ansøgeren efter sine forhold i øvrigt ville have kunnet opnå, kan beregningen tage udgangspunkt i en hjemmehjælperløn, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse C-15-02. Efter Ankestyrelsens principmeddelelse 169-10 kan der dog være tilfælde, hvor en beregning med udgangspunkt i en hjemmehjælperløn vil indebære en overkompensation.

Ankestyrelsens principmeddelelse 105-19 fastslår, at forældre, der forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste alene har været elev eller i praktik, ikke som følge heraf har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selvom vedkommende har modtaget elevløn eller praktikløn. Det skyldes, at det at være elev eller i praktik er en del af et uddannelsesforløb. Den tabte arbejdsfortjeneste kan derfor ikke beregnes på baggrund af elevløn eller praktikløn, og der henvises til ovenstående afsnit.

Hvis borgeren, der skal have udmålt tabt arbejdsfortjeneste, er selvstændig erhvervsdrivende, kan det være svært umiddelbart at tilvejebringe oplysninger om den tidligere bruttoindtægt. Men ydelsesmodtageren vil ofte via revisor, regnskaber mv. kunne sandsynliggøre et indtægtstab, som fastlæggelse af den tidligere bruttoindtægt kan tage sit udgangspunkt i. Man må dog her være opmærksom på, at et indtægtstab også kan skyldes konjunktursvingninger.

Det fremgår af Ankestyrelsens principmeddelelse 59-18, at når der skal tages stilling til beregningen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til forældre, som er selvstændigt erhvervsdrivende, kan kommunen tage udgangspunkt i den gennemsnitlige årsindtægt, efter fradrag af afskrivninger, men før renter, for de seneste tre år før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste.

I de tilfælde, hvor det er umuligt at tilvejebringe et realistisk beregningsgrundlag, f.eks. fordi virksomheden er nystartet, kan der tages udgangspunkt i udgiften til en vikar eller et beregnet beløb på grundlag af ydelsesmodtagerens hidtidige disponible indkomst.

Når beregningsgrundlaget er fundet, beregnes den tabte arbejdsfortjeneste på samme måde som til en lønmodtager, herunder også i forhold til ydelsesloftet, og udbetales som a-indkomst.

Fleksløntilskud

172. Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste indgår i beregningen om fleksløntilskud på samme måde som lønindtægt, jf. bekendtgørelse nr. 227 af 7. marts 2024 om beregning af og fradrag i fleksløntilskud. Derved er det muligt for personer, der modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste at få udbetalt fleksløntilskud som supplement til den tabte arbejdsfortjeneste på samme måde som ved lønindtægter.

Bidrag til pensionsordning

173. I forbindelse med beregning af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste skal der indregnes bidrag til pensionsordning. Bidraget skal beregnes alene for ydelsesmodtagere, der umiddelbart før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste havde en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning. Dvs., at det kun er ydelsesmodtagere, der tidligere har haft en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning, der er berettiget til at få indregnet et bidrag.

Bidrag til pensionsordning udgør 10 pct. af bruttoydelsen, der fremkommer ved anvendelsen af beregningsreglerne beskrevet i punkt 169-172, dog højest et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag. Bidraget skal så vidt muligt indsættes på kontoen i ydelsesmodtagerens pensionskasse. Kommunen kan også efter aftale med den pågældende oprette en pensionsopsparing for pågældende, f.eks. i Kommunernes Pensionsforsikring.

I forhold til ydelsesmodtagerens egen andel af pensionsbidraget har Ankestyrelsen fastslået, at der ikke er hjemmel i lovgivningen til at medregne dette i indtægtsgrundlaget ved beregning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 4-18. Således skal ydelsesmodtagerens egen andel til pension hverken indgå i beregningen af bruttoydelsen eller i beregningen af pensionsbidraget.

174. For ydelsesmodtagere ansat i staten med tjenestemandspensionsordning anses et pensionsdækningsbidrag på 15 pct. som arbejdsgiverbidraget i relation til § 87 i barnets lov. Et sådant pensionsdækningsbidrag udgør således en overgrænse for det kommunale pensionsbidrag, jf. § 87, stk. 3, 3. pkt., i barnets lov.

Er en statslig eller kommunal ansættelsesmyndighed, hvor ydelsesmodtageren er ansat, indstillet på at indbetale et samlet pensionsdækningsbidrag til ydelsesmodtagerens pensionsordning, indbetaler kommunen et bidrag til pensionsordningen til ansættelsesmyndigheden.

Fradrag for sparede udgifter

175. Ved beregningen af den tabte arbejdsfortjeneste skal der tages hensyn til de besparelser, som arbejdsophøret medfører, dvs. at der skal reduceres med de udgifter, som ydelsesmodtageren har haft ved at varetage sit arbejde. Det drejer sig typisk om befordring til og fra arbejdet og udgifter til barnets dagtilbud. Fradragene sker i den nettoydelse, som fremkommer, efter at der er foretaget beregning af skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

Der skal dog ikke ske fradrag for de udgifter, der skal sikre, at ydelsesmodtageren kan vende tilbage til arbejdsmarkedet, f.eks. fagforeningskontingent og arbejdsløshedsforsikring.

176. Ved beregning af eventuelt sparet befordring må der tages udgangspunkt i de faktiske udgifter ved befordringen til og fra arbejdet for den pågældende periode. Der må også tages hensyn til den skattemæssige fordel, som ydelsesmodtageren eventuelt mister, i de tilfælde, hvor pågældende bor langt fra sit arbejde.

177. Som hovedregel skal der fratrækkes, hvad det ville koste at få barnet passet i dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven, hvis barnet ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig

lidelse. Dette sker ud fra den betragtning, at dette er en udgift, som er sparet set i forhold til forældre i al almindelighed. Det er dog ikke i alle tilfælde, en sådan udgift skal trækkes fra ved beregningen. Den kan f.eks. ikke trækkes fra, hvis barnet fortsat benytter et dagtilbud etableret efter dagtilbudsloven, f.eks. fordi en forælder modtager delvist dækning af tabt arbejdsfortjeneste og har deltidsarbejde. Der skal ligeledes tages hensyn til, om barnet ville kunne optages i et særligt dagtilbud, hvor der ikke ville være nogen betaling.

Andre fradrag

178. Udbetaling af feriegodtgørelse efter ferieloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 152 af 20. februar 2024, der træder i stedet for lønindtægt, når ferie holdes, udelukker udbetaling af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, uanset hvornår ferien holdes, jf. § 13 i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom.

Det fremgår dog af Ankestyrelsens principmeddelelse 11-15, at når feriegodtgørelse eller ferietillæg udbetales som følge af en feriehindring, har der ikke været afholdt ferie, og udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste skal derfor ikke nedsættes. Der kan henvises til bekendtgørelse nr. 1072 af 29. oktober 2019 om feriehindringer.

Regulering af hjælpen

179. Ydelsesloftet på 35.247 kr. om måneden (2024-priser) og bruttoydelsen, der fremkommer ved anvendelsen af beregningsreglerne beskrevet i punkt 169-172 reguleres en gang årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Beløbet afrundes til nærmeste kronebeløb. Satser på det sociale område kan findes på Social-, Bolig- og Ældreministeriets hjemmeside på www.sm.dk under lovstof.

Personer, der er omfattet af de indtil den 1. januar 2011 gældende regler om beregning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal fortsat have reguleret deres bruttoydelse hvert år pr. 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Satsreguleringsprocenten er beregnet på grundlag af et skøn over den forventede udvikling i lønninger på det almindelige arbejdsmarked.

Senere lønstigninger eller opgradering af den tidligere stilling eller skift til bedre lønnet stilling skal ikke indregnes ved regulering af ydelsen. Ligesom lønnedgang eller overgang til lavere lønnet stilling heller ikke skal inddrages ved regulering af ydelsen, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse C-63-01.

Tillæg til ferieformål

180. Kommunen skal ved årsskiftet beregne et tillæg til ferieformål på 1 pct. af bruttoydelsen, der fremkommer ved anvendelse af beregningsreglerne beskrevet i punkt 169-172 i det forudgående kalenderår. Udbetalingen finder sted pr. 1. maj.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse C-48-03 truffet afgørelse om, at en ansøger, som modtog hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste på enkelt dage, var berettiget til at få beregnet 1 pct. tillæg til ferieformål. Ankestyrelsen fandt, at personer, der modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, har ret til at få beregnet et tillæg til ferieformål uanset omfanget af den bevilgede tabte arbejdsfortjeneste.

Tillæg til ferieformål ved ophør

181. Til borgere, som ophører med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal kommunen udbetale et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelsen i det foregående kalenderår til ferieformål. En borger, som stopper med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste har fortsat ret til at modtage tillæg til ferieformål på 1 pct. ved årsskiftet, hvis pågældende har modtaget tabt arbejdsfortjeneste i

det foregående kalenderår. Er der udbetalt tillæg til ferieformål med 1 pct. efter § 15 i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom, indgår dette beløb ikke i beregningsgrundlaget for de 12,5 pct.

Der beregnes endvidere et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelsen i det kalenderår, hvor ophøret finder sted. Beløbet udbetales til borgeren ved ferieårets start.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse C-50-03 truffet afgørelse om, at en ansøger, som havde modtaget og fortsat modtog hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage, ikke var berettiget til at få beregnet 12,5 pct. tillæg til ferieformål. Ankestyrelsen fandt, at ansøger ikke var ophørt med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, idet ansøger ifølge det oplyste i flere år havde haft en løbende bevilling på hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage. Det forhold, at kommunen havde stillet krav om at modtage en ansøgning hver gang, ansøger havde behov for tabt arbejdsfortjeneste, kunne ikke begrunde en ændret vurdering.

182. Ydelser af tillæg til ferieformål har baggrund i de almindelige regler om feriepenge og ferietillæg, og hensigten er at give borgere, som ophører med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, efter § 87 i barnets lov, mulighed for at holde ferie på samme måde som andre, der har en lønindtægt. Da tillæggene til ferieformål ikke er feriepenge og ferietillæg i ferielovens forstand, vil man i praksis ikke direkte kunne sammenligne ydelserne efter de to regelsæt.

Det betyder f.eks., at borgere, der ophører med tabt arbejdsfortjeneste skal have udbetalt tillægget til ferieformål direkte, henholdsvis ved ophøret og ved ferieårets start det kommende år, og at der ikke skal udstedes feriekort. Der skal heller ikke kræves dokumentation for afholdelse af ferie.

Ophør af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste

183. Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste udbetales i en afviklingsperiode på 14 uger fra det tidspunkt, hvor betingelserne for at modtage hjælpen er bortfaldet. Efter § 11 skal kommunens afgørelse om ophør af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste derudover meddeles med et varsel på mindst 14 uger fra borgerens modtagelse af afgørelsen. Borgeren antages at have modtaget afgørelsen, når afgørelsen er kommet frem til borgeren enten i borgerens digitale postkasse eller ved almindeligt brev. De to perioder løber parallelt med hinanden. Hvis borgeren klager til Ankestyrelsen, vil kommunalbestyrelsens afgørelse om ophør af tabt arbejdsfortjeneste dog først skulle effektueres, når varslingsperioden på 14 uger er udløbet. Det betyder, at afviklingsperioden på 14 uger først begynder at løbe efter udløbet af varslingsperioden.

Afviklingsperioden på 14 uger gælder dog ikke, hvis der på forhånd er aftalt en bestemt periode for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, eller fordi ydelsesmodtageren ønsker, at afviklingsperioden skal være kortere. Kommunen skal dog være opmærksom på, om forholdene har ændret sig, siden aftalen blev indgået.

I Ankestyrelsens principmeddelelse C-24-08 har Ankestyrelsen fastsat, at kommunen må træffe afgørelse om en tidsbegrænset bevilling af tabt arbejdsfortjeneste, når modtageren har indgået en aftale med kommunen om, at hjælpen ydes i en på forhånd fastlagt periode. Det er herved en forudsætning, at man fra bevillingens start kan se, hvornår bevillingen skal ophøre. Af Ankestyrelsens principafgørelse 45-14 fremgår, at afviklingsperioden på 14 uger, efter at betingelserne for at modtage hjælpen er bortfaldet, kun gælder, hvis barnet fortsat er under 18 år.

Hvis ydelsesmodtageren kommer i arbejde i afviklingsperioden, forkortes perioden fra det tidspunkt, hvor den pågældende har opnået arbejde. Kommunen skal dog være opmærksom på det nye arbejdes omfang,

således at hjælpen ikke inddrages fuldt ud i afviklingsperioden, hvis ydelsesmodtageren f.eks. har opnået deltidsarbejde i modsætning til tidligere fuldtidsarbejde.

Nedsættelse af retten til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste

184. I Ankestyrelsens principmeddelelse 231-10 fandt Ankestyrelsen, at der ved nedsættelse af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste var ret til fortsat fuld tabt arbejdsfortjeneste i en indretningsperiode på tre måneder. Ankestyrelsen lagde vægt på, at dækning for tabt arbejdsfortjeneste er en ydelse til forsørgelse, som træder i stedet for mistet indtægt. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at i den pågældende sag var dækningen for tabt arbejdsfortjeneste blevet nedsat med 13 1/2 time om ugen. Der var således tale om en betydelig nedsættelse af dækningen.

Rådgivning ved ophør

185. En lille gruppe forældre vil som konsekvens af pasningen af barnet eller den unge være langvarigt væk fra arbejdsmarkedet. Det vil som regel betyde, at de har mistet kvalifikationer i forhold til deres fag eller arbejdsområde. Derudover vil det langvarige fravær for nogle betyde, at de står usikre over for at vende tilbage til arbejdsmarkedet, fordi de i en lang periode har været koncentreret om barnet eller den unge og hjemmet.

For nogle vil det være for belastende at vende tilbage til deres gamle fag. Det kan være, fordi arbejdstiderne gør det meget vanskeligt at imødekomme barnet eller den unges behov, eller på grund af den belastning, det medfører. Det kan være, at det f.eks. er for psykisk belastende at arbejde med opgaver, som ligger for tæt på de arbejdsopgaver, borgeren varetager i hjemmet vedrørende barnet eller den unge.

Det er vigtigt, at disse behov for ny uddannelse eller arbejde indgår i en intensiv rådgivning og vejledning. I denne sammenhæng bør muligheden for revalidering efter lov om aktiv socialpolitik undersøges. Desuden bør det lokale jobcenter kontaktes med henblik på støtte til en behovsorienteret beskæftigelsesindsats.

Sammenhæng med andre bestemmelser

Arbejdsløshedsforsikringsloven

186. En borger, der har modtaget hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal som alle andre opfylde et indkomstkrav for at opnå ret til at få arbejdsløshedsdagpenge.

En borger, der er fuldtidsforsikret, kan opfylde indkomstkrevet ved inden for de seneste 3 år, at have en indtægt på mindst 263.232 kr. (2024). En borger, der er deltidsforsikret kan opfylde indkomstkrevet ved inden for de seneste 3 år, at have en indtægt på mindst 175.488 kr. (2024). I opgørelsen indgår al A- og B-indkomst (dog ikke udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste), hvoraf der er betalt arbejdsmarkedsbidrag samt overskud af selvstændig virksomhed.

De tre år, som indkomstkrevet skal være opfyldt inden for, forlænges, hvis en borger har modtaget hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Det vil sige, at borgeren har mulighed for at opfylde indkomstkrevet på baggrund af lønarbejde, B-indkomst eller selvstændig virksomhed, som den pågældende har haft, inden borgeren begyndte at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Dette gælder også selv om indkomsten ligger mange år tilbage. Kun indkomst, borgeren har haft, mens den pågældende har været medlem af en arbejdsløshedskasse, kan medregnes til opfyldelse af indkomstkrevet.

Retten til at få arbejdsløshedsdagpenge er betinget af, at borgeren står til rådighed for arbejdsmarkedet. Heri ligger bl.a., at borgeren søger arbejde samt kan overtage arbejde på fuld tid og på de vilkår,

der er almindelige inden for det pågældende fag, og at borgeren kan møde til samtaler, aktiviteter og forskellige tilbud om aktivering. Fuldtidsforsikrede borgere skal stå til rådighed op til 37 timer om ugen.

Deltidsforsikrede skal stå til rådighed op til 30 timer om ugen. Hvis en borger, der modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter barnets lov for et antal timer om ugen, anmoder om at få arbejdsløshedsdagpenge, skal arbejdsløsheds-kassen vurdere, om den pågældende står fuldt ud til rådighed, herunder vil kunne overtage arbejde på almindelige vilkår.

Ofte er det forhold, at borgeren modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, en indikator på, at den pågældende ikke kan stå fuldt ud til rådighed, da den tabte arbejdsfortjeneste netop gives, fordi borgeren forudsættes at have et løn- eller indtægtstab som følge af, at pågældende ikke kan arbejde på fuld tid, fordi borgeren skal passe sit barn i et antal timer om ugen.

Hvis borgeren kun modtager tabt arbejdsfortjeneste for få timer om ugen og kan placere timerne til pasningen af barnet eller den unge frit, f.eks. fordi den pågældende i øvrigt har pasningsmulighed til barnet, vil borgeren efter en konkret vurdering godt kunne stå til rådighed. Men er der tale om, at borgeren modtager tabt arbejdsfortjeneste i mange timer om ugen, eller at borgeren har forpligtelser vedrørende pasningen af barnet eller den unge på faste tidspunkter, vil det være svært at blive vurderet til rådighed. En borger, der går ned i arbejdstid i forbindelse med, at vedkommende modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, har som udgangspunkt tilkendegivet, at vedkommende ikke kan overtage fuldtidsarbejde og dermed stå fuldt ud til rådighed.

En borger, der modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, vil kunne få nærmere vejledning om bl.a. medlemskab, beskæftigelseskrav, ret til dagpenge og rådighed i sin a-kasse.

Barselsorlov og barselspenge

187. En forælder er berettiget til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når de ikke længere har ret til barselsorlov med fuld løn, hvis hun i øvrigt opfylder betingelserne i § 87 i barnets lov om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Forælderen har således valgfrihed mellem hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter barnets lov og dagpenge efter barselsloven, hvis de opfylder betingelserne i begge love.

I forlængelse heraf har Ankestyrelsen i principmeddelelse C-28-01 afgjort, at der fortsat er ret til kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i forhold til et barn eller en ung med nedsat funktionsevne, når en person føder et rask barn, såfremt personen fortsat passer barnet eller den unge med nedsat funktionsevne i hjemmet.

Ferieloven

188. Hvis en borger modtager feriegodtgørelse efter ferieloven, kan der ikke ske udbetaling af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 13 i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom.

Pasning af nærtstående med funktionsnedsættelse eller alvorlig sygdom

189. Bestemmelserne i § 118 i serviceloven om pasning af nærtstående med funktionsnedsættelse eller alvorlig sygdom omhandler også børn med funktionsnedsættelse eller alvorlig sygdom, jf. § 90, nr. 11, i barnets lov. Forældre, der opfylder betingelserne for begge ordninger, vælger selv, hvilken støtte de vil modtage.

Kommunen bør rådgive forældre om forskelle på de to ordninger, f.eks. i forhold til ret til orlov fra arbejdspladsen og den tidsmæssige grænse for hjælpen efter § 118 i serviceloven.

Det fremgår af Ankestyrelsens principmeddelelse 19-23, at perioder, hvor en person har modtaget hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til pasning af et barn eller en ung under 18 år på fuld tid, ikke anses som tilknytning til arbejdsmarkedet, når det skal vurderes, om personen kan bevilges en ordning til pasning af nærtstående.

Særlig supplerende ydelse ved ledighed

190. Det fremgår af § 88, stk. 1, i barnets lov, at i tilfælde af ledighed skal kommunalbestyrelsen give en særlig supplerende ydelse til personer, der modtager hjælp efter § 87, i op til 3 måneder efter udgangen af den måned, hvor ledigheden indtræffer. Betingelserne for udbetaling af ydelsen er, at personen

- 1) er arbejdsløshedsforsikret,
- 2) ikke er berettiget til at modtage dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.,
- 3) ikke er selvforskyldt ledig,
- 4) ikke har et rimeligt tilbud om ansættelse i et deltidsarbejde og
- 5) ikke modtager andre ydelser til forsørgelse efter anden lovgivning.

191. Det fremgår af § 88, stk. 2, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal give den særlige supplerende ydelse uden hensyn til modtagerens og ægtefællens indtægts- og formueforhold.

192. Det fremgår af § 88, stk. 3, i barnets lov, at den særlige supplerende ydelse udgør et beløb svarende til højeste dagpengebeløb, jf. § 50, stk. 1, i lov om sygedagpenge. Ydelsen kan dog højst udbetales med et beløb, der udgør 90 pct. af personens arbejdsfortjeneste i det tidligere arbejde.

193. Det fremgår af § 88, stk. 4, i barnets lov, at den særlige supplerende ydelse nedsættes med det beløb, som den ansatte eventuelt modtager fra arbejdsgiveren eller fra Lønmodtagernes Garantifond i forbindelse med ophør af ansættelsen.

194. Det fremgår af § 88, stk. 5, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal indbetale ATP-bidrag af den særlige supplerende ydelse efter lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension. Ydelsesmodtageren skal betale en tredjedel af ATP-bidraget, og kommunen skal betale to tredjedele af bidraget.

195. Det fremgår af § 88, stk. 6, i barnets lov, at social- og boligministeren kan efter forhandling med beskæftigelsesministeren og efter indstilling fra Arbejdsmarkedets Tillægspension i en bekendtgørelse fastsætte regler om betaling, indberetning og tilbagebetaling af ATP-bidrag.

Formål

196. Formålet med bestemmelsen er, at modtagere af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste med op til 37 timer ugentligt efter § 87 i barnets lov, som bliver ledige fra deres erhvervsarbejde, kan få mulighed for at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet under perioden med tabt arbejdsfortjeneste. Mange af disse ydelsesmodtagere har indkomst fra et deltidsarbejde ved siden af den tabte arbejdsfortjeneste. I tilfælde af ledighed fra dette arbejde vil en del af dem ikke være berettiget til arbejdsløshedsdagpenge, da de ofte ikke kan opfylde rådighedskravet i lov om arbejdsløshedsforsikring mv.

Betingelser for at modtage den særlige supplerende ydelse

197. Betingelserne for at modtage en særlig supplerende ydelse, jf. § 18, stk. 1, i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn og unge med handicap eller langvarig sygdom er, at ydelsesmodtageren

- 1) er arbejdsløshedsforsikret,
- 2) ikke er berettiget til at modtage dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring mv.,

- 3) ikke er selvforskyldt ledig ("selvforskyldt ledig" fortolkes i overensstemmelse med arbejdsløshedslovgivningen),
- 4) ikke har et rimeligt tilbud om ansættelse i et deltidsarbejde og
- 5) ikke modtager andre ydelser til forsørgelse efter anden lovgivning.

Ydelsesniveau og varighed

198. Ydelsen udgør et beløb svarende til højeste sygedagpengebeløb, jf. lov om dagpenge ved sygdom og fødsel, jf. lovebekendtgørelse nr. 1047 af 28. oktober 2004. Der kan dog kun udbetales et beløb, der svarer til 90 pct. af ydelsesmodtagerens arbejdsfortjeneste i det arbejde, som pågældende er blevet ledig fra.

Ydelsen udbetales uden hensyn til ydelsesmodtagerens og eventuel ægtefælles indtægts- og formueforhold.

199. Ydelsen kan højst udbetales i tre måneder efter udgangen af den måned, hvor ledigheden indtræffer. Ankestyrelsen har i principmeddelelse C-33-05 afgjort, at særlig supplerende ydelse efter § 88 i barnets lov skal udbetales fra første ledighedsdag i et tilfælde, hvor en person, der modtog tabt arbejdsfortjeneste, blev ledig i sit deltidsjob. Hun var ikke berettiget til arbejdsløshedspenge. Ydelsen skulle løbe fra første ledighedsdag i en måned og i de efterfølgende tre kalendermåneder.

Baggrunden for den begrænsede periode på tre måneder er, at ydelsen skal ses som et økonomisk sikkerhedsnet i en afgrænset periode, så der er mulighed for, at ydelsesmodtageren med kommunen bistand kan finde et nyt deltidsarbejde. Det er væsentligt, at ydelsesmodtageren bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet under perioden med hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Kommunen har derfor en pligt til aktivt at medvirke til, at ydelsesmodtageren hurtigt får et passende deltidsarbejde.

Kapitel 7

Ledsagelse

200. I dette kapitel beskrives reglerne om kommunens pligt til at tilbyde ledsagelse til børn og unge mellem 12 og 18 år, der ikke kan færdes alene på grund af nedsat funktionsevne. Ledsageordningen er et supplement til de øvrige handicapkompenserende ydelser for børn og unge i barnets lov.

201. Det fremgår af § 89, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde 15 timers ledsagelse om måneden til børn og unge mellem 12 og 18 år, som ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Dette gælder dog ikke for børn og unge mellem 12 og 18 år, som er i et døgn- eller støtteophold efter § 32, stk. 1, nr. 6 og 7, eller §§ 46 og 47.

202. Det fremgår af § 89, stk. 2, i barnets lov, at et barn eller en ung, som er berettiget til ledsagelse, har ret til selv at udpege en person til at udføre opgaven. Kommunalbestyrelsen skal godkende og ansætte den udpegede person.

203. Det fremgår af § 89, stk. 3, i barnets lov, at der normalt ikke kan ske ansættelse af personer med en meget nær tilknytning til barnet eller den unge, der er berettiget til ledsagelse.

204. Det fremgår af § 89, stk. 4, i barnets lov, at barnet eller den unge kan opspare timer inden for en periode på 6 måneder. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer herfor.

205. Det fremgår af § 89, stk. 5, i barnets lov, at barnets eller den unges udgifter til ledsagerens befordring og andre aktiviteter med tilknytning til ledsageordningen kan dækkes med et beløb på op til 1.005 kr. årligt (2024-niveau). Beløbet ydes af kommunalbestyrelsen efter anmodning fra barnet eller den unge.

206. Det fremgår af § 89, stk. 6, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om betingelser for ledsageordningen.

Generelt om ledsagelse til børn og unge

207. Ledsagelse kan ydes til børn og unge mellem 12 og 18 år, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne ikke kan færdes på egen hånd uden for hjemmet. Ledsageordningen omfatter selve ledsagelsen og de funktioner, der er direkte forbundet med ledsagelsen, f.eks. at hjælpe med at tage overtøj af og på samt at hjælpe med kørestol og andre ganghjælpemidler. Ledsageordningen skal supplere de øvrige ydelser efter barnets lov, men ikke erstatte dem, og omfatter således f.eks. ikke praktisk hjælp i hjemmet.

Ledsagelse ydes af kommunen som en naturalydelse fra kommunalt ansatte ledsagere. Barnet eller den unge har ret til selv at udpege en ledsager til at udføre opgaven, som kommunen skal godkende og ansætte. Der kan dog normalt ikke ske ansættelse af personer med en meget nær tilknytning til barnet eller den unge.

Barnet eller den unge skal tilbydes 15 timers ledsagelse pr. måned, uanset hvad vedkommende ønsker at blive ledsaget til.

Formål med ledsagelse

208. Formålet med ledsagelse til børn og unge er at medvirke til deres selvstændiggørelse og integration i samfundet. Børn og unge med nedsat funktionsevne har som andre børn og unge behov for at kunne komme hjemmefra, gøre indkøb og deltage i kulturelle og sociale aktiviteter. Både for børn og unge, der lever et relativt aktivt liv og for de, der lever mere isoleret, vil ordningen kunne medvirke til, at de kan deltage i aktiviteter uden for hjemmet efter eget valg. For børnene eller de unge gælder det, at de kan have behov for at komme uden for hjemmet uden, at det er forældrene, der ledsager dem eller i øvrigt administrerer ledsagelsen for dem.

Målgruppe

209 Ledsageordningen kan med forældrenes accept tilbydes børn og unge mellem 12 og 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som ikke kan færdes uden for hjemmet uden ledsagelse. Det kan være kørestolsbrugere og andre børn og unge med svære bevægelseshandicap, blinde og stærkt svagsynede, børn eller unge med psykisk udviklingshæmning og andre børn og unge, der af den ene eller anden grund er ude af stand til at færdes på egen hånd.

Ordningen omfatter ikke børn og unge med nedsat funktionsevne som følge af sindslidelse eller af sociale årsager. Dette skyldes, at ledsageordningen ikke er socialpædagogisk bistand, og at arbejdet med denne gruppe børn og unge stiller særlige krav med hensyn til indsigt og træning, som ligger ud over de kvalifikationer, som de kommunalt ansatte ledsagere forudsættes at skulle have.

Hjemmeboende børn og unge

210. Ledsageordningen for børn og unge er rettet mod hjemmeboende. For børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet vil det indgå i plejefamiliens eller børne- og ungehjemmets fastlæggelse af behandlingsindsatsen, om og i hvilken form ledsagelse kan komme på tale.

Tildeling af ledsagelse

211. Kommunen træffer efter en konkret vurdering afgørelse om, hvorvidt barnet eller den unge opfylder betingelserne for at få ledsagelse. Denne afgørelse er uafhængig af, hvad ledsagelsen ønskes brugt til.

Der vil være mange børn og unge, der selv vil søge ordningen. Erfaringerne viser dog også, at der vil være nogle børn og unge, der klart opfylder betingelserne, men som ikke efterspørger ordningen på grund af lang tids isolation, mangel på muligheder eller manglende kendskab til ordningen, og hvor der kræves opsøgende arbejde for at få den enkelte til at gøre brug af tilbuddet.

Ledsageordningens indhold

212 Ledsageren kan, inden for rammerne fastsat af forældremyndigheden, følge barnet eller den unge derhen, hvor denne selv vil, og barnet eller den unge bestemmer, hvilke aktiviteter, der ønskes ledsagelse til.

Der er heller ikke tale om, at ledsageren skal fungere som kontakt- og støtteperson, besøgsven eller udføre socialpædagogisk bistand. Ledsageren skal være opmærksom på, at tiden ikke bruges til at sidde hjemme, men sørge for opfyldelsen af det egentlige formål - at komme ud til de ønskede aktiviteter.

213. Ledsageopgaven kan være forskellig i forhold til børn og unge med forskellige funktionsnedsættelser og forskellige ledsagebehov.

For børn og unge med bevægelseshandicap kan ledsageren f.eks. støtte barnet eller den unge, når denne skal udendørs, finde varer under indkøb, tage dem ned fra hylderne og bære indkøbte varer hjem. Ledsageren kan hjælpe til med kørestolen ved besværlige passager, hjælpe barnet eller den unge på toilettet, køre bil for barnet eller den unge, tage med ud i naturen, i biograf eller andre forlystelser.

For mennesker med udviklingshandicap eller andre, der kan have svært ved at gøre sig forståelig over for fremmede, kan ledsageren være behjælpelig med kommunikationen.

For blinde eller svagsynede kan der ligeledes hjælpes til med indkøb af dagligvarer eller tøj og gaver eller med andre aktiviteter, hvor barnet eller den unge skal bruge hjælp, f.eks. til at cykle, være med ved svømning eller andre fritidsaktiviteter.

Ledsageren må være opmærksom og klar til at sørge for hjælp, hvis barnet eller den unge får anfald eller bliver dårlig.

214. Kommunen har arbejdsgiveransvaret for ledsageren og skal varetage den administration, der vedrører ordningen, herunder udarbejdelse af ansættelseskontrakt, løn, forsikring og arbejdsforhold. Aftale om den konkrete ledsageselsopgave kan indgås direkte mellem borger og ledsageren, men vil skulle meddeles kommunen som et led i opgørelsen af timeforbruget. Kommunen vil i forbindelse med godkendelse og ansættelse af den ønskede ledsager skulle vurdere, om den udpegede ledsager kan anses for egnet til opgaven.

Opsparingsordning

215. Barnet eller den unge kan inden for en periode på seks måneder efter aftale med kommunen spare timer sammen. Timer, der er opsparet, men ikke forbrugt, bortfalder efter seks måneder. Kommunen fastsætter retningslinjer for opsparing.

En praksisundersøgelse af ledsageordningen udført af Ankestyrelsen har vist, at der i et relativt stort antal sager hverken er indgået aftale om opsparing eller vejledt om muligheden for opsparing eller fremgangsmåden, såfremt der ønskes opsparing. Der er således heller ikke ved bevillingerne henvist til trykte brugervejledninger. Ankestyrelsen finder, at den enkelte kommune bør sikre, at der i forbindelse med bevillinger af ledsagelse vejledes om ret til opsparing, og at der gøres opmærksom på, at det kræver aftale med kommunen. Ankestyrelsen anbefaler, at kommunerne i videre omfang tages stilling til opsparingen i forbindelse med bevillingen.

Ledsageordningen skal tilrettelægges, således at kommunen har mulighed for i videst muligt omfang at imødekomme barnets eller den unges ønsker, men også således at ordningen bliver mulig at administrere. Det betyder, at tilrettelæggelse af arbejds- og ansættelsesforhold for ledsagerne kan gøre det nødvendigt for barnet eller den unge at indstille sig på, at ledsagelsen må foregå på et af de tidspunkter, hvor der er ledig kapacitet. Barnet eller den unge må være indstillet på, at det i særlige belastningssituationer kan være vanskeligt at imødekomme alles ønsker om bestemte tidsmæssige placeringer.

For at sikre den bedst mulige overensstemmelse mellem børnenes og de unges ønsker og kommunens muligheder er det derfor vigtigt, at barnet eller den unge i god tid inden tidspunktet for den ønskede aktivitet træffer aftale med kommunen om, hvordan opsparingen skal tilrettelægges, og hvornår den skal realiseres.

Ved opsparingsordningen forudsættes det således, at kommunen f.eks. kan fastsætte, at:

- Medmindre der er truffet aftale om opsparingen, kan kommunen vælge, at ikke forbrugte timer automatisk falder bort.
- Alle timer i den indeværende måned skal anvendes, inden den opsparede tid bruges.
- Brugen af den opsparede tid skal ske i rækkefølge fra den nærmest foregående måned og videre månedsvis bagud inden for de seks måneder.
- Ikke forbrugte timer fra den første af de seks måneder vil bortfalde efter udløbet af seks månedersperioden, såfremt de ikke er blevet anvendt.

Barnet eller den unge kan inden for en seks måneders periode maksimalt disponere over 90 timer til forbrug eller opsparing og kan således ikke i en given måned have mere end 90 timer til rådighed.

Opsparingsaftalen kan indgås, når der er behov for det, og timer kan også opspares hen over et årsskifte.

Ledsagetimer kan ikke bruges på forskud.

216. Barnets eller den unges forbrug af ledsagetimer til den enkelte ledsageopgave beregnes, så antallet af timer som udgangspunkt svarer til det antal timer, hvor der i forbindelse med den enkelte ledsageopgave ydes løn til ledsageren. Det betyder, at børn eller unge, der ønsker ledsagelse til rejser, må gøres opmærksomme på, at den ekstra tid, der medgår til ledsagerens tilbagerejse, fratrækkes i ledsagetimerne. Under ledsageopgaver inden for lokalområdet gælder dette ikke. Lønomkostninger imellem de enkelte ledsageopgaver afholdes af kommunen.

Bekendtgørelse nr. 1468 af 5. december 2023 om betingelser for ledsageordningerne efter barnets lov og lov om social service fastlægger endvidere de nærmere rammer for opsparing af timer.

Udgifter til aktiviteter og befordring

217. Barnet eller den unge afholder sine egne udgifter til befordring mv. og egne samt ledsagerens udgifter til biografbilletter, til spisning osv., hvis barnet eller den unge ønsker ledsagerens tilstedeværelse. Endvidere dækker barnet eller den unge ledsagerens befodringsudgifter under ledsagelsen.

Kommunen bør vejlede barnet eller den unge om, at der kan ydes tilskud til dækning af udgifter til ledsagerens befordring og andre aktiviteter med op til 1.005 kr. (2024-priser) årligt. Beløbet udbetales én gang årligt på baggrund af sandsynliggjorte merudgifter svarende til den opgørelsesmetode, som anvendes til beregning af merudgifter efter § 86 i barnets lov.

Kommunen kan desuden i forbindelse med den enkelte ledsageopgave efter en konkret vurdering yde udgifter til ledsagerens lokalbefordring i forbindelse med en ledsagelse. Hvis ledsagerens tilstedeværelse i

det konkrete tilfælde skønnes nødvendig, kan kommunen endvidere vælge at afholde ledsagerens udgifter til biografbilletter, til spisning mv. inden for rimelige grænser.

Det årlige beløb på 1.005 kr. årligt (2024-niveau) skal ikke være opbrugt, før kommunen yder hjælp i forbindelse med enkelte ledsageopgaver.

Overvejelser om ledsagerens kvalifikationer

218. Ledsagerne bør rekrutteres blandt borgere, der har særlig interesse i eller erfaringer med at arbejde med mennesker med funktionsnedsættelse. Det kan være borgere, som tidligere har arbejdet inden for handicapområdet eller lignende, men der kan også være tale om borgere, som viser interesse for, venter på eller er i gang med en uddannelse inden for det sociale eller pædagogiske område. Der kan også være tale om at ansætte kontanthjælpsmodtagere og ledige a-kassemedlemmer.

Ledsagerne bør have en introduktion til arbejdet som ledsager. Ledsageren bør have handicapkendskab samt kendskab til etik og praktiske færdigheder i at udøve hjælpen, som f.eks. løfteteknik.

Ved valg af ledsagelse til det enkelte barn eller den enkelte unge skal der tilstræbes et interessefællesskab og så vidt muligt den samme ledsager til den enkelte bruger. Det bør herudover også tilstræbes, at ledsageren aldersmæssigt passer til den enkelte bruger.

Endeligt fastlægger bekendtgørelse om betingelser for ledsageordningerne efter barnets lov og lov social service, at kommunen skal give ledsagere, der er udpeget af den person, der modtager ledsagelse, en instruktion til arbejdet som ledsager svarende til den, som gives til ledsagere, der er ansat i kommunens ledsagekorps.

Kapitel 8

Hjælp og støtte efter serviceloven, der finder tilsvarende anvendelse for børn og unge

219. I dette kapitel rammesættes kommunens ansvar for at sikre, at børn og unge og deres familier får den særlige hjælp og støtte, som de har ret til i medfør af serviceloven på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge - også selv om rammerne for de nævnte indsatser er fastlagt i serviceloven.

220. Det fremgår af § 90 i barnets lov, at følgende bestemmelser i lov om social service finder tilsvarende anvendelse for børn, unge eller familier omfattet af denne lov, som har behov herfor: 1) § 83 om personlig og praktisk hjælp. 2) § 84, stk. 1, om afløsning og aflastning. 3) § 86, stk. 2, om vedligeholdelsestræning. 4) § 112 om hjælpemidler. 5) § 113 om forbrugsgoder. 6) § 113 b om midlertidige hjælpemidler og forbrugsgoder. 7) § 114 om bilstøtte. 8) § 116 om boligindretning. 9) § 117 om individuel befordring. 10) § 118 om pasning af nærtstående med handicap eller alvorlig sygdom. 11) §§ 119-122 om pasning af nærtstående, som ønsker at dø i eget hjem.

Reglerne om statsrefusion efter §§ 197-200 i barnets lov gælder også for bestemmelserne i § 90.

Udgifter til ydelser efter § 90 skal konteres på de enkelte bestemmelser i serviceloven, også selvom der er truffet afgørelse efter § 90 i barnets lov.

221. Med § 90 i barnets lov finder disse bestemmelser i serviceloven tilsvarende anvendelse for børn, unge og familier, som er omfattet af barnets lov, og som har behov herfor.

Personlig og praktisk hjælp

222. Med § 90, nr. 1, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen yde støtte i form af personlig og praktisk hjælp, herunder madservice til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og deres familier, som har behov herfor, jf. § 83 i serviceloven. I forhold til regler om betaling henvises til bekendtgørelse nr. 1481 af 5. december 2023 om betaling for generelle tilbud og for tilbud om personlig og praktisk hjælp m.v. efter §§ 79, 83 og 84 i lov om social service.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter lov om social service.

Afløsning og aflastning

223. Med § 90, nr. 2, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen tilbyde afløsning eller aflastning til forældre eller andre nære pårørende, der passer et barn eller en ung med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. § 84, stk. 1, i serviceloven.

Afløsning gives i hjemmet, mens aflastning gives uden for hjemmet, f.eks. i form af tilbud om dag-, nat- eller døgnophold i et egnet tilbud efter barnets lov.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter lov om social service.

Vedligeholdelsestræning

224. Med § 90, nr. 3, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen give tilbud om vedligeholdelsestræning til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som har brug for en individuel træningsindsats med henblik på at kunne vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder, jf. § 86, stk. 2, i serviceloven.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter lov om social service.

Hjælpemidler

225. Med § 90, nr. 4, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen yde støtte til hjælpemidler til børn og unge med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som har behov herfor, når hjælpemidlet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne og i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, jf. § 112 i serviceloven.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 10324 af 14. december 2017 om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder.

Forbrugsgoder

226. Med § 90, nr. 5, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen yde støtte til køb af forbrugsgoder, når forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne og i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, jf. § 113 i serviceloven.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 10324 af 14. december 2017 om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder.

Midlertidige hjælpemidler og forbrugsgoder

227. § 90, nr. 6, i barnets lov indebærer, at kommunalbestyrelsens ret til i medfør af § 113 b i serviceloven at yde støtte til hjælpemidler eller forbrugsgoder i en tidsbegrænset periode til personer med midlertidigt

nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet eller forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne og i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, også vil gælde børn og unge og deres familier.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 10324 af 14. december 2017 om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder.

Bilstøtte

228. Med § 90, nr. 7, i barnets lov, skal kommunalbestyrelsen yde støtte til køb af bil, hvis der er behov herfor, fordi barnets eller den unges varigt nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne i væsentlig grad vanskeliggør muligheden for at gennemføre en uddannelse uden brug af bil eller forringer evnen til at færdes, i tilfælde hvor barnet eller den unge har aktiviteter uden for hjemmet, som medfører et betydeligt behov for kørsel med bil, jf. § 114 i serviceloven.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 10326 af 18. december 2017 om støtte til køb af bil og individuel befordring.

Boligindretning

229. Med § 90, nr. 8, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen yde hjælp til indretning af bolig til et barn eller en ung med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når indretning er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for barnet eller den unge, jf. § 116 i serviceloven. Barnet eller den unges forældre kan selv lade en håndværker udføre boligindretningen og i stedet modtage en refusion for udgifterne hertil, svarende til de udgifter, kommunen ville have haft, hvis en håndværker havde udført opgaven direkte for kommunen.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 10328 af 19. december 2017 om hjælp til boligindretning og boligsift.

Individuel befordring

230. Med § 90, nr. 9, i barnets lov har kommunalbestyrelsen mulighed for efter § 117 i serviceloven at yde tilskud til børn og unge, som har behov herfor, og som på grund af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne måtte have behov for befordring med individuelle transportmidler.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 10326 af 18. december 2017 om støtte til køb af bil og individuel befordring.

Hjælp og støtte til borgere med en hastigt fremadskridende sygdom

231. Med § 90, nr. 10, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen, når et barn eller en ung med en hastigt fremadskridende sygdom eller barnets eller den unges familie anmoder om det, tilbyde hjælp og støtte efter de ydelser, der er omfattet af § 117 a i serviceloven og § 89 i barnets lov. Den hjælp, barnet eller den unge har ret til efter § 117 a i serviceloven, kan efter barnets, den unges eller dennes families ønske bestå af hjælp og støtte efter § 83 i serviceloven om personlig og praktisk hjælp m.v., § 112 i serviceloven om hjælpemidler og § 116 i serviceloven om boligindretning samt hjælp og støtte omfattet af § 89 i barnets lov om ledsagelse, uanset om betingelserne i de nævnte bestemmelser vil være opfyldt.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 9432 af 22. maj 2023 om hjælp og støtte til borgere med en hastigt fremadskridende sygdom.

Pasning af nærtstående med handicap eller alvorlig sygdom

232. Med § 90, nr. 11, i barnets lov skal kommunalbestyrelsen, jf. § 118 i serviceloven, tilbyde ansættelse af en person med tilknytning til arbejdsmarkedet, der måtte ønske at passe et nærtstående barn eller en nærtstående ung med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig, herunder uhelbredelig, lidelse i hjemmet, når alternativet til pasning i hjemmet vil være døgnophold uden for hjemmet eller plejebehovet vil svare til et fuldtidsarbejde.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter lov om social service.

Pasning af nærtstående, som ønsker at dø i eget hjem

233. Med § 90, nr. 12, i barnets lov finder bestemmelserne i §§ 119-122 i serviceloven anvendelse for børn, unge og familier omfattet af barnets lov, der har behov herfor. Dette indebærer, at personer som passer et nærtstående barn eller en nærtstående ung, der ønsker at dø i eget hjem, efter ansøgning vil være berettiget til plejevederlag efter § 119 i serviceloven, hvis hospitalsbehandling efter en lægelig vurdering anses for udsigtsløs, og den syges tilstand ikke i øvrigt nødvendiggør indlæggelse eller forbliven på sygehus el.lign., og den syge i øvrigt er indforstået med etableringen af plejeforholdet – jf. også § 5 i barnets lov om inddragelse.

For nærmere information herom henvises til vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter serviceloven.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet, den 28. maj 2024

DAVID RENE TRANEKÆR KLEMMENSEN

/ Trine Frederiksen